

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ Μ'

ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19. — Τηλ. 227-689

1 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1963

ΑΡΙΘ. 1

ΠΟΙΜΑΝΤΟΡΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ

τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος
ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῆς τοῦ Χριστοῦ Γεννήσεως.

Ο

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΑΘΗΝΩΝ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Π ρ ὶ ς

Τὸ Χριστεπώνυμον πλήρωμα
τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν

Τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά, εὐλαβεῖς Ὁρθόδοξοι Χριστιανοὶ τῆς Ἀγιωτάτης Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν.

Μετὰ πνευματικῆς χαρᾶς καὶ ἀγαλλιάσεως κατὰ τὴν εἴσημον καὶ ἑορταστικὴν ταύτην ἡμέραν τῆς κατὰ σάρκα γεννήσεως τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εὐαγγελιζόμεθα ὑμῖν τὴν πάλαι προφητευθεῖσαν Ἀνατολὴν τοῦ νοητοῦ Ἥλιου τῆς Δικαιοσύνης, τοῦ περιαστράψαντος μὲν τοὺς ἀπλοϊκοὺς τῆς Βηθλεὲμ ποιμένας, φωτίζοντος δὲ ἕκτοτε τὴν οἰκουμένην καὶ ὀδηγοῦντος αὐτὴν εἰς τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ Δημιουργοῦ Θεοῦ καὶ εἰς τὴν τήρησιν τῶν ἐντολῶν Αὐτοῦ.

Καὶ ἡ χαρὰ ἡμῶν, καὶ τῶν πιστῶν τῆς Ἐκκλησίας τέκνων, εἶνε τοσοῦτω μᾶλλον δεδικαιολογημένη, ὅσα οὐδέποτε ὁ κόσμος εἶδεν ἄλλο τερπνίθυμον καὶ σωτήριον Εὐαγγέλιον, οὐδὲ ἐφανερῶθη εἰς αὐτὸν μυστήριον ἄλλο μέγα καὶ ὑπερφυές, οἷον τὸ μυστήριον τῆς ἐνσάρκου τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς ἐμφανίσεως.

Ἡ πρὶν ἐκ τοῦ προπατορικοῦ ἀμαρτήματος πεσοῦσα ἀνθρωπότης, κατηλλάγη ἤδη μετὰ τοῦ Δημιουργοῦ, ἡ φλογίνη ρομφαία, ἡ ἀποκλείσασα τὴν πύλην τοῦ Παραδείσου, ἤρθη, ἐνίκησεν ἡ φιλανθρωπία τοῦ Κυρίου τὴν δικαιοσύνην Αὐτοῦ, καὶ ἀπεγράφημεν ἤδη ὡς τέκνα Αὐτοῦ, ἔχοντα τὴν προσαγωγὴν πρὸς Αὐτὸν καὶ τὴν ἀναφορὰν.

Ἄξια λοιπὸν καὶ δίκαια τὰ εὐχαριστήρια καὶ αἱ ἐκδηλώσεις βαθυτάτης ἐγνωμοσύνης πρὸς τὸν οὐτὼ τὰ καθ' ἡμᾶς οἰκονομήσαντα Κύριον.

Εὐχαριστίαι ὅμως καὶ δοξολογίαι νὰ παραστήσωσι τὰ αἰσθήματα τῆς καρδίας μας διὰ τὰς υἱικάς ὀφειλάς πρὸς τὸν φιλόανθρωπον Κύριον ἡμῶν, εἶνε ἀδύνατον δι' ἀνθρωπίνης γλώσσης νὰ παρασταθοῦν.

Τοῦτο δὲ ἔχων ὑπ' ὄψει ὁ ὑμναδὸς τῆς Ἐκκλησίας ἐν ποιητικῇ ἐξάρσει, ἐρωτᾷ «Τί ἀνταποδώσωμεν τῷ Κυρίῳ περὶ πάντων, ὃν ἀντάπέδωκεν ἡμῖν; Δι' ἡμᾶς Θεὸς ἐν ἀνθρώποις, διὰ τὴν καταφθαρεῖσαν φύσιν, ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, πρὸς τοὺς ἀχαρίστους ὁ εὐεργέτης, πρὸς τοὺς αἰχμαλώτους ὁ ἐλευθερωτὴς, πρὸς τοὺς ἐν σκότει καθημένους ὁ Ἥλιος τῆς Δικαιοσύνης, ἐπὶ τὸν Σταυρὸν ὁ ἀπαθής, ἐπὶ τὸν Ἄδην τὸ φῶς, ἐπὶ τὸν θάνατον ἡ ζωὴ, ἡ ἀνάστασις διὰ τοὺς πεσόντας».

Ποία ἐν τούτῳ θὰ εἶνε ἡ ἀπάντησις μας; Ἀπαντᾷ αὐτὸ τὸ θεηγόρον τοῦ Κυρίου στόμα εἰς τὴν ἐρώτησιν ἡμῶν ταύτην. «Ἦλθε, λέγει, ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ζητήσαι καὶ σῶσαι τὸ ἀπολωλός». «Οὕτως ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν Υἱὸν Αὐτοῦ τὸν Μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς Αὐτόν, μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχη ζωὴν αἰώνιον».

Ἡ σωτηρία λοιπὸν τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὰ ἀνωτέρω, εἶνε ἡ μόνη ἀνταπόδοσις πρὸς τὸν Θεὸν τῶν οὕτως εὐεργετηθέντων, ἀνταπόδοσις, πληροῦσα χαρᾶς τὴν καρδίαν Του, ὡς ὁ ἴδιος λέγει, ὅτι «χαρὰ γίνεται ἐν τῷ οὐρανῷ ἐπὶ ἐνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι».

Εἰς τὰ ἀνωτέρω τοῦ Κυρίου λόγια πρέπει νὰ προσθέσωμεν τὴν ἐν τούτῳ θεόπνευστον διδασκαλίαν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου. «Ὁ Κύριος, λέγει, ἔδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα λυτρώσῃται ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀμαρτίας, καὶ καθάρσῃ ἑαυτῷ λαὸν περιούσιον ζηλωτὴν καλῶν ἔργων». Καὶ τοῦ πρωτοκορυφαίου Ἀποστόλου Πέτρου, λέγοντος «ἐν παντὶ Ἐθνεὶ ὁ φοβούμενος τὸν Κύριον καὶ ἐργαζόμενος δικαιοσύνην, δεκτὸς Αὐτῷ ἔστιν».

Τὰ ἀγαθὰ λοιπὸν ἔργα, τὰ εὐφραίνοντα τὴν καρδίαν τοῦ Κυρίου, ἀποτελοῦσι τὸ πρὸς Αὐτὸν

ἀνταπόδομα διὰ τὴν ἄκραν Αὐτοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπον φιλανθρωπῶν. Ἡ τοιαύτη δὲ ἀνταπόδοσις ἔχει τοῦτο τὸ ἰδιάζον, ὅτι δὲν γίνεται, διότι ἔχει ἀνάγκην ταύτης ὁ Κύριος, ἀλλὰ πάλιν πρὸς ὄφελος αὐτοῦ τούτου τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ δεικνύοντος τὰς πρὸς Αὐτὸν εὐγνώμονας διαθέσεις.

Καὶ ποῖα εἶνε τὰ καλὰ ἔργα ταῦτα; Καὶ πάλιν ἅς ἀναφέρωμεν τὸν οὐρανοβάμονα Ἀπόστολον. Ἀπαριθμεῖ οὗτος ἐν πρώτοις τὰ κυριώτερα τῶν κακῶν ἔργων, τὰ ὁποῖα ἀναφέρει ὡς ἔργα τῆς σαρκὸς καὶ τὰ ὁποῖα ἀποστρέφεται ὁ Κύριος. Καὶ λέγει· «ταῦτα δὲ ἐστὶ τὰ ἔργα τῆς σαρκὸς, ἀσέλγεια, λοιδορία, εἰδωλολατρεία, φαρμακεία, ἔχθρα, ἔρις, ζήλος, θυμὸς, ἐριθείαι, διχοστασίαι, αἰρέσεις, φθόνοι, μέθαι, κῶμοι, καὶ τὰ ὅμοια τούτοις, δι' ἃ ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας, ἃ καὶ προλέγω, ὅτι οἱ ταῦτα πράσσοντες βασιλείαν Θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν».

Εἶνε αὐτονόητος, ὅτι τοιαῦτα ἔργα, οὐ μόνον βδελύσσεται ὁ Κύριος, ἀλλὰ καὶ γίνονται μὲν αἷτια φθορᾶς τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, προκαλοῦσι δὲ καὶ τὴν ἀπώλειαν τῆς ἀθανάτου ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου, χάριν τῆς ὁποίας κατήλθεν ἐπὶ τῆς γῆς ὁ Κύριος ἡμῶν.

Ἄλλ' ὁ μακρὸς κατάλογος τῶν ὡς ἄνω κακῶν ἔργων δὲν περιορίζεται, ἀλλ' ἐπεκτείνεται καὶ ἐν ἄλλῃ περιγραφῇ τοῦ αὐτοῦ Ἀποστόλου, καὶ εἰς ἄλλας ἁμαρτίας, αἱ ὁποῖαι ἀποξενοῦσι τοὺς διαπράττοντας ἀπὸ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ καὶ καθιστῶσιν αὐτοὺς «τέκνα ὀργῆς καὶ δικαιοκρισίας» ἐκ μέρους Αὐτοῦ. Οὗτοι δὲ εἶναι ὅσοι πεπληρωμένοι, κατὰ τὸν Παῦλον, πάσης ἀδικίας, πλεονεξίας, φθόνου, φόνου, ἐριδος, δόλου, κακοηθείας, καταλαλιᾶς, ἀλαζονείας, οἱ ἐφευρεταὶ κακῶν, οἱ ἀπειθεῖς καὶ ἀσύνετοι, οἱ ἄστοργοι καὶ ἀνελεήμονες, οἱ γονεῦσιν ἀπειθεῖς καὶ τὰ τοιαῦτα.

Τὰ ἀνωτέρω τώρα εἴμεθα ὑποχρεωμένοι, ἀγαπητοὶ Χριστιανοί, νὰ ἐξετάσωμεν, ἂν ἐπικρατῶσιν ἐν τῇ σημερινῇ κοινωνίᾳ μας μεταξὺ τῶν ἀδελφῶν μας. Εἶνε πικρὸν καὶ ἀπογοητευτικὸν ἂν διαπιστώσωμεν, ὅτι, ἐφθάσαμεν ἐν τούτῳ εἰς τοὺς καιροὺς, τοὺς ὁποίους προλέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, τοὺς ἐσχάτους καιροὺς, κατὰ τοὺς ὁποίους, οἱ ἄνθρωποι θὰ γίνουσι, ἐξαίρεσι ὀλίγων πιστῶν, ὡς περιεγράψαμεν ἀνωτέρω, «φίλαυτοι, καὶ βλάσφημοι καὶ γονεῦσιν ἀπειθεῖς, προδόται, ἀχάριστοι, καὶ ἀνόσιοι, ἀφιλάγαθοι, προπετεῖς, φιλήδονοι μᾶλλον ἢ φιλόθεοι, ἔχοντες μόρφωσιν εὐσεβείας, τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς ἠρνημένοι». Παρακινεῖ δὲ ἐν συνεχείᾳ ὁ αὐτὸς Ἀπόστολος τὸν μαθητὴν του Τιμόθεον, λέγων «καὶ τούτους ἀποστρέφου». Ἄλλὰ προλέγει ἐπίσης, ὅτι καὶ ἐξ ἡμῶν αὐτῶν, ὡς δυστυχῶς καὶ σήμερον βλέπομεν, ἀναστήσονται ἄνδρες λαλοῦντες διεστραμμένα, τοῦ ἀποσπᾶν τοὺς μαθητὰς ὀπίσω αὐτῶν, μὴ φειδόμενοι τοῦ ποιμνίου: «δι' ὃ γρηγορεῖτε».

Ἡ τύχη λοιπὸν τῆς κοινωνίας, ἐν τῇ ὁποίᾳ πλεονάζουσι οἱ τὰ τοιαῦτα πράττοντες, ἂν μὴ μετανοήσωσιν, εἶνε λίαν ἐπισηφαλῆς. Περὶ τούτου καὶ

πάλιν λέγει ὁ αὐτὸς Ἀπόστολος: «μὴ πλανᾶσθε, ἀδελφοί, Θεὸς οὐ μκκτηρίζεται, ὃ ἐὰν σπεῖρη ἄνθρωπος τοῦτο καὶ θερίσει, ὃ σπείρων εἰς τὴν σάρκα ἑαυτοῦ, ἐκ τῆς σαρκὸς θερίσει φθοράν, ὃ δὲ σπείρων εἰς τὸ πνεῦμα, ἐκ τοῦ πνεύματος θερίσει ζωὴν αἰώνιον».

Ἄλλὰ, χριστεπώνυμον ἐκκλησίασμα, δὲν περιεγράψαμεν τὰ ἀνωτέρω χαινόντα τραύματα τῆς συγχρόνου κοινωνίας μας, διὰ νὰ προκαλέσωμεν ἀπελπισίαν καὶ ἀπογοήτευσιν. Ἦνοιξάμεν τὸν ἀντίον τὴν φλεγμῶν πνεύματι, ἵνα, κατὰ τὸν Ἀπόστολον, μετανοοῦντες ἀποτρέψωμεν τὰ ἐπικείμενα δεινά. Ἐχομεν, δόξα τῷ Κυρίῳ, νὰ ἐπιδείξωμεν τὸ ἀντίπαλον δέος, τοὺς ὑπολειπομένους εὐλαβεῖς καὶ πιστοὺς χριστιανούς, τὴν Ὁρθόδοξον ἡμῶν Ἐκκλησίαν, τὸν στυλὸν καὶ τὸ ἐδραῖωμα τῆς ἀληθείας, τῆς ὁποίας πύλαι Ἰδοῦ οὐ κατισχύσουσι, πιστοὺς Βασιλεῖς καὶ Ἀρχοντας, θεοσεβῆ καὶ διδακτικὸν ἱερὸν Κλῆρον, Ὁρθόδοξοις Ἀδελφότητας καὶ Ὁργανώσεις καὶ κρατεροὺς ἀγωνιστὰς ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν, τῶν ἐπιβουλευομένων τὴν Ὁρθόδοξον ἡμῶν πίστιν. Ἄλλ' ὑπεράνω πάντων Αὐτὸν τὸν γεννηθέντα Σωτῆρα τοῦ κόσμου, ὅστις, ἀναλαμβάνόμενος εἰς τοὺς οὐρανοὺς, ἐβεβαίωσεν ἡμᾶς, εἰπὼν «ἰδοὺ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος».

Τοιαύτην ἔχοντες ἄμαχον προστασίαν, θεϊκὴν πρώτιστα, καὶ εἶτα καὶ ἐγκόσμιον, ἅς ἐξομολογήθωμεν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, καὶ ἅς ἐπιδοθῶμεν εἰς τὴν διάπραξιν τῶν καλῶν καὶ σωτηρίων ἔργων, τὰ ὁποῖα ἀπαριθμεῖ ὁ οὐρανοβάμων Ἀπόστολος καὶ ὀνομάζει καρποὺς τοῦ Πνεύματος, λέγων: «ὃ δὲ καρπὸς τοῦ Πνεύματος ἐστὶν ἀγάπη, χαρὰ, εἰρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, πραότης, ἐγκράτεια».

Ταῦτα πιστεύοντες καὶ τὰ καλὰ τῆς πίστεως ἔργα ἐκτελοῦντες, ἔχομεν τὴν βεβαιότητα, ὅτι θὰ ἀξιοθῶμεν τοῦ ἐκ Θεοῦ μακαρισμοῦ, ὡς ψάλλει ὁ ἱερὸς Ψαλμῶδός: «Μακάριος ὁ λαὸς καὶ τὸ ἔθνος, οὗ ἐστὶ Κύριος ὁ Θεὸς αὐτοῦ».

Ἀγαπητοὶ φιλόχριστοι ἀδελφοί,

Ἄς προσπέσωμεν ἤδη ἐν εὐλαβείᾳ ἐνώπιον τοῦ ταπεινοῦ τῆς φάτνης νηπίου, ἅς προσκυνήσωμεν Αὐτῷ ἐν κατανύξει, ὡς Σωτῆρι καὶ Θεῷ, καὶ ἅς προσφέρωμεν Αὐτῷ τὰς προσευχὰς μας, ἀναφωνοῦντες: «Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, οὐ μὴ ἀποστῶμεν ἀπὸ Σοῦ, Σὺ ζωώσεις ἡμᾶς, καὶ τὸ ὄνομά Σου ἐπικαλεσόμεθα. Μὴ ἐπιλάθῃ τῆς φωνῆς τῶν ἱκετῶν Σου, ἀλλ' ἐπίστρεψον ἡμᾶς καὶ ἐπίφανον τὸ πρόσωπόν Σου ἐφ' ἡμᾶς καὶ σωθησόμεθα». Ἀμήν.

Ἐν τῇ Ἱερᾷ Ἀρχιεπισκοπῇ Ἀθηνῶν
τῇ 25ῃ Δεκεμβρίου 1962

† Ὁ Ἀθηνῶν ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Διάπυρος εὐχέτης ὑμῶν πρὸς Κύριον

ΜΗΝΥΜΑ*

ΤΟΥ ΜΑΚ. ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΚΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ ΕΠΙ ΤΑΙΣ ΕΟΡΤΑΙΣ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ

ΧΑΡΑΣ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ

Ἀγαπητοὶ φιλόθεοκοι Ὁρθόδοξοι Χριστιανοί,

Οἱ ἐν τῷ ταπεινῷ σπηλαίῳ τῆς Βηθλεὲμ κλαυθμηρισμοὶ τοῦ Θείου Βρέφους εἶναι ὁ ὕστατος θρῆνος, τὸν ὁποῖον τονίζει τοῦτο διὰ τὰ δεινὰ καὶ τὰς συμφορὰς τῆς ἀμαρτωλοῦ ἀνθρωπότητας.

Ἀγγέλου οὐρανόθεν τὸ μήνυμα εἶναι τὰ εὐαγγέλια τῆς χαρᾶς διὰ τὴν ἀπολύτρωσιν καὶ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν σχέσεων τοῦ ἀνθρωπίνου γένους μετὰ τοῦ δημιουργοῦ Θεοῦ.

Ἐγερτήριον προσέτι σάλπισμα εἶναι ὁ ἀγγελικὸς ὕμνος, δι' ὅσους, ἐν τῷ σκότει τῆς ἀμαρτίας καὶ ἀγνωσίας ἐδρυσκόμενοι, ἐπόθουν τὴν ἀνατολὴν νέας ἡμέρας, καταναγυζομένης ὑπὸ τῆς θείας χάριτος.

«Ἴδου εὐαγγελίζομαι ὑμῖν χαρὰν μεγάλην, ἣτις ἔσται παντὶ τῷ λαῷ, ὅτι ἐτέχθη ὑμῖν σήμερον Σωτὴρ, ὃς ἔστι Χριστὸς Κύριος, ἐν πόλει Δαβὶδ».

Χαιρετισμὸς καὶ εὐαγγέλια τοιοῦτου περιεχομένου οὔτε εἶχον ἀκουσθῆ ἀνὰ τοὺς αἰῶνας, οὔτε θὰ ἀκουσθῶσι πλέον εἰς τὴν γῆν μας.

Χαιρετισμὸς ὁμοῦ καὶ εὐαγγέλια, τὰ ὁποῖα φέρουν μὲν τὴν χαρὰν, τονώνουν τὴν ἐλπίδα, παρηγοροῦν τοὺς ὑποφέροντας, ἀλλὰ καὶ ἀνοίγουν εὐρὴν ὁρίζοντα καθηκόντων διὰ πάντα ἀνθρώπων καλῆς θελήσεως, ὁ ὁποῖος καλεῖται νὰ μετάρχη τῆς σωτηρίου ταύτης χαρᾶς.

Ἐτέχθη ἡ χαρὰ εἰς τὸν κόσμον· διαχύνεται εἰς ὅλην τὴν κτίσιν ἢ ἀνυπέροβλητος εὐωδία τῶν δωρεῶν τῆς φιλανθρωπίας τοῦ Χριστοῦ. Εἰς τὸ ἐξῆς ἀνοικτὴ δι' ἡμᾶς εἶναι ἡ θύρα τῆς ἀνεκδιηγῆτου ταύτης χαρᾶς.

Οὐδεὶς ἀποκλείεται, εἰς οἰανδήποτε τάξιν καὶ κατάστασιν καὶ ἂν ἐδρυσκῆται, νὰ ἐπωφεληθῆ τοῦ ἀνεκφράστου πλοῦτου τῆς χάριτος καὶ μεγαλωσύνης τοῦ Θεοῦ.

* Ἐδημοσιεύθη εἰς τὸν τύπον τῶν Ἀθηνῶν.

Ἡ σωτηρία, κατὰ τὸν ἀγγελικὸν ὕμνον, ἐτέχθη; δι' ἓνα ἕκαστον ἐξ ἡμῶν διὰ κάθε πλάσμα τοῦ Θεοῦ. Ἀλλὰ ἄραγε κατὰ τὴν ἀγίαν ταύτην ἡμέραν σκεπτόμεθα καὶ κατανοοῦμεν, ὅτι ἐτέχθη πράγματι δι' ἡμᾶς ὁ Σωτὴρ οὗτος; Ἄραγε ἐκτιμῶμεν δεόντως τὴν ἀπερινόητον δι' ἡμᾶς φιλανθρωπίαν ταύτην τοῦ Θεοῦ; Ἡ καρδία ἡμῶν πάλλει πράγματι κατὰ τὴν σημερινὴν τοῦλάχιστον ἡμέραν τὸν σωτήριον παλμὸν τῆς ἀγάπης πρὸς τὸν πλησίον, πρὸς τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀρετὴν, καὶ ἂν ἡ χαρμόσυνος αὕτη ἡμέρα τῆς γεννήσεως τοῦ Κυρίου ἀπέβη δι' ἡμᾶς σταθμὸς ὑψηλοτέρου ιδεώδους; Ἄν, ὄχι μόνον ὡς ἄτομα, ἀλλὰ καὶ ὡς Ἐκκλησία καὶ ὡς λαὸς ἀπεφασίσασμεν νὰ ἀποτινάξωμεν τὸν ἐπαχθῆ ζυγὸν τῆς ἀμαρτίας καὶ νὰ προσέλθωμεν εἰς τὴν ταπεινὴν φάτιν καὶ ἀποθέσωμεν ἐκεῖ εἰς τοὺς τρυφεροὺς πόδας τοῦ βρέφους τῆς σωτηρίας μας, τοὺς φόρους τῆς ἐδγνωμοσύνης, τὸν χρυσὸν τῆς λατρείας, τὴν σμύρναν τῆς ταπεινοφροσύνης καὶ τῆς ἀνταπαρνήσεως τὸν λίβανον;

Αἱ σκέψεις αὗται πρέπει νὰ γεννῶνται ἐν ἡμῖν ἐξαιρετικῶς κατὰ τὰς ἀπαισιοδόξους ἡμέρας μας, καθ' ἃς ἐκ θεμελίων διασείεται καὶ ἀναμοχλεύεται ὁ ἐν κακίαις καὶ ἐν ἀμαρτίαις γηράσας πεπολιτισμένος δῆθεν κόσμος, ὅστις ἀπειλεῖ τὴν προαιώνιον τάξιν τῶν πραγμάτων καὶ αὐτὴν ταύτην τὴν ὑπόστασιν τῆς γηραιᾶς μας ἡπείρου.

Αἱ προσευχαὶ σήμερον πρέπει νὰ ἀπευθύνονται διάπυροι πρὸς τὸ Παιδίον τῆς ἀγάπης, τὸ Παιδίον, τὸ ὁποῖον θὰ διακηρύξῃ εἰς τὸν κόσμον, ὅτι αὐτὸ εἶναι ἡ «Ἀνάστασις καὶ ἡ Ζωή».

Πρὸς τὴν ἀνάστασιν καὶ τὴν ζωὴν ταύτην, ἃς ἀποβλέψωμεν. Αὕτη εἶναι ἡ ζωηρὰ ἔκκλησις καὶ ἡ πατρικὴ συμβουλή τοῦ ταπεινοῦ ἡμῶν πνευματικοῦ πατρὸς

Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος
ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

ΜΗΝΥΜΑ ΤΟΥ ΜΑΚ. ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΕΠΙ ΤΩ ΝΕΩ ΕΤΕΙ 1963

Ο
ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΑΘΗΝΩΝ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Πρὸς

τὸν εὐλαβῆ Ἱερὸν Κληρὸν καὶ τὸ φιλόχριστον πλήρωμα
τῆς Ἀγιωτάτης Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν

Εὐδοκία καὶ χάριτι τοῦ Κυρίου κατηντήσαμεν εἰς σπουδαῖον σταθμὸν τῆς ἀενάως καὶ ἀκατασχέτως ρεούσης ζωῆς τῶν ἀτόμων, τῶν κοινωνιῶν καὶ τῶν ἔθνων.

Ἐπαναπαύομενοι πρὸς στιγμὴν ἐν τῷ ἡσυχῶ σταθμῷ τούτῳ, ἔχομεν καθήκον νὰ ἀναπολήσωμεν μὲν τὸ παρελθόν, ἐν καρδίᾳ δὲ συντετριμμένη καὶ ἐν πνεύματι ταπεινώσεως νὰ προσπέσωμεν τῷ Κυρίῳ καὶ δεηθῶμεν Αὐτοῦ ἐν κατανύξει, ἵνα αἱ ἐκ μυρίων καρδιῶν καὶ στομάτων διατυπούμεναι σήμερον εὐχαὶ πραγματοποιηθῶσι πρὸς τὸ καλὸν καὶ τὴν σωτηρίαν ἀτόμων, κοινωνιῶν καὶ ἔθνων.

Καὶ ἐν πρώτοις στρέψωμεν πρὸς τὰ ὀπίσω τὰ βλέμματα ἡμῶν καὶ ἀναμνησθῶμεν πάντων ἐκείνων, ὅσοι κατὰ τὸ παριππεύσαν ἔτος, κατὰ τὰς ἀνεξιχνιάστους βουλάς τοῦ Κυρίου, ἀπεδήμησαν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου καὶ παρεδόθησαν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Θεοῦ, ἀναμένοντες τὴν δικαίαν Αὐτοῦ κρίσιν καὶ ἀνταπόδοσιν. Ὑπὲρ τούτων ἀπάντων καλοῦμεν τοὺς περιλειπομένους ἀδελφούς εἰς θερμὴν πρὸς τὸν Ὑψιστὸν δέησιν, ὅπως ἀναπαύσῃ τὰς ψυχὰς αὐτῶν καὶ ἀναδειχθῇ Αὐτὸς πατὴρ καὶ προστάτης τῶν ἀπορφανισθέντων.

Ἐπικαλεσθῶμεν εἶτα τὴν φιλόφρονον τοῦ Κυρίου ἐπίσκεψιν δι' ἐκείνους, ὅσοι κατὰ τὸ ἐκπνεύσαν ἔτος σκληρῶς ἐδοκιμάσθησαν εἴτε ἐν θλίψεσι καὶ ὀδύνασι εἴτε ἐν στερήσεσι καὶ πείνᾳ εἴτε ἐν ἠθικοῖς καὶ σωματικοῖς πειρασμοῖς, ἵνα κατὰ τὸ ἀνατέλλον τοῦτο ἔτος ὀδηγήσῃ αὐτοὺς ὁ πολυεύσπλαγχνος Δεσπότης «ἐπὶ ζώσας πηγὰς ὑδάτων, ἀπομακρύνῃ ἀπ' αὐτῶν πᾶν πένθος καὶ πάντα πόνον καὶ ἐξαλείψῃ πᾶν δάκρυον ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν» (Ἀποκ. 7, 17. 21,4).

Καὶ ἄλλην πρὸς τούτοις δέησιν ἃς ἀπευθύνωμεν πρὸς τὸν Ὑψιστὸν ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν, δι' ὅσα ἐπταίσαμεν κατὰ τὸ παρελθόν, καὶ ὑπὲρ πάντων ὅσοι, ἐξαπατηθέντες καὶ ἐξαπατάμενοι ἔτι ἐξ ὑλιστικῶν διδασκαλιῶν καὶ παραφερόμενοι ἐκ τῶν ἰδίων παθῶν, παρέστησαν τὰ μέλη αὐτῶν «δοῦλα τῆ ἀκαθαρσία

καὶ τῆ ἀνομίας», ἵνα ὁ Κύριος ἀξιῶσῃ αὐτοὺς νὰ «παραστήσωσι ταῦτα δοῦλα τῆ δικαιοσύνης εἰς ἀγιασμόν» (Ρωμ. 6,19).

Καὶ μετὰ τὴν ἐπιτέλεσιν τοῦ ἱεροῦ τούτου καθήκοντος, ἃς δοξολογήσωμεν τὸν Ὑψιστὸν δι' ὅσας χάριτας καὶ δωρεὰς ἐπεδαψίλευσεν ἡμῖν κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος. Ἡ ψυχικὴ καὶ σωματικὴ ἡμῶν ὑγεία καὶ εὐεξία, ἡ εὐδοκίμησις τῶν ἐπιχειρήσεων, ἡ εὐλογία τῶν οἴκων ἡμῶν, ἡ εἰρήνη καὶ ἡ πρόοδος τοῦ Ἔθνους ἡμῶν, αἱ εὐκρασίαι τῶν ἀέρων καὶ ἡ εὐφορία τῶν καρπῶν τῆς γῆς, πάντα ταῦτα εἶναι ἱκανὰ νὰ ἀποσπάσωσιν ἀπὸ τῶν καρδιῶν καὶ τῶν χειλέων ἡμῶν τὴν εὐλογημένην φράσιν: «Δόξα τῷ Θεῷ πάντων ἕνεκα».

Καὶ ἤδη αἱ διὰ τὸ ἐπανατέλλον νέον ἔτος τῆς χάριτος τοῦ Κυρίου ταπειναί, πλὴν διάπτυροι, ἡμῶν εὐχαί:

Πρὸς τοὺς κρατοῦντας εἰσέτι τὴν δᾶδα καὶ ἀφρόνως θύοντας ἐπὶ τὸ εἶδωλον τοῦ ὕλισμοῦ, τοὺς λόγῳ ἢ ἔργῳ ἐπιδεικνύοντας ἀδιαφορίαν ἢ καὶ μυκτηρίζοντας τὰς πατροπαραδότους θρησκευτικὰς ἀληθείας καὶ τὰς δι' αἰῶνων κρατούσας καὶ καθιερωθείσας ἠθικὰς ἀρχὰς, ἀπευθύνωμεν τὴν διακαρδίον εὐχήν, ὅπως ὁ Κύριος διανοίξῃ τοὺς ὀφθαλμούς τῆς διανοίας καὶ τῆς καρδίας αὐτῶν, ἵνα «ἰσχύσωσι καταλαβέσθαι τί τὸ πλάτος καὶ μῆκος καὶ βάθος καὶ ὕψος, γνῶναί τε τὴν ὑπερβάλλουσαν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ εἰς ἡμᾶς» (Ἐφεσ. 3,18).

Πρὸς τοὺς κοπιῶντας καὶ ἀγωνιζομένους, ἵνα ζῶσι κατὰ τὰς εὐαγγελικὰς ἐπιταγὰς, εὐχόμεθα, ὅπως ἡ ἀγάπη αὐτῶν πρὸς τὸν Κύριον ἐπὶ κμᾶλλον καὶ μᾶλλον περισσεύῃ, ἐν ἐπιγνώσει καὶ πάσῃ ἐν αἰσθήσει, εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τὰ διαφέροντα, ἵνα ἦτε εἰλικρινεῖς καὶ ἀπρόσκοποι εἰς ἡμέραν Χριστοῦ, πεπληρωμένοι καρπῶν δικαιοσύνης τῶν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς δόξαν καὶ ἔπαινον Θεοῦ» (Φιλιπ. 1, 9-10).

Τοὺς συλλειτουργοὺς καὶ συνεργάτας ἡμῶν ἐν τοῖς μυστηρίοις καὶ τῷ λόγῳ τοῦ Θεοῦ εὐλογοῦμεν πατρικῶς καὶ εὐχόμεθα δλοψύχως, ὅπως ὁ Κύριος «πληθύνῃ τὸν πνευματικὸν αὐτῶν σπόνρον καὶ αὐξάνῃ τὰ γεννήματα τῆς δικαιοσύνης αὐτῶν» (Β' Κορινθ. 9,10).

Ἐπὶ τούτοις πᾶσι, πρὸς τὸν εὐσεβέστατον

ΕΟΡΤΙΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Α'

ΤΟΥ ΜΑΚ. ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ
ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Παναγιώτατε και θειότατε Ἀρχιεπίσκοπε Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης και Οικουμενικῆ Πατριάρχα, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἀγαπητὲ ἀδελφεῖ ἡμῶν και συλλειτουργεῖ Κύριε Ἀθηναγόρα, τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Ἐπὶ ταῖς ἐπικειμέναις ἀγίαις ἐορταῖς τῶν Χριστουγέννων χαίροντες, διὰ τῶνδε τῶν ἀδελφικῶν ἡμῶν γραμμάτων, κατὰ τὸ κρατήσαν ἀρχαῖον ἐκκλησιαστικὸν ἔθος, προσαγορεύομεν τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα ἐν ἀπείρῳ εὐχαριστίᾳ και δοξολογίᾳ πρὸς τὸν γεννηθέντα Σωτῆρα. «Ὡ βᾶθος πλοῦτου και σοφίας και γνώσεως Θεοῦ! ὡς ἀνεξερεύνητα τὰ κρίματα αὐτοῦ και ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ!» (Ρωμ. 11,33) ἀνακράζομεν μετὰ τοῦ Ἀποστόλου, ἀφορῶντες εἰς τὸ τελεσθὲν ἐν τῷ Σπηλαίῳ τῆς Βηθλεὲμ μυστήριον τῆς ἐνσαρκώσεως τοῦ Υἱοῦ και Λόγου τοῦ Θεοῦ. Διότι «Θεὸς ἐφανερώθη ἐν σαρκί», «ἐκένωνωσεν ἑαυτὸν μορφὴν δούλου λαβών», και ἠυδόκησεν ἐν φάτνῃ ἀνακλιθῆναι δι' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους και διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν. Ὁ Κύριος «ἐγενήθη ἡμῖν σοφία Θεοῦ, δικαιοσύνη και ἀγιασμὸς και ἀπολύτρωσις»

και θεοφύλακτον Βασιλέα ἡμῶν, τὴν ἐφ' ἡμᾶς Κυβέρνησιν, τὸν φιλόχριστον Στρατόν, και πρὸς πάντας τοὺς ἐμπεπιστευμένους τὰ ἡνία και τὴν ἡγεσίαν τῶν πολλῶν, εὐχόμεθα διαπύρως ὑγίειαν ἀκλόνητον, ἀπρόσκοπτον και καρποφόρον ἐργασίαν και εἰρήνην ἐν Χριστῷ, ἵνα «και ἡμεῖς ἐν τῇ γαλήνῃ αὐτῶν ἡρεμον και ἡσύχιον βίον διάγωμεν ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ και σεμνότητι» (Α' Τιμ. 2,2).

Πατέρες, ἀδελφοὶ και τέκνα ἐν Κυρίῳ, ὁ Θεὸς τῆς ἀγάπης και τῆς εἰρήνης εἶη μεθ' ὑμῶν πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς ὑμῶν.

Διάπυρος πρὸς Θεὸν εὐχέτης

† Ὁ Ἀθηνῶν ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

(Α' Κορ. 1,30), ἀποκαλύψας ἡμῖν τὴν ἀλήθειαν, δικαιώσας ἡμᾶς και ἀποκαταλλάξας πρὸς τὸν Θεόν, ἀγιάσας ἡμᾶς και ἀπολυτρώσας ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας. Ὅποιαν ἀληθῶς ἀπειρινόητον ἐννοίαν ἐγκλείει τὸ γεγονός τῆς ἐνσαρκώσεως τοῦ Σωτῆρος! Δικαίως ἄρα εἰς χαρὰν και πανήγυριν καλεῖ τὰ τέκνα αὐτῆς ἡ Ἐκκλησία κρᾶζουσα: «Χριστὸς γεννᾶται δοξάσατε, Χριστὸς ἐξ οὐρανῶν ἀπαντήσατε, Χριστὸς ἐπὶ γῆς ὑψώθητε, ἄσατε τῷ Κυρίῳ πᾶσα ἡ γῆ...». Συμπανηγυρίζει ἡ γῆ μετὰ τῶν οὐρανῶν, συνεορτάζουσιν οἱ Ἄγγελοι μετὰ τῶν ἀνθρώπων και ἀντηχεῖ εἰς τὰς ψυχὰς τῶν πιστῶν ὁ ἀγγελικὸς ὕμνος τῆς ἀγάπης, τῆς εἰρήνης και τῆς θείας εὐδοκίας: «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ και ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία».

Ἐμπλεοὶ τοίνυν πνευματικῆς ἀγαλλιᾶσεως, χαίρετιζομεν τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα και τὴν, ἥς Αὕτη θεαρέστως προΐσταται, Μεγάλην τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν, ἀπὸ μέρους τῆς ἐν Ἑλλάδι Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, δεόμενοι τοῦ Σωτῆρος περισκέπειν και ἐνισχύειν Αὐτὴν ἐν τῇ διακυβερνήσει τῆς Ἐκκλησίας, εἰς δόξαν Θεοῦ και εἰς ὠφέλειαν τοῦ Χριστωνύμου λαοῦ, χαριζόμενος ἅμα Αὐτῇ και τῷ πνευματικῷ Αὐτῆς ποιμνίῳ τὸν ἐπιτέλλοντα νέον ἐνιαυτὸν τῆς χρηστότητος Κυρίου δαψιλῶς εὐλογημένον διὰ τῶν θείων και πλουσίων δωρεῶν.

Ἐπὶ τούτοις και αὔθις Αὐτὴν κατασπαζόμενοι, διατελοῦμεν τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς και ὄλωσ πρόθυμος

† Ὁ Ἀθηνῶν Χρυσόστομος, Πρόεδρος
Ἐν τῇ Ἱερᾷ Ἀρχιεπισκοπῇ Ἀθηνῶν
Χριστούγεννα σωτηρίου ἔτους 1962

Ὅμοια Γράμματα ἐστάλησαν και πρὸς πάντας τοὺς λοιποὺς Πατριάρχας και τοὺς Προέδρους τῶν Ὀρθοδόξων Ἀτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν.

Β'
ΤΟΥ ΜΑΚ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

Χριστοφόρος
Πάπας και Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας
και πάσης Ἀφρικῆς
Χρυσόστομος
Τῷ Μακαριωτάτῳ Ἀρχιεπισκόπῳ Ἀθηνῶν
και πάσης Ἑλλάδος
ἀσπασμόν ἅγιον ἐν Χριστῷ τεχθέντι.

Ἐπέστη και αὔθις ἡ κοσμοσωτήριος ἐπέ-
τειος τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν
και Σωτῆρος Ἰ. Χριστοῦ, ἡ τὴν σύμπτασαν
χριστιανικὴν καρδίαν πληροῦσα και τὸ μή-
νυμα τῆς πολυποθῆτου εἰρήνης ἐν τῷ κόσμῳ
κομίζουσα.

Τὴν οὐράνιον ταύτην παραμυθίαν ἐν μέ-
ση καρδία ἔχοντες εὐλογοῦμεν και δοξολο-
γοῦμεν τὸ ὄνομα τοῦ Μεγάλου ἡμῶν Θεοῦ
και ἐν Οὐρανοῖς Πατρός, ὅτι ἠξίωσεν ἡμᾶς
και κατὰ τὸν διαρρέυσαντα ἐνιαυτὸν τῆς
χρησιότητος Αὐτοῦ, ἐστάναι αὔθις πρὸ τοῦ
λίκνου τοῦ ἐνανθρωπήσαντος Μονογενοῦς Υἱοῦ
Αὐτοῦ και τὴν γέννησιν Αὐτοῦ ἐκ Μαρίας
τῆς Παρθένου προσκυνοῦντες, μετὰ τῶν
ἀγραυλούντων ποιμένων εὐχαριστίας ἀνα-
πέμπομεν τῷ Κυρίῳ, ὅτι ἐδώρησε ἡμῖν διὰ
τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Μονογενοῦς Υἱοῦ
Αὐτοῦ εἰρήνην πολυπόθητον, πολλάκις μὲν
και πολλαχῶς εἰς πάντα τὰ σημεῖα τοῦ ὀρί-
ζοντος ἐπαπειληθεῖσαν, ἀλλ' ἐν τέλει διὰ
τῆς Χάριτος τοῦ Κυρίου ἐπικρατήσασαν.

Πεπληρωμένοι, ὅθεν, τὴν καρδίαν εὐ-
γνωμοσύνης πρὸς τὸν ἐν Οὐρανοῖς Πατέρα,
ὅτι «ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ Υἱὸς τῆς Παρθένου γί-
νεται και τὴν σωτηρίαν τοῖς πᾶσι προκαταγα-
γέλλεται», περιπτυσσόμεθα νοερώς τὴν Ὑ-
μετέραν Γερασμίαν Μακαριότητα και ἀσπα-
ζόμενοι Αὐτὴν φιλήματι ἀδελφικῶ, εὐχόμε-
μεθα Αὐτῇ τε και τῇ περὶ Αὐτὴν χορεία τῶν
ποιμένων τῆς Ἐκκλησίας και σύμπαντι τῷ
πληρώματι πᾶσαν τοῦ παρὰ τὴν Φάτνην
ἀνακλιθέντος Χριστοῦ, χαρὰν και ἀγαλλίασιν.

† Ὁ Ἀλεξανδρείας Χριστοφόρος
Χριστοῦγεν. α 1962

Γ'
ΤΟΥ ΜΑΚ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν, Ὑπερίτιμε
και ἔξαρχε πάσης Ἑλλάδος και Πρόεδρος τῆς Ἱερᾶς
Συνόδου τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας, ἐν
Χριστῷ τῷ Θεῷ, μίαν ἀγαπητὴ ἀδελφὴ και συλλει-
τουργὴ τῆς ἡμῶν Μετριότητος Κύριε Χρυσό-
στομε. Τὴν Ὑμετέραν περισπούδαστον ἡμῖν Μα-

καριότητα ἐν ἀγίῳ φιλήματι περιπτυσσόμενοι, ἡδέως
προσαγορεύομεν.

Ὀλοθύμως ἀνταποδιδόντες τὰς ἐορτίους
εὐχὰς τῆς ὑμετέρας Γερασμίας Μακαριότη-
τος, ἐκ βαθέων εὐχόμεθα Αὐτῇ διελθεῖν
μετὰ τοῦ Θεοῦ πεπιστευμένου Αὐτῇ Χρι-
στεπωνύμου Πληρώματος τὴν ὄλην ἐορτα-
στικὴν περίοδον τοῦ Δωδεκαημέρου ἐν ὑ-
γείᾳ και ψυχικῇ ἀγαλλίασει, χαρισθῆναι δ'
Αὐτῇ τὸν ἐπιτέλλοντα νέον τῆς Χρησιότη-
τος Κυρίου Ἐνιαυτὸν ἔμπλεων πάσης ἀνω-
θεν ἀγαθωσύνης.

Περιπτυσσόμενοι δ' Αὐτὴν και αὔθις
φιλήματι ἀγίῳ διατελοῦμεν.

Τῆς Ὑμετέρας Γερασμίας Μακαριότητος
ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς και ὄλως
πρόθυμος

† Ὁ Ἱεροσολύμων Βενέδικτος
Ἐν τῇ Ἁγίᾳ Πόλει Ἱερουσαλήμ α' Ἰαν' Δεκεμ-
βρίου ιδ'.

Δ'

ΤΟΥ ΜΑΚ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΠΑΣΗΣ ΡΩΣΙΑΣ

Μακαριώτατον
Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν και πάσης Ἑλλάδος
Κύριον Χρυσόστομον
Ἀθήνας

Μακαριώτατε και ἀγαπητὴ ἐν Κυρίῳ Δέσποτα,

Ἐπὶ τῇ μεγίστῃ Ἐορτῇ εἰρήνης και
θείας εὐδοκίας πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, ὅτε οἱ
χριστιανοὶ σύμπαντος τοῦ κόσμου ἐορτάζουν
τὸν ἐπὶ τῆς γῆς Γεννηθέντα ἐκ τοῦ Ἁγίου
Πνεύματος και Μαρίας τῆς Παρθένου Υἱὸν
τοῦ Θεοῦ, μὲ ἀἴσθημα μεγίστης πνευματικῆς
χαρᾶς ἐν Κυρίῳ χαιρετίζω τὴν ὑμετέραν
ἀγαπητὴν Μακαριότητα μὲ λόγους χρι-
στιανικῆς ἀγάπης και ἀδελφωσύνης. Εἶθε
νὰ δώσῃ ὁ νῦν Γεννηθεὶς, Χριστὸς ὁ Θεὸς, τὴν
χάριν και τὴν εἰρήνην Αὐτοῦ εἰς ἅπασαν τὴν
ἀνθρωπότητα και νὰ εἶναι και κατὰ τὸ ἀνα-
τεῖλαν Νέον Ἔτος τῆς χρησιότητος Αὐτοῦ
ἐπὶ πάντας ἡμᾶς τοὺς πιστεύοντας εἰς τὴν
οὐράνιον βοήθειαν Αὐτοῦ ἡ εὐλογία Του.

Τῆς ὑμετέρας Μακαριότητος μετ' ἀδελ-
φικῆς κατὰ Χριστὸν ἀγάπης ἀφωσιωμένος
ἐν Κυρίῳ

Ὁ Πατριάρχης Μόσχας και πάσης Ρωσίας

† Ἀλέξιος

Χριστοῦγεννα, Ἰανουάριος 1963

Ἐπίσης ἐκ μέρους τοῦ τμήματος ἐξωτερικῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας ἐστάλη τὸ κάτωθι γράμμα:

ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΜΟΣΧΑΣ

Μακαριώτατον
Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος
Κύριον Χρυσόστομον
Ἀθήνας

Μακαριώτατε Δέσποτα,
Ἐορτάζοντες τὴν ἡμέραν τῆς Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ, πάλιν ἔχομεν τὴν χαρὰν νὰ ἀκούσωμεν τὸν οὐράνιον, ἀγγελικὸν ὕμνον «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία» (Λουκ. 2,14).

Ἐγκαρδίως χαιρετίζω τὴν ὑμετέραν Μακαριότητα ἐπὶ τῇ μεγάλῃ, πανευφροσύνῳ ἐορτῇ τῆς Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ καὶ ἐπὶ τῷ ἀνατέλλοντι Νέῳ Ἔτει.

Δεχθῆτε, Μακαριώτατε, τὰς εὐχὰς μου περὶ ὑγείας, χαρᾶς καὶ βοηθείας τοῦ ἐπὶ γῆς Γεννηθέντος Σωτῆρος τοῦ κόσμου εἰς τὰς πρωτοεραρχικὰς Σας προσπάθειάς διὰ τὸ καλὸν τῆς Ἁγίας Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, τοῦ ποιμνίου Σας καὶ τῆς παγκοσμίου εἰρήνης.

Ἐξαιτοῦμαι τὰς ἁγίας Σας εὐχὰς.

Ἐλάχιστος ἐν Χριστῷ ἀδελφός
ὁ ἐπίσκοπος Ταλλὶν καὶ Ἑσθονίας
καὶ ἀντιπρόεδρος τοῦ τμήματος ἐξωτερικῶν ἐκκλησιαστικῶν σχέσεων τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας

† Ἀλέξιος

Χριστούγεννα 1962/63

Ε'

ΤΟΥ ΜΑΚ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΣΕΡΒΙΑΣ

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, περιπόθητε καὶ ἀγαπητὲ ἐν Χριστῷ ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργῆ τῆς Ὑμετέρας Μετριότητος Κύριε Χρυσόστομε, ἀδελφικῶς περιπτυσσόμενοι ἐν Κυρίῳ τὴν ὑμετέραν Μακαριότητα ἴαν ἐγκαρδίως προσαγορευόμεν.

Ἐν ἀναμονῇ τῆς ἐορτῆς τῆς σαρκώσεως τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, στρέφομεν τὰς σκέψεις μας καὶ δεόμεθα ὑπὲρ τῆς εὐτυχίας τῆς ὑμετέρας ἀγαπητῆς ἡμῶν Μακαριότητος, τῶν Ἁγίων Ἀρχιερέων, τοῦ τιμίου κλήρου καὶ τῆς ἐμπειστευμένης ὑμῖν ποιμνῆς, τῆς Ἁγίας ἀδελφῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Εἴθε ὁ Νεογεννηθεὶς Σωτὴρ καὶ Κύριος

ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ὁ Ἄρχων τῆς εἰρήνης ὁ ὁποῖος ἀγαπᾷ τὴν εἰρήνην (Ἡσ. 7,14), νὰ χαρίσῃ τὴν οὐράνιον εἰρήνην Του εἰς ἅπασαν τὴν ἀνθρωπότητα, διὰ νὰ ἐπικρατήσῃ πράγματι μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων ἡ εὐδοκία (Λουκ. 2,14).

Χαιρετίζοντες τὴν ὑμετέραν Μακαριότητα ἀπαξ ἔτι ὑποβάλλομεν ὑμῖν τὰ συγχαρητήρια ἡμῶν ἐπὶ τῇ χαρμοσύνῳ ταύτῃ Ἐορτῇ διὰ τῶν ἁγίων λόγων:

Χριστὸς ἐτέχθη!

Ἀσπαζόμενοι τὴν ὑμετέραν Μακαριότητα ἐν πνεύματι φιλήματι ἁγίῳ, εὐχόμεθα ὑμῖν εὐλογημένον παρὰ Κυρίου καὶ εὐτυχὲς τὸ Νέον Ἔτος 1963.

Διατελοῦμεν πάντοτε ἀφωσιωμένοι ὑμῖν ἐν Χριστῷ ἀδελφός καὶ συλλειτουργός.

Ὁ Πατριάρχης Σερβίας

† Γερμανός

Βελιγράδιον, Χριστούγεννα 1962

Σ'

ΤΟΥ ΜΑΚ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ

Μακαριώτατον
Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος
Κύριον Χρυσόστομον
Ἀθήνας

Μακαριώτατε,

Καθ' ἣν ὥραν ἐορτάζομεν ἐν «τῶν πεπληροφορημένων πραγμάτων» (Λουκ. 1,1)—τὴν Γέννησιν τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ αἰωνίου Κυρίου Ἰησοῦ, ἡ Ἁγία Ἐκκλησία μᾶς περιλάμπει μὲ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ, τὴν χαρὰν τῆς Βηθλεὲμ (Λουκ. 2,9). Κατεχόμενοι ὑπὸ χαρᾶς ἐκ τῆς μεγάλης ταύτης ἐορτῆς, ἡ ὁποία πληροῖ τὴν ψυχὴν μας, χαιρετίζομεν τὴν ὑμετέραν Μακαριότητα ἐξ ὀνόματος ἡμῶν προσωπικῶς καὶ ἐξ ὀνόματος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἀναπέμποντες θερμὰς δεήσεις πρὸς τὸν σαρκωθέντα Κύριον, ὅπως ἐκχύσῃ δαυιλῶς ἐφ' Ὑμᾶς τὴν χάριν Του καὶ τὴν εὐνοίαν Του καὶ τοιοιτοτρόπως ἐξασφάλισῃ τὴν ἐπιτυχίαν τῶν προσπαθειῶν, τὰς ὁποίας καταβάλλει ἡ ὑμετέρα Μακαριότης διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ ἐπὶ γῆς θείου πλάσματος.

Ἡ Γέννησις τοῦ μονογενοῦς Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ μᾶς παρακινεῖ νὰ στοχασθῶμεν τὴν ἀγάπην, τὴν ὁποίαν τρέφει

πρὸς τὸν ἄνθρωπον ὁ Θεός, διότι ἡμεῖς, οἱ ποτε ὄντες μακρὰν ἀλλήλων, ἐγενήθημεν ἐγγὺς διὰ τοῦ Ἰησοῦ. Οὗτος ἔλυσε τὸ μεσότοιχον καὶ ἔκτισε καινὸν ἄνθρωπον. Καὶ ἔλθων εὐηγγελίσατο εἰρήνην «τοῖς μακρὰν καὶ τοῖς ἐγγύς» (Ἐφ. 2, 13-17). Στοχαζόμενοι τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, ἡμεῖς στοχαζόμεθα ταυτοχρόνως τὴν ταπεινοσύνην, μὲ τὴν ὁποίαν ἐκχέεται εἰς τὸν κόσμον ἐκ τοῦ ταπεινοῦ σπηλαίου τῆς Βηθλεὲμ ἡ ἀγάπη αὐτῆ. Ἴδον διατὶ κάμπτομεν τὰ γόνατα ἐνώπιον τοῦ Πατρὸς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὡς ἔπραξαν τοῦτο ἐνώπιόν Του οἱ μάγοι τῆς Ἀνατολῆς, καὶ ἰκετεύομεν Αὐτὸν ὅπως κατὰ τὸ πλοῦτος τῆς δόξης Αὐτοῦ δυνάμει κραταιώσῃ ἡμᾶς διὰ τοῦ Πνεύματος Αὐτοῦ (Ἐφ. 3, 14-16) εἰς τὰ σχέδια τῆς Προνοίας, ἵνα πληρωθῇ τὸ θέλημά Του. Διὰ τῆς λατρείας αὐτῆς ὑπερσηδῶμεν πᾶσαν ἐν ἡμῖν διαφορὰν, διότι ὁ Ἰησοῦς εἶναι εἰς καὶ μοναδικὸς ἔσασί.

Κατὰ τὰς παρούσας ἡμέρας ἐντάσεως καὶ ἐκπλήξεων, καθ' ὅς γίνονται θερμαὶ ἐκκλήσεις πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην συνείδησιν ἀπάσης τῆς ἀνθρωπότητος ὑπὲρ τῆς διαφυλάξεως τῆς εἰρήνης καὶ ὑπὲρ τῆς ἐγκαθιδρύσεως καλῆς θελήσεως μεταξὺ τῶν λαῶν, ὁ ἑορτασμὸς τῆς ἐλεύσεως τοῦ Ἰησοῦ εἰς τὴν γῆν καθιστᾷ τὸν ἀγγελικὸν ὕμνον «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία» ἔτι πλησιέστερον πρὸς τὴν ψυχὴν μας καὶ τὴν ὑπόθεσιν τῆς εἰρήνης ἔτι πολυτιμότεραν δι' ἡμᾶς, διότι ὁ Κύριος τῆς εἰρήνης γεννᾶται καὶ μεταμορφώνει τὴν φάτιν εἰς πηγὴν ἀεναίου φωτός.

Μετ' ἀδελφικῆς ἐν Θεῷ ἀγάπης ἀπευθίνω πρὸς τὴν ὑμετέραν Μακαριότητα τοὺς θερμοτάτους μου χαιρετισμοὺς ἐπὶ τῷ Νέῳ Ἔτει 1963 καὶ εὐχομαι ὅπως ἡ ὑμετέρα Μακαριότης, ὁ εὐσεβέστατος κληρὸς ὑμῶν καὶ ὁ λίαν ἀφωσιωμένος τῷ Θεῷ λαὸς ὑμῶν θριαμβεύουν ἐν τῷ ἑορτασμῷ τοῦ Θεοῦ Βρέφους, τοῦ Ἀνθρωποῦ μας.

Ἐπικαλούμενος τὰς ἀγίας εὐχὰς ὑμῶν, διατελῶ

τῆς ὑμετέρας Μακαριότητος
ταπεινὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς καὶ συλλειτουργὸς

Ὁ Πατριάρχης Βουλγαρίας

† Κ υ ρ ι λ ο ς

Σόφια, 17 Δεκεμβρίου 1962

Ζ'

ΤΟΥ ΜΑΚ. ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΥΠΡΟΥ

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, λίαν ἡμῖν ἀγαπητὲ καὶ περισπούδαστε ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργέ, Κύριε Χρυσόστομε, τὴν Ὑμετέραν Γερασμίαν Μακαριότητα ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ κατασπασόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ καὶ Θεὸς ἐν σαρκὶ σήμερον ἐπεφάνη καὶ ἐν Βηθλεὲμ τῆ πόλει ἀπορρήτως καὶ ὑπερφυῶς ἐτέχθη. Κλίνας τοὺς οὐρανοὺς, τῇ ἀφάτῳ Αὐτοῦ κενώσει, κατήλθεν ἄχρῃς ἡμῶν τῶν ἀμαρτωλῶν ὁ Ἀναμάρτητος, τὴν «πρὶν πεσοῦσαν ἀναστήσων εἰκόνα».

Διὰ τῆς ὑπερφυσικῆς δὲ ταύτης ἐκ τῆς ἀειπαρθένου Μαρίας γεννήσεως τοῦ Θεανθρώπου νέα τάξις πραγμάτων ἐπὶ γῆς ἀρχεται, ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ καὶ αἴθρις ἐνοῦνται καὶ οἱ ἄγγελοι μετὰ τῶν ἀνθρώπων συνομιλοῦσι. Τὰ τάγματα τῶν ἀγγέλων περιχαρῆ εὐαγγελίζονται ἐξ οὐρανοῦ πρὸς τοὺς ἀπλοϊκοὺς ποιμένας τῶν περιχώρων τῆς ἀγίας πόλεως Βηθλεὲμ τὴν γέννησιν τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ καὶ χαιρετίζουσιν ἐκεῖθεν τὴν ἐπὶ γῆς ἐμφάνισιν Αὐτοῦ μιᾶ φωνῆ ψάλλοντα τὴν θεσπεσίαν ᾠδὴν: «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία».

Σύμπασα ἡ οἰκουμένη, εὐφροσύνης καὶ χαρᾶς πεπληρωμένη, ἐπὶ τῷ ὑπερφυεῖ τούτῳ γεγονότι, πνευματικῶς πανηγυρίζει, θεοπρεπῶς δοξολογοῦσα τὸν προαίωνιον Λόγον. Καὶ ἡμεῖς δέ, θείῳ ἐλέει, καταξιωθέντες καὶ αἴθρις πανηγυρίσαι τὴν μεγάλην ταύτην ἑορτὴν τοῦ ἀκαταλήπτου μυστηρίου τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας μετὰ τοῦ περι ἡμᾶς περιουσίον λαοῦ, ἀγαλλομένη ψυχῇ ἤκομεν νοερῶς εἰς ἐπίσκεψιν τῆς Ὑμετέρας λίαν ἡμῖν ἀγαπητῆς καὶ γερασμίας Μακαριότητος καὶ τὸ ἅγιον καὶ ἀδελφικὸν φίλημα Αὐτῆ προσάγοντες, συγχαίρομεν μὲν Αὐτῆ, «ὅτι ἐτέχθη ἡμῖν σήμερον Σωτῆρ, ὃς ἐστὶ Χριστὸς Κύριος, ἐν πόλει Δαυὶδ», εὐχόμεθα δ' Αὐτῆ ἀπὸ καρδίας υγείαν καὶ ζωὴν μακροχρόνιον μεθ' ὧν ἐφίεται ἀγαθῶν καταθυμιῶν, ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Ὁρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Θεοῦ ἐμπειπιστευμένου Αὐτῆ χριστεπωνύμου πληρώματος.

Ἀξιοῦντες δ' ἀδελφικῶς παρὰ τῆς Ὑ-

μετέρας περισπουδάστου Μακαριότητος δια-
βιβασθῆναι τὰς συγχαρητηρίους ἡμῶν ἐπὶ
τῇ κοσμοσωτηρίᾳ ταύτῃ ἑορτῇ προσρήσεις
μετὰ τοῦ ἐν Χριστῷ ἀσπασμοῦ καὶ τοῖς
ἀγαπητοῖς ἐν Κυρίῳ ἀδελφοῖς καὶ συλλει-
τουργοῖς, τοῖς τὴν περὶ Αὐτὴν ἀγίαν καὶ
ιεράν Σύνοδον συγκροτοῦσι, περιπτυσσό-
μεθα Αὐτὴν καὶ αἰθίς ἐν φιλήματι ἀγίῳ καὶ
διατελοῦμεν

Τῆς Ὑμετέρας Γερασμίας Μακαριότητος
ἀγαπητὸς καὶ ὄλος πρόθυμος ἐν Χριστῷ
ἀδελφός † Ὁ Κύπρου Μ α κ ά ρ ι ο ς

Ἐν τῇ Ἱερᾷ Ἀρχιεπισκοπῇ Κύπρου
Χριστούγεννα 1962

Η'

ΤΟΥ ΣΕΒ. ΤΟΠΟΤΗΡΗΤΟΥ ΠΟΛΩΝΙΑΣ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΛΟΤΖ ΚΑΙ ΠΟΖΝΑΝ
Γ Ε Ω Ρ Γ Ι Ο Σ

ΤΟΠΟΤΗΡΗΤΗΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΒΑΡΣΟΒΙΑΣ
ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΠΟΛΩΝΙΑΣ

Μακαριώτατον

Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος
Κύριον Χ ρ υ σ ό σ τ ο μ ο ν

Ἀθήνας

Μακαριώτατε Δέσποτα,

«Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη
ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία» (Λουκ. 2, 14).

Ἐγκαρδίως χαιρετίζω τὴν ὑμετέραν Μα-
καριότητα ἐπὶ τῇ μεγάλῃ καὶ χαρμοσύνῳ
ἑορτῇ τῆς Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ.

Νῦν ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος τῆς Δικαιοσύνης
καὶ ἐφώτισε τὸν κόσμον διὰ τοῦ θείου Φω-
τός. Μετὰ τῶν ἀγγέλων δοξολογοῦμεν τὸν
Σωτῆρα καὶ προσκυνοῦμεν Αὐτὸν μετὰ τῶν
μάγων καὶ τῶν ποιμένων.

Νῦν εἰς ὅλην τὴν γῆν ἀντηχεῖ πάλιν ἡ
χαρμόσυνη ἀγγελικὴ δοξολογία, διότι συνε-
τελέσθη «μέγα τῆς εὐσεβείας μυστήριον· ὁ
Θεὸς ἐφανερώθη ἐν σαρκί» (Α' Τιμ. 3, 15).

Ὑποβάλλω εἰς τὴν ὑμετέραν Μακαριό-
τητα τοὺς ἐγκαρδίους μου χαιρετισμοὺς καὶ
ἐπὶ τῷ ἀνατέλλοντι Νέῳ Ἔτει. Εἶθε νὰ εἶ-
ναι τὸ ἐρχόμενον ἔτος «ἐνιαυτὸς Κυρίου δε-
κτός» (Λουκ. 4, 19) δι' ὅλας τὰς ἐκκλησίας
καὶ δι' ὅλα τὰ ἔθνη. Εἶθε νὰ εἶναι τὸ Νέον
Ἔτος περίοδος εἰρήνης καὶ εὐσταθείας τῶν
Ἀγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν καὶ ὁλοκλή-
ρου τῆς ἀνθρωπότητος,

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος ταπεινὸς συλλειτουργὸς

† Ἀρχιεπίσκοπος Γ ε ώ ρ γ ι ο ς

Χριστούγεννα 1962, Βαρσοβία

Θ'

ΤΟΥ ΜΑΚ. ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΑΡΕΛΙΑΣ

Πρὸς τὴν Αὐτεῷ Μακαριότητα
τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος

Μακαριώτατε,

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς θαυμαστῆς γεν-
νήσεως τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἐν συνεχείᾳ τοῦ Νέου
Ἔτους χαιρετῶ τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα
ἐγκαρδίως.

Δόξα τῷ Θεῷ τῷ παρέχοντι πᾶν ἀγα-
θόν, προκαλοῦν τὴν χαρὰν μας κατὰ τὸ
Νέον Ἔτος, ἀγαθὸν ἀναγόμενον εἰς τὴν ἐνό-
τητα καὶ τὴν ἀδελφικὴν ἀγάπην, ἥτις ἀ-
ξάνει ἡμέρα τῇ ἡμέρα περισσότερον μεταξὺ
τῶν διαφόρων τμημάτων τῆς Ἀγίας Ὁρ-
θοδόξου Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ.

Ἐπαφιέμενος εἰς τὰς ἀγίας ὑμῶν προ-
σβείας, διατελῶ ὑμέτερος ἀδελφός ἐν Χριστῷ.

† Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Καρελίας
καὶ πάσης Φιλλανδίας

Π α ὕ λ ο ς

Ι'

ΤΟΥ ΜΑΚ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ

ΤΣΕΧΟΣΛΟΒΑΚΙΑΣ

Μακαριώτατον

Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος
Κύριον Χ ρ υ σ ό σ τ ο μ ο ν

Ἀθήνας

«Ἐθαγγελίζομαι ὑμῖν χαρὰν μεγάλην, ἥτις ἔσται
παντὶ τῷ λαῷ, ὅτι ἐτέχθη ὑμῖν σήμερον Σω-
τῆρ, ὃς ἔστιν Χριστὸς Κύριος, ἐν πόλει Δαυὶδ».
(Λουκ. 2, 10-11)

Μακαριώτατε,

Ὁ Πανάγαθος Κύριος ὁ Θεὸς μᾶς ἠξίω-
σε καὶ ἐφέτος νὰ γίνωμεν κοινωνοὶ τῆς με-
γάλης χαρᾶς, τὴν ὁποίαν δίδει ἡ ἑορτὴ τῆς
εἰρήνης—ἡ Γέννησις τοῦ Χριστοῦ καὶ μὲ
τὴν χορείαν τῶν ἀγγέλων νὰ ψάλωμεν τὸν
ἐπουράνιον ὕμνον τῆς εἰρήνης: «Δόξα ἐν
ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη ἐν ἀνθρώ-
ποις εὐδοκία» (Λουκ. 2, 14).

Πλήρεις εὐγνωμοσύνης πρὸς Κύριον τὸν
Θεὸν διὰ τὴν ἄροητον πρὸς ἡμᾶς ἀγάπην
Του, διαρκῶς ἐπιθυμοῦμεν νὰ οἰκοδομήσω-
μεν τὴν εἰρηνικὴν μας ζωὴν, μὲ τὴν βοή-

θειαν τοῦ Θεοῦ, ἐν εὐλογημένη ἁρμονίᾳ μετὸν ἀγγελικὸν ὕμνον τῆς εἰρήνης.

Παρακαλῶ τὴν Ὑμετέραν Ἀγιότητα νὰ δεχθῆ τὰς ἐγκαρδίους μου προσήσεις ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς τῶν Χριστογενῶν καὶ τοῦ Νέου Ἔτους καὶ ἐξ ὅλης ψυχῆς εὐχομαι Ὑμῖν νὰ ἐορτάζητε τὴν Γέννησιν τοῦ Σωτῆρος μας ἐν ὑγείᾳ χαρᾶ καὶ εὐτυχίᾳ.

Ὁ ἐκ τῆς Παρθένου Τεχθεὶς Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς εἶθε νὰ «πληρώσῃ ἡμᾶς πάσης χαρᾶς καὶ εἰρήνης» (Ἐβρ. 15,13).

Μετ' ἀδελφικῆς ἐν Χριστῷ ἀγάπης

Ὁ Μητροπολίτης Πράγας

† Ἰωάννης

Χριστούγεννα 1962

ΙΑ'

ΤΟΥ ΣΕΒ. ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΟΡΟΥΣ ΣΙΝΑ

ΠΕΡΑ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΚΗ ΜΟΝΗ
ΤΟΥ ΘΕΟΒΑΔΙΣΤΟΥ ΟΡΟΥΣ ΣΙΝΑ

Τῷ Μακαριωτάτῳ Ἀρχιεπισκόπῳ

Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος

Κυρίῳ Κυρίῳ Χρυσοστόμῳ

Εἰς Ἀθήνας

Μακαριώτατε Δέσποτα,

«Ἡμέρα χαρμόσυνος καὶ ἑορτὴ πανσεβάσμιος ἀνατέλλει τοῖς πέρασι», ψάλλει ὁ ἱερός τῆς Ἐκκλησίας ὕμνωδός. Καὶ τὸ εὐφρόσυνον τοῦτο διάγγελμα ἀνταποκρίνεται πλήρως ἐπὶ τῇ ἐγγιζούσῃ ὄντως μεγάλη καὶ χαρμοσύνῳ ἑορτῇ τῆς ἐκ Πνεύματος ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου ἐνανθρωπήσεως τοῦ Μονογενοῦς Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατελθόντος ἐκ τῶν οὐρανῶν, ἵνα ἐνώσῃ τὸν ἄνθρωπον μετὰ τοῦ Δημιουργοῦ αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ὁποῖου τὸν εἶχε χωρίσει ἡ παρακοῆ εἰς τὸ θεῖον πρόσταγμα, δι' αὐτοῦ δὲ καὶ ἅπαν τὸ ἀνθρώπινον γένος.

Καὶ τὴν ἀπειρον ταύτην ἀγάπην τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπον θαυμάζουσαι πᾶσαι αἱ οὐράνιαι Δυνάμεις ἐδόξαζον αὐτὸν τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ καθ' ἣν ἐτελεῖτο τὸ μέγα τοῦτο καὶ παράδοξον μυστήριον, τὸ πᾶσαν ἐννοίαν ἐκπλήττον καὶ συνέχον, μέλπουσαι ἐν χορῷ «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνῃ ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία».

Καὶ ἡ ἁγία ἡμῶν Ἐκκλησία τὴν ἀνάμνησιν τοῦ κοσμοσωτηρίου τούτου γεγονότος

τελοῦσα, καλεῖ τὰ πιστὰ αὐτῆς τέκνα, ὅπως ἐν χαρᾷ καὶ ἀγαλλιάσει πανηγυρίσωσιν αὐτὸ λέγουσα «Δεῦτε ἀγαλλιασώμεθα τῷ Κυρίῳ τὸ παρὸν μυστήριον ἐκδιηγούμενοι».

Τῇ προτροπῇ ταύτῃ τῆς μητρὸς ἡμῶν Ἐκκλησίας εὐλαβῶς συμμορφούμενοι καὶ ἡμεῖς, πειθήνια αὐτῆς τέκνα καὶ λειτουργοὶ τοῦ Κυρίου ταπεινοί, ὕμνοῦμεν τὸν Σωτῆρα, τὸν ἐκ τῆς Παρθένου σαρκωθέντα, πανηγυρίζομεν ἐν χαρᾷ τὴν θείαν αὐτοῦ πρὸς ἀνθρώπους ἐπιδημίαν καὶ ἱκετεύομεν αὐτὸν ὅλη ψυχῇ καὶ διανοίᾳ, ὅπως ἐπιδαφιλεύῃ τῷ κόσμῳ παντὶ τὴν ποπλυπόθητον εἰρήνην, φυγαδευθεῖσαν κατὰ τοὺς ἐσχάτους τούτους καιροὺς διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, δωρῆται τῇ ἁγίᾳ ἡμῶν Ἐκκλησίᾳ τὴν ὁμόνοιαν, τοῖς δ' ἐπὶ τῶν ἐπάλλξεων αὐτῆς ἀγρυπνοῦσιν ἡμέρας καὶ νυκτὸς σεπτοῖς Προκαθημένοις αὐτῆς πρὸς φυλακὴν καὶ σωτηρίαν τῆς λογικῆς αὐτῶν ποιήσεως, τὴν ἐξ ὕψους δύναμιν, ἵνα μετὰ χαρᾶς τοῦτο ποιῶσι καὶ δοξάζηται διὰ πάντων τὸ ὄνομα τοῦ ἐνανθρωπήσαντος Χριστοῦ.

Τὰς δλοθέρμους ταύτας εὐχὰς ἡμῶν ἰδιαιτέρως ποιούμεθα ὑπὲρ τῆς Ὑμετέρας γεραρᾶς Μακαριότητος, ὅπως ἐπὶ ἔτη πάμπολλα καὶ πανευδαίμονα πανηγυρίξῃ τὴν μεγάλην καὶ χαρμόσυνον ἑορτὴν τῆς τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ ἐνανθρωπήσεως σὺν τῷ ἐπακολουθοῦντι νέῳ τῆς χάριτος ἐναιυτῷ ἐπ' ἀγαθῷ τῆς ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἧς λίαν ἐπαξίως προΐσταται καὶ πρὸς δόξαν τοῦ ἐνανθρωπήσαντος Χριστοῦ, τοῦ Θεοῦ ἡμῶν.

Κατασπαζόμενοι δ' ἐπὶ τούτοις ἀδελφικῶς τὴν τιμίαν Αὐτῆς Κορυφὴν καὶ υἱικῶς προσκυνοῦντες διατελοῦμεν.

Τῆς Ὑμετέρας σεβασμίας Μακαριότητος
ταπεινὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφός
καὶ τέκνα πειθήνια

† Ὁ Σινᾶ Πορφύριος

καὶ οἱ ἐν Καίρῳ Ἀντιπρόσωποι

Ἀρχιμανδρίτης Γρηγόριος

Ἀρχιμανδρίτης Δανιήλ.

Ἐν Καίρῳ τῇ 22 Δεκεμβρίου 1962

IB'

ΤΟΥΤ ΜΑΚ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΑΡΜΕΝΙΑΣ

Μακαριώτατον

Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος
Κύριον Χρυσόστομον

Ἀθήνας

«Χριστὸς ἐτέχθη καὶ ἐφανερώθη».

Ἐπὶ τῇ καλῇ εἰδήσει τῆς ἁγίας Γεννήσεως τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν χαιρετίζομεν Ὑμᾶς ἀπὸ τῆν Ἀγίαν Ἐτσμασίην, θρησκευτικὸν κέντρον τοῦ Ἀρμενικοῦ λαοῦ, εὐχόμενοι εἰς τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα καλὴν ὑγείαν καὶ εὐτυχῆ πρωθιεραρχίαν.

Θερωῶς δεόμεθα μεθ' Ὑμῶν ὅπως τὸ Νέον Ἔτος εἶναι ἔτος εἰρήνης καὶ δικαιοσύνης δι' ἅπαντα τὸν κόσμον καὶ ὅπως οἱ λαοὶ καὶ οἱ Κυβερνήσεις εἶναι ἀφωσιωμένοι εἰς τὸ θεάρεστον ἔργον τῆς εὐημερίας τῆς ἀνθρωπότητος.

Μετ' ἀδελφικῆς ἐν Χριστῷ ἀγάπης

ὁ

Ἀνώτατος Πατριάρχης Καθολικὸς ὄλων τῶν Ἀρμενίων

† V a s k e n I

15/12/1962

II'

ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ — ΚΑΘΟΛΙΚΟΥ ΚΙΛΙΚΙΑΣ

Μακαριώτατον

Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος
Κύριον Χρυσόστομον

Ἀθήνας

Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν Χριστογενῶν καὶ τοῦ Νέου Ἔτους διαβιβάζομεν πρὸς τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα εὐκρινεῖς καὶ ἐγκαρδίου χαιρετισμοὺς μετὰ τὰς καλύτερας εὐχὰς ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς μακροημερεύσεως τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος.

Ὁ Πατριάρχης Καθολικὸς Κιλικίας

† Z a r e h I

III'

ΤΗΣ Α. ΧΑΡΙΤΟΣ ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ
ΚΑΝΤΕΡΜΠΟΥΡΥ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΑΓΓΛΙΑΣ

ΑΝΑΚΤΟΡΟΝ ΛΑΜΠΕΘ

Μακαριώτατε καὶ ἀγαπητὲ ἐν Χριστῷ ἀδελφέ,
«Πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως πάλαι ὁ
Θεὸς λαλήσας τοῖς πατέρας ἐν τοῖς προ-

φήταις, ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν τούτων
ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν Υἱῷ» (Ἐβρ. 1, 1-2).

Ἐπὶ ἀναριθμήτων γενεῶν, διὰ τῆς μακρᾶς διαδοχῆς τῶν ἁγίων προφητῶν, ὁ Θεὸς ἐγγνώρισε τὰς ὁδοὺς τοῦ τοῖς ἀνθρώποις. Ὅτε οἱ προφήται ὠμίλουν ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου, ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐπεξετείνετο.

Ὅταν κατὰ τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου ὁ Θεὸς ὠμίλησε πρὸς τὸν κόσμον διὰ τοῦ ἀγαπητοῦ αὐτοῦ υἱοῦ, «ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν» (Ἰωάν. 1, 14). Ἡ δόξα τὴν ὁποῖαν οἱ ἄνθρωποι εἶδον ἦτο «ἡ δόξα τοῦ μονογενοῦς παρὰ πατρός» (Ἰωάν. 1-14). Ἡ φωνὴ τὴν ὁποῖαν οἱ ἄνθρωποι ἤκουσαν ἦτο ἡ φωνὴ τοῦ τριαδικοῦ Θεοῦ. «Ὁ λόγος ὃν ἀκούετε οὐκ ἔστιν ἐμός, ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με Πατρός» (Ἰωάν. 14, 21).

Πρὸς ὅσα θνητῶν ὁ Λόγος τῆς τοῦ Θεοῦ ἀληθείας ἐλαλήθη καὶ οἱ ἄνθρωποι ἐγνώσαν, ὅτι ὁ Θεὸς δὲν ἐγκατέλειπε τὸν λαόν του.

Ἐπεσκέφατο αὐτοὺς διὰ τῆς σωτηρίας, καὶ πρὸς αὐτούς, οἱ ὁποῖοι ἐπίστευσαν, ἡ σωτηρία ἐδόθη.

Ὡς χριστιανοὶ ὁποῦδήποτε ἐορτάζομεν αὐτὴν τὴν ἐνέργειαν τῆς τοῦ Θεοῦ, ἐν ἀγάπῃ δεικνυμένης, προσηθείας, δέον ὅπως ἐνθυμούμεθα, ὅτι ὁ Θεὸς ὁ ὁμιλήσας διὰ τῶν πάλαι προφητῶν προσφέρει εἰσέτι τοῖς ἀνθρώποις τὴν σωτηρίαν. Ἡ καλὴ ἀγγελία τὴν ὁποῖαν ὁ Σωτὴρ ἐκόμισε, καίτοι αἱ ἑκατονταετηρίδες παλαιοῦνται κατὰ τὴν ἀνθρωπίνην ἀριθμῆσιν, αὕτη εἶναι αἰώνιος καινὴ εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ.

Δι' ἡμᾶς «ὁ λόγος τῆς σωτηρίας ταύτης ἀπεστάλη» (Πράξ. 13-26).

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῶν ἐορτῶν ἐνοῦμεν τὰς προσευχὰς μας μετὰ τῆς Παρθένου Μαρίας καὶ πάντων τῶν Ἀγίων, ὥστε πάντοτε νὰ ὀδηγησθε καὶ νὰ ἐνδυναμοῦσθε εἰς τὴν διαποίμανσιν τοῦ ποιμνίου, τὸ ὅποιον ὁ παντοδύναμος Θεὸς ἐνεπιστεύθη πρὸς Ὑμᾶς.

Ἀγαπητὸς ὑμῖν ἐν Χριστῷ ἀδελφός

Μιχαήλ

Ἀρχιεπίσκοπος τοῦ Καντέρμπουρυ
καὶ Πριμᾶτος πάσης Ἀγγλίας,
Χριστούγεννα 1962

Ο ΕΟΡΤΑΣΜΟΣ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΝ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

Χαρούσυνος και πανηγυρική είναι η λατρεία της Ἐκκλησίας μας σήμερα. Τὴν Γέννησιν ἐκ τῆς Παρθένου Μαρίας τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ μεγαλοπρεπῶς εορτάζομεν. Ὁρθρον βαθῆος με ὕμνους και ᾠδὰς δοξολογοῦμεν τὸν ἐνανθρωπήσαντα Θεόν, τὸν Σωτῆρα Χριστόν, τὸν Ἀρχοντα τῆς Εἰρήνης, τὸν Ἥλιον τῆς δικαιοσύνης.

Πρὸς τὸ θεῖον Βρέφος πορευόμεθα σήμερα. Ἡ οκέφισ και ἡ καρδία μας ἀπευθύνει λατρευτικούς ὕμνους πρὸς τὸν Σωτῆρά μας, ἱεροῦς στοχασμούς, προσευχὰς βαθείας πίστεως και ὁμολογίας. Τὸ Σπήλαιον τῆς Βηθλεὲμ με τὴν φάτνην, ἡ ὁποία ἔγινε λίκνον τοῦ θείου Βρέφους προβάλλεται σήμερα. Ὁμοῦ μετὰ τῶν Ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ μεγαλύνομεν τὸν Κύριον. Μετὰ τῶν ἀγραυλοῦντων Ποιμένων τὸ θαῦμα κηρύττομεν. Μετὰ τῶν Μάγων τὴν σοφίαν τοῦ Θεοῦ ἀνὰ τὰ πέρατα τοῦ κόσμου ἐξαγγέλλομεν. Καθὼς ἐκεῖνοι προσκυνήσαντες Αὐτό, προσέφερον χρυσόν, σμόρναν και λίβανον, ὑποκλινόμεθα και ἡμεῖς εὐλαβῶς πρὸ τῆς ἀγίας Αὐτοῦ Φάτνης, ἵνα τὰ δῶρα τῆς ἀγάπης, πίστεως και λατρείας μας πρὸ Ἐκείνου ἀποθέσωμεν.

Ἄνωθεν τοῦ Σπηλαίου τῆς Βηθλεὲμ ὁ μέγας Ἀσπὴρ τῆς Ἀνατολῆς φωτίζει τοὺς οὐρανοὺς, ἐν ᾧ ὁ ὕμνος τῆς εἰρήνης ψάλλεται παρὰ τῶν ἀρίων Ἀγγέλων. «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῶ καὶ ἐπὶ γῆς εὐχὴν ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία». Τὸ σάλπισμα τῆς Εἰρήνης, παρὰ τὸ πέρασμα τῶν αἰώνων, ἀντηχεῖ πανταχοῦ τῆς οἰκουμένης. Κατ' ἐσχίην μάλιστα σήμερα ἐν μέσῳ τῆς μεγάλης ἀνησυχίας και ἀβεβαιότητος, τῆς ὀφισταμένης δυσπιστίας μετὰ τῶν ἀρχόντων τῶν ἐθνῶν και τῆς ἐλλείψεως τοῦ αἰσθήματος τῆς ἀσφαλείας τῶν λαῶν, ἡ ἀνθρωπότης ἀκούει τοὺς λόγους τούτους τῆς Εἰρήνης τοῦ Χριστοῦ με πολλὴν χαρὰν, παρηγορίαν και ἐλπίδα. Διάχρως εἶναι ὁ πόθος τῆς εἰρήνης εἰς τοὺς λαούς, μετὰ τὴν διαρκῆ ἀνησυχίαν τὴν ὁποίαν αἰσθάνονται ἐπὶ τόσα ἔτη.

Ἄλλ' ὁ πόθος αὐτὸς πρὸς τὴν εἰρήνην πηγάζει και ἀπὸ τὸ ἔμφυτον συναίσθημα τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸ ἰδανικὸν τῆς αἰωνίου εἰρήνης και ἀγάπης τοῦ Θεοῦ. Ἡ Εἰρήνη, ἡ μεγάλη αὐτὴ ἀξία διὰ τὸν ἀνθρώπον, εἶναι καρπὸς τῆς καθολικῆς ἀγάπης, τὴν ὁποίαν τόσον ἐντονα συνέστησεν ὁ Μέγας Διδάσκαλος και ἄριστος Κοινωνιολόγος, ὁ Ἰησοῦς Χριστός. Κανείς μετὰ τῶσους αἰῶνας δὲν ἠμπόρεσε ν' ἀντικαταστήσῃ ἔστω και ἕνα μέρος τῆς διδασκαλίας Του, διότι ὅσα ἐδίδαξεν εἶναι ἡ ἀλήθεια τὴν ὁποίαν ἐνανθρωπήσας ἀπεκάλυπεν εἰς ἡμᾶς.

Ἡ εἰρήνη πηγάζει ἀπὸ τὰ βάρη τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς. Ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου πρέπει νὰ ζῆ εἰς κόσμους εἰρηνικούς. Ἡ εἰρήνη τῆς ψυχῆς προϋποθέτει τὴν γαλήνην τῆς συνειδήσεως. Χωρὶς αὐτὴν δὲν νοεῖται κἄν εἰρήνη εἰς τὸν ἀνθρώπον. Αὐτὴν δὲ τὴν ἔσω

εἰρήνην ἠθέλησεν ὁ Χριστὸς εἰς κάθε ἀνθρώπιν. Τὸ ἔσωτερικὸν τοῦ ἀνθρώπου μετεμόρφωσεν ὁ Χριστὸς τὸ ἐκαθάρισεν ἀπὸ τὰ πάθη, τὰς κακίας του και τὸ ἠγίασε. Ὅταν μέσα εἰς τὸν ἀνθρώπον, εἰς τὴν καρδίαν του, ἐμφωλευῖ ἡ κακία και ἡ ἀμαρτία, τότε ποῖαν εἰρήνην ἠμπορεῖ νὰ ἔχη; Ὅταν τὸ μῖσος και ἡ ἔχθρα κυριαρχοῦν εἰς αὐτὴν πῶς ἠμπορεῖ νὰ εἶναι εἰρηνικός και εἰρηνοποιός; Ἐν ᾧ δὲ πολλάκις διδασκόμεθα τὰ θεόπνευστα αὐτὰ λόγια τῆς ἀγάπης και τῆς εἰρήνης, ἐν τούτοις δὲν ἐγίναμεν ὄλοι μας, καθὼς μᾶς θέλει ὁ Χριστὸς. Ὅπου ὑπάρχει τὸ ἀμαρτωλὸν ἐγώ, δηλαδὴ ἡ ἀμαρτία και ἡ κακία, οἱ λόγοι τῆς εἰρήνης δὲν φωτίζουν. Εἶναι ἀνάγκη ν' ἀρχίσῃ κάθε ἀνθρώπος ἀπὸ τὴν ἰδικὴν του ψυχὴν τὴν προσπάθειαν τῆς καθάρσεως και πνευματικῆς ἐξουγιάνσεως.

Πνευματικὴ λοιπὸν εἶναι ἡ εἰρήνη, ὄχι τυπικὴ, ἔξωτερικὴ. Οἱ κανόνες ποὺ τὴν διέπουν στηρίζονται ὄχι εἰς σύμφωνα ἐπισφαλῆ, ἀλλ' εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ. Ὁ Θεὸς θέλει νὰ γίνωμεν ὅμοιοι πρὸς Αὐτόν, νὰ ἐμπεριπατῶμεν ἐν ἀγάπῃ, νὰ ζῶμεν ἐν εἰρήνῃ και δικαιοσύνῃ. Ὅταν ὑπάρχῃ ἔσωτερικὴ εἰρήνη εἰς τὸν ἀνθρώπον, τότε ἀσφαλῶς ὑψίσταται και ἔξωτερικὴ εἰρήνη εἰς τὰς σχέσεις του πρὸς τοὺς συνανθρώπους του. Ἡ κοινωνικὴ και παγκόσμιος εἰρήνη προϋποθέτει τὴν ἔσωτερικὴν εἰρήνην. Ἔτσι τὴν περιέγραψαν οἱ Προφῆται τοῦ Ἰσραὴλ και ἐναπέθεσαν τὰς προσδοκίας των εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Μεσσίου, τοῦ ἐκ τῆς Παρθένου Μαρίας γεννηθέντος Σωτῆρος Χριστοῦ.

Λιρωτᾶται ὅμως κάθε ἀνθρώπος τίνι τρόπῳ θὰ διασφαλισθῇ και θὰ ἐπικρατήσῃ ἐπὶ τῆς γῆς ἡ ποθητὴ εἰρήνη; Πότε ἐπὶ τέλους θὰ μάθουν οἱ λαοὶ νὰ ζοῦν ἐν δικαιοσύνῃ; Τί κατόρθωσεν ὁ ἀνθρώπος εἰς τὸν τομέα αὐτόν, παρ' ὅλας τὰς καταπληκτικὰς προόδους τῆς τέχνης και τῆς μηχανικῆς; Ἐδόρηκε ἄραγε διὰ τῶν μεθόνων αὐτῶν τὴν λύσιν τῶν προβλημάτων ποὺ τὸν ἀπασχολοῦν σοβαρῶς, κατέστη ἱκανὸς νὰ ζήσῃ καλύτερον, νὰ ὑψωθῇ πνευματικῶς και ἠθικῶς, νὰ ἐκτελέσῃ τὸν προορισμὸν αὐτοῦ και ν' ἀπολαύσῃ τὰ ἀγαθὰ τοῦ πολιτισμοῦ τὸν ὁποῖον ἐδημιούργησεν; Ἴδου τὸ μέγα ἐρώτημα παντὸς ἀνθρώπου, ἀσχέτως μορφώσεως, τάξεως, γένους και φυλῆς.

Ὡς ἐκ τούτου ἐπιβάλλεται, ἰδίᾳ σήμερα, ὅτε ζῶμεν με τόσῃ ἀγωνίαν και ἀνησυχίαν διὰ τὸ μέλλον τῆς ἀνθρωπότητος, ν' ἀναμετροῦμεν τὰς δυνάμεις μας, ν' ἀνεύρωμεν τὰ αἴτια τῆς νοσηρᾶς πνευματικῆς και ἠθικῆς κρίσεως τοῦ κόσμου, νὰ διαχωρίσωμεν τὴν ὄλην ἀπὸ τὸ πνεῦμα, νὰ γνωρίσωμεν περισσότερον τὸν ἀνθρώπον, αὐτὸν τὸν ἀνθρώπον νὰ ἀναλογισθῶμεν τὰς εὐθύνas μας ἐναντι τοῦ Θεοῦ και τῶν συνανθρώπων μας και νὰ θελήσωμεν ὄλοι ὁμοῦ, ὡς πνευματικοὶ μετὰς μας ἀδελφοί, νὰ ἐργασθῶμεν, ὥστε νὰ ἐξέλθῃ τὸ ἀνθρώπινον γένος ἀπὸ τὴν σύγχυσιν, τὸ πνευματικὸν χάος, τὴν παγκόσμιον ἀναταραχὴν, εἰς τὴν ὁποίαν κρατεῖται και με τὴν σκέψιν μόνον, ὅτι ἠμπορεῖ νὰ ἐξαφανισθῇ ὄλοσχερῶς, ἐὰν τυχὸν χρησι-

Η ΕΝ Ν. ΔΕΛΧΙ ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΣ ΤΟΥ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ 18 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ — 6 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1961 *

11. Τὸ μήνυμα τῆς Γ' Γεν. Συνελεύσεως πρὸς τὰς Ἐκκλησίας ἡ τελετή τῆς λήξεώς της—Κρίσεις καὶ συμπεράσματα.

Ὑπὸ τῆς Γεν. Συνελεύσεως τοῦ Π.Σ.Ε. ἐν Ν. Δελχί συνετάγη καὶ ἀπεστάλη τὸ ἀκόλουθον μήνυμα πρὸς τὰς Ἐκκλησίας—μέλη: «Ἡ τρίτη Γεν. Συνέλευσις τοῦ Π.Σ.Ε. ἡ συνελευθούσα ἐν Ν. Δελχί ἀπέθυνη τὴν παροῦσαν ἐγκύκλιον πρὸς τὰς Ἐκκλησίας—μέλη καὶ τὸ ποιμνιὸν των. Μετὰ χαρᾶς εὐχαριστοῦμεν τὸν Θεὸν διὰ τὴν παρεχομένην εὐκαιρίαν νὰ λαμβάνωμεν πεῖραν βαθυτέραν ἢ ἄλλοτε τῆς συναδελφώσεώς μας ἐν τῷ Π.Σ.Ε. Νέαι Ἐκκλησίαι, εἰσερχόμεναι ὡς μέλη αὐτοῦ εἰς ἀξιόλογον ἀριθμὸν καὶ δυνάμιν ἐκ τῆς ἀρχαίας Ὁρθοδόξου παραδόσεως τοῦ Ἀνατολικοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ ἐκ τῆς Ἀσίας, τῆς Ἀφρικῆς καὶ ἐκ τῆς Λατινικῆς Ἀμερικῆς καὶ ἀπὸ ἄλλα μέρη τοῦ κόσμου, μαρτυροῦν, ὅτι εἰς πᾶσαν γωνίαν τῆς Οἰκουμένης ὁ χριστιανισμὸς κατέχει ἰδικὸν του οἴκον. Ἐν τῇ κοινωσίᾳ ταύτῃ τοῦ Π.Σ.Ε. εἴμεθα πάντες εἰς θέσιν νὰ ὁμιλῶμεν καὶ νὰ δρῶμεν ἐλευθέρως, διότι ὅλοι μαζί εἴμεθα συμμετέχοι αὐτῆς ἐν Χριστῷ καὶ μαζί ἔχομεν ἐπιδιώξει νὰ κατανοήσωμεν τὴν κοινὴν μας κλήσιν πρὸς μαρτυρίαν, διακονίαν καὶ ἐνότητα. Εἴμεθα βαθύτατα εὐγνώμονες διὰ τὰς δεήσεις

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 559 τοῦ προηγουμένου τόμου.

ὑπὲρ τοῦ ἔργου μας ἀναριθμητῶν χριστιανῶν καὶ διὰ τὴν σπουδὴν τοῦ κεντρικοῦ θεματός μας «Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς το φῶς τοῦ κόσμου», λαβόντων αὐτῶν ἐνεργὸν μέρος εἰς τὰς ἐργασίας μας. Ἐπιστρέφοντες πλέον εἰς τὰς ἡμετέρας Ἐκκλησίας, θὰ ἐργαζώμεθα μαζί σας, ἵνα πράξωμεν, ὅσα ὑπέδειξαν ἐνταῦθα εἰς ἡμᾶς.

Ἀνά πᾶσαν τὴν Οἰκουμένην νέαι δυνατότητες ζωῆς, ἐλευθερίας καὶ εὐτυχίας ἐπιδιώκονται μετὰ μεγάλης δραστηριότητος. Ἐν τούτοις εἰς τινὰς χώρας δοκιμάζουσι ἀπαγοήτουν ὡς πρὸς τὰ ἀγαθὰ, ἅτινα μία τεχνικῶς προηγμένη κοινωσία δύναται νὰ παράγῃ ἔξ ἄλλου ὑπεράνω ὅλων πλανᾶται ἡ σκιά μιᾶς ἐκτεταμένης διὰ πολέμου καταστροφῆς. Οὐχ ἤττον αἱ δυνάμεις τῆς ἀνθρωπότητος δὲν ἔχουν παραλύσει τὰς ἀπειλὰς ταύτας, καὶ ὁ νόμος τῆς μεταβολῆς δὲν ἔχει ὑποστῆ μείωσιν. Καὶ ἡμεῖς οἱ χριστιανοὶ συμμερίζομεθα μετὰ τῶν ἄλλων λαῶν τὴν ὀργανωδῆ ζήτησιν ζωῆς καὶ ἀπελευθερώσεως ἀπὸ τὴν πενίαν, τὴν καταπίεσιν καὶ τὴν νόσον. Ὁ Θεὸς εἶναι ἐν δράσει ἄνθρωπον, ὅτε διανοίγονται νέαι δυνατότητες διὰ τὴν ἀνθρωπότητα. Εἶναι ἐν δράσει καὶ ὅταν ἀκόμη αἱ δυνάμεις τοῦ κακοῦ στασιάζουσι κατ' Αὐτοῦ καὶ προκαλοῦν τὴν ὀργὴν Του. Δὲν γνωρίζουσι διὰ μέσου ποιῶν δρόμων θὰ ὀδηγῆ ἡμᾶς ὁ Ὑψιστος, ἀλλ' ἡ ἐμπιστοσύνη μας βασίζεται εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, ὁ ὁποῖος καὶ τώρα καὶ πάντοτε εἶναι ἡ ζωὴ μας ἡ αἰώνιος.

Ὅταν ὁμιλῶμεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους ὡς χριστιανοί, ὀφείλομεν νὰ διαλαλῶμεν εἰς αὐτοὺς τὴν ἀλή-

μοποιηθῶν τὰ τελευταῖα ἐξοντωτικὰ μέσα τῆς πολεμικῆς τέχνης.

Ὁφείλομεν νὰ σκεφθῶμεν πῶς θὰ ἠμπορέσωμεν νὰ ἐπιαναφέρωμεν τὸν ἄνθρωπον πλησίον τοῦ Θεοῦ, νὰ τοῦ ἐμπνεύσωμεν πίστιν καὶ ἐλπίδα εἰς ὅ, τι καλὸν καὶ ἀγαθὸν, νὰ τοῦ ἀξιοποιήσωμεν τὰς πνευματικὰς καὶ ἠθικὰς αὐτοῦ δυνάμεις, νὰ τὸν καταστήσωμεν φορέα τῆς Χάριτος τοῦ Θεοῦ. Χωρὶς τὴν δυνάμιν τοῦ Θεοῦ ὁ ἄνθρωπος μόνος του δὲν ἠμπορεῖ νὰ δημιουργήσῃ ἀγαθὴν πρόοδον καὶ νὰ ἐπιβάλλῃ εἰρήνην, νὰ διαλύσῃ τοὺς φόβους καὶ τὰς ἀγωνίας, τὰ μίσῃ καὶ τὰς ἀδικίας. Καταστατικὸς Χάρτης τῶν ἐθνῶν μὲ μόνιμον ἰσχὺν δὲν ἠμπορεῖ νὰ ὑπάρχῃ, ἐὰν τὸ περιεχόμενον αὐτοῦ δὲν βασίζεται ἐπὶ τῶν αἰώνιων ἀρχῶν τοῦ Χριστιανικοῦ Ἐδαγγελίου. Ἄς μὴ ὑπερτιμῶμεν τὴν δυνάμιν τοῦ ἀνθρώπου. Θεοὶ θὰ γίνωμεν, μόνον ἐὰν μετρωμεν ἐν τῷ Χριστῷ. Τότε ἀξιοποιούμεν ἄριστα τὰ πνευματικὰ μας χαρίσματα, καθιστάμεθα δημιουργικοὶ εἰς ἔργα ἀγαθὰ καὶ σωτήρια.

Παρὰ ταῦτα τὴν ἀγωνίαν τῆς καρδίας μας γαληνεύει τὸ Θεῖον Βρέφος τῆς Παρθένου Μαρίας. Τὸν ἀνθρώπινον πόνον καὶ τὴν δυστυχίαν τῶν ἀνθρώπων ἀνακουφίζει ὁ ἐν Σπηλαίῳ γεννηθεὶς Κύριος. Τὴν πολλὴν πτωχείαν καὶ ἐγκατάλειπιν ἐπισκέπτεται ὁ Ἰη-

σοῦς Χριστὸς. Κανεὶς ἄλλος δὲν ἔχει αὐτὴν τὴν δύναμιν καὶ χάριν νὰ ἐξαγιάξῃ τὰ ἀνθρώπινα πάθη καὶ ν' ἀνιστᾷ ἀπὸ κοιτίας πένητα. Κοιρασμένοι ἀπὸ τὰ βάσανα τῆς ζωῆς, τὰς παραπλανήσεις καὶ τὰ σφάλματα τῶν μεγάλων καὶ ἰσχυρῶν τῆς γῆς, διγνώμεν διακαῶς τὴν αἰώνιαν εἰρήνην καὶ δικαιοσύνην τοῦ Θεοῦ. Ἀποστρεφόμεθα τοὺς πολέμους. Θέλομεν νὰ ζήσωμεν ὅλοι ὁμοῦ, ὡς ἄνθρωποι τοῦ Θεοῦ, ἐν ἀγάπῃ καὶ πάσῃ ἀγαθωσίῃ. Στηρίζομεν τὰς ἐλπίδας μας εἰς τὸν γεννηθέντα Σωτῆρα Χριστόν.

Ἡ ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία, ὅπως ἐμνήθη ἡ εἰρήνη, κατὰ τὴν ἀγίαν νόκτα τῶν πρώτων Χριστουγέννων, ἠμπορεῖ νὰ πραγματοποιηθῆ καὶ δὲν ἀπέχει ἀπ' ἡμῶν, εὐθὺς ὡς πλησιάσωμεν τὸν Χριστόν καὶ τεθῶμεν εἰς τὴν ἐπιφροσίναν τοῦ θελήματος Αὐτοῦ. Τότε, ὦ! τότε θὰ ἔλθῃ ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς, θὰ σταματήσουν οἱ πόλεμοι, θὰ ἐπουλωθῶν, τὰ ἀνθρώπινα τραύματα, θὰ θριαμβεύσῃ τὸ δίκαιον, οἱ ἄνθρωποι θὰ γίνων καλότεροι, φιλάδελφοι, ἐνάρετοι, ἀγαθοί. ὦ! Ἐῴθε ὁ Χριστὸς νὰ εἰσακούσῃ τὰς προσευχὰς τῶν ταπεινῶν δούλων Του.

† Ὁ Παραμυθίας, Φιλατῶν καὶ Γηρομερίου
ΤΙΤΟΣ

θειαν τῆς πίστεώς μας ὅτι μία μόνη ὁδὸς ὑπάρχει, ἄγουσα πρὸς τὸν Πατέρα, ἣτοι ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ὁ Υἱὸς Αὐτοῦ. Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ταύτης καλούμεθα νὰ συναντήσωμεν τὸν συνάνθρωπόν μας. Ἐκεῖ συναντῶμεν τὸν χριστιανὸν ἀδελφόν μας, ἀλλὰ καὶ τὸν ἄνθρωπον ἀδελφόν μας, διότι πρὶν ἡμεῖς ὁμιλήσωμεν πρὸς αὐτὸν περὶ τοῦ Χριστοῦ, ἤδη ὁ Χριστὸς ἔχει ἀναζητήσει αὐτόν.

Ὁ Χριστὸς εἶναι ἡ ὁδός, συνεπῶς, ὀφείλομεν νὰ βαδίσωμεν μαζὶ πανταχοῦ ὡς μάρτυρες τοῦ Χριστοῦ καὶ διάκονοι πάντων τῶν ἀνθρώπων. Μείζων διακονία πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τοῦ νὰ ὁμιλῶμεν εἰς αὐτοὺς περὶ τοῦ ζῶντος Χριστοῦ δὲν ὑπάρχει, καὶ ἀποτελεσματικωτέρα ὅμως μαρτυρία περὶ Χριστοῦ ἀπὸ τῆς προσφορᾶς ἡμῶν αὐτῶν εἰς τὴν διακονίαν τῶν ἄλλων δὲν ὑπάρχει. Ἡ ἀδιαφορία ἢ ἡ ἐχθρότης τῶν ἀνθρώπων ἡμποροῦν νὰ παρακωλύουν τὴν φανεράν ὁμιλίαν μας, ἀλλ' ὁ Θεὸς δὲν σιωπᾷ. Οὗτος ὁμιλεῖ διὰ τῆς θείας Λατρείας καὶ διὰ τῶν θλίψεων τῆς Ἐκκλησίας του. Αἱ προσευχαὶ καὶ ἡ ὑπομονὴ τῆς, τὰς ὁποίας κατὰ χάριν δέχεται, ἀποτελοῦν μέρος τῆς μαρτυρίας ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ.

Ἐχομεν ἀνάγκην νὰ ἐρευνήσωμεν ἀπὸ κοινὸν καὶ μὲ συγκεκριμένας προτάσεις τὰς μορφάς, τὰς ὁποίας ἡμπορεῖ νὰ προσλάβῃ σήμερον ἡ διακονία μας ἢ χριστιανική, καὶ μαζὶ πάλιν νὰ ἐργαζώμεθα ἐπὶ τῇ βάσει αὐτῶν. Ἡ χριστιανικὴ συνεργασία εἰς οὐδένα ἄλλον τομέα ὑπῆρξε περισσότερον εὐρεῖα καὶ ἀποτελεσματικὴ, ὅσον εἰς τὸν τομέα τῆς διακονίας τῶν ἀνθρώπων εἰς πᾶσαν ἀνάγκην των καὶ ἀμηχανίαν. Διὰ τοὺς χριστιανούς δὲν ὑπάρχει ἐπιτακτικότερον καθῆκον ἀπὸ τοῦ νὰ συνεργάζωνται διὰ μίαν κοινήν ζωὴν μεταξὺ τῶν Ἑθνῶν, καὶ διὰ μίαν εἰρήνην παγκοσμίαν μετὰ δικαιοσύνης καὶ ἐλευθερίας, οὕτως ὥστε νὰ ἐκριζωθῶσι τὰ αἴτια πολλῶν συγχρόνων ἀθλιότητων. Ὅφειλομεν νὰ λάβωμεν θέσιν ἔναντι τῶν ὀδίκων, αἱ ὁποῖαι λαμβάνουν χώραν ἔναντιον οἰασθήποτε φυλῆς ἢ ἔναντιον οἰουδήποτε ἀτόμου ἐξ αἰτίας τῆς φυλετικῆς καταγωγῆς του. Ὅφειλομεν νὰ πραγματοποιῶμεν ὡς χριστιανοὶ τὴν διακονίαν μας πρὸς τοὺς συνανθρώπους διὰ μέσου καὶ τῶν παραγόντων τοῦ κόσμου τούτου. Ἡ χριστιανικὴ ἀγάπη ἐπιτάσσει οὐ μόνον, ὅπως συμμετέχωμεν εἰς τὰ ἀγαθὰ τοῦ κόσμου, ἀλλὰ καὶ δαπανηρὰς προσωπικὰς ὑπηρεσίας. Καὶ οἱ νέοι ἀνά τὸν κόσμον παρέχουν τὸ παράδειγμα αὐθορμήτου προσφορᾶς ἑαυτῶν.

Πρέπει νὰ ἀναζητῶμεν μαζὶ τὴν πληρότητα τῆς χριστιανικῆς ἐνότητος καὶ διὰ τὸν σκοπὸν τούτου ἔχομεν ἀνάγκην παντός μέλους τῆς χριστιανικῆς οἰκογενείας, τῆς Ἀνατολικῆς καὶ Δυτικῆς παραδόσεως, τῶν ἀρχαίων καὶ νεωτέρων Ἐκκλησιῶν, ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, νέων καὶ ἡλικιωμένων παντὸς ἔθνους καὶ πάσης φυλῆς. Οἱ ἐν Χριστῷ ἀδελφοὶ προσφέρονται εἰς ἡμᾶς, δὲν ἐκλέγονται. Εἷς τινὰ ζητήματα αἱ δοξασίαι ἐκάστου δὲν ἐπιτρέπουν τὴν σύμπραξιν, ἀλλ' ἔχομεν κάμη ἤδη ἀρκετὴν πρόδοον εἰς τὸν καθορισμὸν τοῦ περιεχομένου τῆς ἐνότητος, τὴν ὁποίαν ἀναζητοῦμεν. Διὰ τοῦτο ἄς ἀνεύρωμεν ὁμοῦ τοὺς τομεῖς, ἔνθα ἐν παντὶ τόπῳ δυνάμεθα νὰ συμπράττωμεν καὶ συγ-

χρόνως ἄς παρακαλῶμεν τὸν Ὑψιστον μετὰ πίστεως καὶ ἄς προχωρῶμεν πάντοτε πρὸς τὴν πλήρη ἐκείνην ἐνότητα, τὴν ὁποίαν ὁ Κύριος ἡμῶν ἐπιθυμεῖ διὰ τὴν Ἐκκλησίαν Του.

Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ἔχει γραφῆ ἀπὸ τὴν Συνέλευσιν τοῦ Π.Σ.Ε. Ἄλλ' ἡ ἀληθινὴ ἐπιστολή, γεγραμμένη διὰ τὸν σύγχρονον κόσμον, δὲν συνίσταται ἐκ λόγων. Ἡμεῖς οἱ χριστιανοὶ, ὅπουδήποτε εὐρισκόμεθα, εἴμεθα ἐπιστολὴ Χριστοῦ, «ἐγγεγραμμένη οὐ μέλανι ἀλλὰ πνεύματι Θεοῦ ζῶντος, οὐκ ἐν πλαξὶ λιθίναις, ἀλλ' ἐν πλαξὶ καρδίας σαρκίναίς» (2 Κορ. 3,3.). Τὸ μήνυμα εἶναι ὅτι «Θεὸς ἦν ἐν Χριστῷ κόσμον καταλάσσων ἑαυτῷ» (2 Κορ. 5,19.). Ἄς διαλαλῶμεν λοιπὸν, τοῦτο μετὰ χαρᾶς καὶ ἐμπιστοσύνης, διότι «ὁ Θεὸς ὁ εἰπὼν ἐκ σκοτούς φῶς λάμψαι, ὅς ἐλαμψεν ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν πρὸς φωτισμὸν τῆς γνώσεως τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ ἐν προσώπῳ Ἰησοῦ Χριστοῦ».

Ἡ Γεν. Συνέλευσις ἀπεφάσισεν ὡσαύτως, ὅπως καὶ αἱ ἀκόλουθοι βεβαιώσεις, αἱ ὁποῖαι ἀπηγγέλθησαν εἰς τὴν τελετὴν ἐπὶ τῇ λήξει τῶν ἐργασιῶν, νὰ ἀποσταλῶσιν εἰς τὰς Ἐκκλησίας μαζὶ μὲ τὸ μήνυμα, ὥστε νὰ μεταχειρίζονται ταύτας εἰς διαφόρους ἀκολουθίας καὶ μάλιστα εἰς κοινὰς τελετάς.

Ὁμολογοῦμεν Ἰησοῦν Χριστόν, Σωτῆρα τῆς ἀνθρωπότητος καὶ τὸ φῶς τοῦ κόσμου. Ὑποτασσόμεθα ὅλοι ὁμοῦ εἰς τὰς ἐντολάς Του.

Ἀναλαμβάνομεν ἐκ νέου εἰς τὸ νὰ προσφέρωμεν μαρτυρίαν περὶ αὐτοῦ ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀνθρώπων.

Προσφέρομεν ἑαυτοὺς εἰς τὴν διακονίαν πάντων τῶν ἀνθρώπων ἐν ἀγάπῃ, ἐν τῇ ἀγάπῃ ἐκείνῃ, ἣν Αὐτὸς μόνος μεταδίδει.

Ἀποδεχόμεθα ἐκ νέου τὴν κλῆσιν ἡμῶν ὅπως καταστήσωμεν ὄρατὴν τὴν ἐν Αὐτῷ ἐνότητά μας.

Ἐπικαλοῦμεθα τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐν τῷ ἔργῳ ἡμῶν.

Τὴν 5 Δεκεμβρίου ἡμέραν Τρίτην, τὸ ἀπόγευμα συνεδριάσεως τῆς ὀλομελείας ἐπὶ τῇ λήξει τῆς Συνελεύσεως ὁ Πρόεδρος Dr. Fry ἐξεφώνησε λόγον, δι' οὗ περιέγραψε τὸ ἐπιτελεσθὲν ἔργον ἐν τῇ Συνελεύσει τοῦ Ν. Δελχί, ἐκφράσας τὴν χαρὰν του διὰ τὴν συντελουμένην πρόδοον ἐν τῷ ζήτηματι τῆς συνεργασίας καὶ προσεγγίσεως τῶν χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν, ὡς κατεδείχθη τοῦτο ἀπὸ τὰς ἐργασίας τῆς παρουσίας Συνελεύσεως. Ἀκολουθῶς ἠὲ χάριστησε πάντας τοὺς κοπιάσαντας καὶ προθύμως προσφερθέντας διὰ τὴν τελείαν πράγματι ὀργάνωσιν καὶ τὴν διεξαγωγὴν τοῦ ἔργου τῆς Γεν. Συνελεύσεως, καὶ δὴ πρὸς τὸν Πρόεδρον καὶ τὸν Πρωθυπουργὸν τῶν Ἰνδιῶν, πρὸς τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ Τύπου καὶ τοῦ Ραδιοφώνου, πρὸς τὸν ἀκούραστον Γεν. Γραμματέα τοῦ Π.Σ.Ε. καὶ τοὺς βοηθούς του καὶ πρὸς αὐτοὺς τοὺς Ἀντιπροσώπους τῶν Ἐκκλησιῶν, διότι διὰ τῆς συνέσεώς των καὶ ἀγάπης συνετέλεσαν εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ Συνεδρίου.

Μετὰ ταῦτα ἀμέσως ἐπηκολούθησεν ἡ εὐχαριστήριος πρὸς τὸν Κύριον τελετὴ ἐπὶ τῇ αἰσίᾳ λήξει τῶν ἐργασιῶν, καθ' ἣν ἐξεφώνησε θαυμάσιον λόγον ὁ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Προεδρείου Πάστορ Dr. Niemöller.

ΚΡΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

“Ὅπως ἐπράξαμεν εἰς τὰ τυπωθέντα ἤδη δημοσιεύματα μας, δι’ ὧν περιεγράφομεν τὰς Γεν. Συνελεύσεις τοῦ Π.Σ.Ε. πρῶτον ἐν Εὐρώπῃ (“Ἀμστερδαμ Ὀλλανδίας 1948) δεύτερον ἐν Ἀμερικῇ (Εvanston παρὰ τὸ Σικάγον 1954), οὕτω θὰ πράξωμεν καὶ ἐν τῇ παρούσῃ περιγραφῇ τῆς ἐν Ν. Δελχί Γεν. Συνελεύσεως, ἣτοι θὰ ἐπισυνάψωμεν κρίσεις καὶ συμπεράσματα, δοθέντος, ὅτι πολλοὶ ἀναγνώσται εἰς αὐτὰ συνήθως δίδουν σημασίαν καὶ αὐτὰ σπεύδουσιν νὰ διαβάσουν, μὴ διαθέτοντες καιρὸν νὰ διαβάσωσι τὴν πολυσέλιδον ἐκθεσιν τῶν πεπραγμένων. Τὰ συμπεράσματα ταῦτα θὰ εἶναι ἀνεξάρτητα ἀπ’ ἀλλήλων ἀσυνδέτως καταριθμούμενα καὶ παρατασσόμενα, ὡς ἀπλῆ ἀτένις τῶν κορυφογραμμῶν τῆς ἐκτενοῦς περιοχῆς, ἣν ἐπὶ ἡμέρας περιωδεύσαμεν τόσοι ἄνθρωποι θρησκευτικοὶ ἐξ ὅλων τῶν φυλῶν τῆς γῆς καὶ ἐξ ὅλων τῶν γυναιῶν αὐτῆς.

1. Ἄν καὶ αἱ Γεν. Συνελεύσεις δὲν ἀναμιγνύονται εἰς τὴν ζωὴν τῆς χώρας, ἐν τῇ ὁποίᾳ πραγματοποιοῦνται, ἐν τούτοις δὲν ἔμπορεῖ νὰ εἶναι ἐντελῶς ἀδιάφοροι καὶ ἄσχετοι πρὸς τὰς συνθήκας ταύτας. Ἀπὸ θρησκευτικῆς λοιπὸν μόνον πλευρᾶς ὁμιλοῦντες, λέγομεν μίᾳ τοιαύτῃ συγκέντρωσις ἀντιπροσώπων 198 ἀνεξαρτήτων Ἐκκλησιῶν ἐξ ὅλων τῶν χωρῶν τοῦ κόσμου φαίνεται, ὅτι δὲν ἐφέλκυσε καθόλου τὴν προσοχὴν τῆς κοινῆς γνώμης τῶν Ἰνδιῶν, ἀλλ’ οὔτε ἡμεῖς ἐλάβομεν γνώσιν τινα ἀκριβῆ τῶν προβλημάτων καὶ τῶν ἀνησυχιῶν, ποῦ ἀπασχολοῦν τὸν λαὸν τῆς μεγάλης ταύτης χώρας. Ἐκτὸς ἀπὸ τοῦ θρησκευτικοῦς λυρικοῦς Ἰνδικοῦς ὕμνου, συνοδευθέντας, ὅπως εἰθίσται ἐν ταῖς Ἰνδικαῖς χριστιανικαῖς Ἐκκλησίαις, ἀπὸ μουσικὰ ὄργανα κατὰ τὴν τέλεσιν δημοσίᾳ δύο προτεσταντικῶν τελετῶν, οὐδὲν ἄλλο ἐμάθομεν ἀπὸ τὴν ζωὴν καὶ δράσιν τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν ἐν Ἰνδίας. Βεβαίως οἱ Ἰνδοὶ χριστιανοὶ ἀποτελοῦν ἐλαχίστην μειονότητα ἐναντι τῶν ἐντοπιῶν Ἰνδικῶν θρησκευμάτων, ποῦ κατευθύνου τὴν ἐθνικὴν καὶ κοινωνικὴν ζωὴν των, ἀλλὰ πῶς ὁ χριστιανισμὸς καὶ αἱ χριστιανικαὶ ἱεραποστολαὶ δὲν ἔκαμον προόδους ἐν τῇ διαδόσει τοῦ Εὐαγγελίου καὶ ἐν τῷ μεγάλῳ προβλήματι τῆς ἐξελίψεως τῆς διακρίσεως τῶν Ἰνδῶν εἰς πολλὰς κοινωνικὰς τάξεις, τελείως κεχωρισμένας ἀπ’ ἀλλήλων καὶ τῆς ἄρσεως τῆς ἀθλίας καὶ πνευστάτης καταστάσεως, ἣν ζοῦν οἱ Ἰνδοὶ Παρίαί, οἱ ὁποῖοι κατὰ χιλιάδας ἔκειντο πτωχοί, πειναλέοι, ἀκάθαρτοι εἰς τὰς πλατείας καὶ εἰς τὰ πάρκα παραπλευρῶς μεγαλοπρεπῶν Κυβερνητικῶν κτηρίων ἢ τῶν μεγάρων τῶν ξένων Πρεσβειῶν καὶ αὐτῶν τῶν ὑπερπολυτελῶν ξενοδοχείων μας; Ἰδοὺ ἐν ζωτικῶν πρόβλημα, ὅπερ ἠδύνατο νὰ ἀναπιύξωσιν οἱ Ἀντιπρόσωποι τῶν Ἰνδικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ νὰ συζητῇ εὐρέως ἡ Γεν. Συνέλευσις ἐν συναφείᾳ μὲ τὸ κεντρικὸν θέμα τῆς αὐτοῦ Ἰησοῦς Χριστοῦ τὸ φῶς τοῦ κόσμου». Ἐντεῦθεν ἔπρεπε νὰ οργανωθῶσιν αἱ ἐργασίαι τῆς Γεν. Συνελεύσεως καὶ νὰ τεθῶσι τὰ θέματα ἀναλόγως πρὸς τὰ προβλήματα καὶ τὰς συνθήκας τῶν Ἀσιατικῶν λαῶν, οὐχὶ δὲ συμφώνως πρὸς τὴν νοοτροπίαν καὶ τὰς συνθήκας τῶν χριστιανῶν τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀμε-

ρικῆς. Καὶ εἰς τοῦτο χρειάζεται πολλὴ δημιουργικὴ σκέψις καὶ φαντασία. Μήπως ὁ ὀργανισμὸς καὶ ἡ λειτουργία τοῦ Π.Σ.Ε., τῶν Γεν. Συνελεύσεων, τῶν Ἐπιτροπῶν, τῶν Κεντρικῶν Γραφείων προσέλαβον μόνιμον σχῆμα γραφειοκρατικὸν est (institutionalism), ἐκ τοῦ ὁποῖου δὲν εἶναι εὐκόλον νὰ παρεκκλίνωσιν; Εὐτυχῶς ἕνεκα ἀκριβῶς τοῦ φόβου τούτου ἐτέθη τὸ ζήτημα τοῦτο τῆς ἀναδιοργανώσεως τοῦ Π.Σ.Ε. ἐν προσεχεῖ μέλλοντι καὶ ἄς ἐλπίσωμεν, ὅτι μὲ τὴν πείραν, τὴν ἀποκτηθεῖσαν ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τοῦ Π.Σ.Ε. (1948) μέχρι σήμερον θὰ διορθώσωσι οἱ ἀρμόδιοι πολλὰς βασικὰς ἐλλείψεις του καὶ δὴ τὸν δεσπίζοντα ἀκόμη προτεσταντικὸν χαρακτῆρα αὐτοῦ.

2. Ἡ συμμετοχὴ τῶν ἐν ταῖς Κομμουνιστικαῖς χώραις ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν—αἱ ἐν αὐταῖς προτεσταντικαὶ Ἐκκλησίαι ἦσαν μέλη τοῦ Π.Σ.Ε. πρὸ πολλοῦ, μίᾳ δὲ συνεδρίασις τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς ἐγένετο ἐν Οὐγγαρία—τῆς Ρωσικῆς, τῆς Ρουμανικῆς, τῆς Βουλγαρικῆς καὶ τῆς Πολωνικῆς (ὑπολείπεται ἡ Ὀρθόδοξος Σερβικὴ καὶ Γεωργιανὴ Ἐκκλησία) ἔθεωρήθη σπουδαῖον γεγονός ἐν τῇ ἰστορίᾳ τοῦ Π.Σ.Ε. καὶ ἐχαιρετίσθη μετὰ χαρᾶς παρὰ πάντων σχεδόν. Δι’ ἡμᾶς τοὺς Ὀρθοδόξους ἰδίως ἦτο ἀφορμὴ ἰδιαίτερας χαρᾶς, διότι διὰ τῆς συμμετοχῆς τούτων καὶ μάλιστα τῆς μεγάλης Ρωσικῆς Ἐκκλησίας ἐνισχύεται ἡ θέσις μας ἐν τῇ Οἰκουμένῃ κινήσει καὶ ἡ φωνὴ τῆς Ὀρθοδοξίας θὰ ἀκούεται ἐπιβλητικώτερον, ὥστε νὰ μὴ συμπίνηται ἀπὸ τὴν δεσπίζουσαν ἐν αὐτῇ προτεσταντικὴν νοοτροπίαν, ἐν ᾗ μίᾳ μερὶς Προτεσταντῶν δυσφορεῖ διότι ἡ μαρτυρία αὕτη τῆς Ὀρθοδοξίας ἤρρησεν νὰ καθίσταται αἰσθητὴ καὶ νὰ ἐπιβάλληται. Ἀντιθέτως οἱ γνήσιοι ὁπαδοὶ τῆς προσεγγίσεως τῶν Ἐκκλησιῶν διὰ τοῦ Π.Σ.Ε. δὲν ἀπέκρυπτον τὴν εὐκρινῆ χαρὰν των διὰ τὴν τοιαύτην διεύρυνσιν τοῦ Π.Σ.Ε., διότι οὕτως ἀπέκτησε τοῦτο περισσότεραν δύναμιν καὶ γόητρον ἐν τῇ ζωῇ τῆς συγχρόνου ἀνθρωπότητος. Ἄς σημειωθῇ ἐνταῦθα, ὅτι ἡ Ρωσικὴ Ἐκκλησία—ἂν δεχθῶμεν ὡς ἀληθῆ τὸν ὑπολογισμὸν τῶν πιστῶν τῆς εἰς 60 ἑκατομμύρια εἶναι κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν πιστῶν ἢ μεταγενέστερα ἐκ τῶν 198 ἀνεξαρτήτων Ἐκκλησιῶν, τῶν συγκροτουσῶν τὸ Π.Σ.Ε. Ἐξ ἄλλου ἐξεφράσθη παρὰ τινῶν ὁ φόβος, μήπως ἡ εἰσοδος τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας εἰς τὸ Π.Σ.Ε. φιμώσῃ τὸ στόμα τῶν μελῶν του, ὥστε νὰ μὴ ἐκφράζωνται ταῦτα ἐλευθέρως τὰς χριστιανικὰς ἀπόψεις των περὶ τοῦ Κομμουνισμοῦ καὶ τῆς ἀθεΐας διὰ λόγους σκοπιμότητος, ἵνα μὴ δηλονότι δυσαρρεστήσωσι τὰς ἐκ τῶν Κομμουνιστικῶν χωρῶν Ἀντιπροσωπείας. Ἄλλ’ οἱ φόβοι οὗτοι εἶναι ὑπερβολικοὶ καὶ ἐν μέρει ἀβάσιμοι, διότι καὶ μὲν οἱ Ρῶσοι, ὡς ἀγαπῶντες λίαν δικαίως τὴν πατρίδα των ἔστω καὶ κομμουνιστικὴν, δὲν θέλουσιν νὰ κατηγορηθῶσιν ἢ χώρα των, οὐχ ἥττον ἔχουν ἀντιληφθῆ τοῦτο, ὅτι πάντα τὰ ζητήματα ἐν τῷ Π.Σ.Ε. ἐξετάζονται ἀπὸ θρησκευτικῆς μόνον σκοπιᾶς, μὴ ἀναμιγνυομένου οὐδαμῶς τούτου εἰς τὴν πολιτικὴν καὶ εἰς τὰ ἐσωτερικὰ συστήματα—καπιταλιστικὰ ἢ κομμουνιστικὰ καὶ ἂν εἶναι τῶν διαφόρων Κρατῶν. Ἐντεῦθεν, ὡς προσημειώσαμεν, μίαν συνεδρίασιν τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ἐπραγματοποιήσαμεν ἐν πάσῃ ἐλευθερίᾳ ἐν Galyetato παρὰ τὴν Βουδαπέστην τῆς Οὐγγαρίας τῷ

1958. Πολλοί σκέπτονται, ὅτι ἡ Ρωσικὴ Ἀντιπροσωπεία ἀσφαλῶς εἶναι ὄργανον τῆς Ρωσικῆς πολιτικῆς, διότι ἄλλως δὲν θὰ ἐπετρέπετο ἡ ἐξοδὸς τῶν ἐκ τῆς χώρας ἐλευθέρως καὶ ἡ συμμετοχὴ τῆς εἰς τὰ συνέδρια τοῦ Π.Σ.Ε. Παρὰ ταῦτα οἱ Ρῶσοι ἀντιπρόσωποι καὶ οἱ μετ' αὐτῶν συνεργαζόμενοι ἀντιπρόσωποι τῶν Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν ἐν ταῖς Κομμουνιστικαῖς χώραις ἐπέδειξαν μέχρι τοῦδε σύνεσιν οὐ τὴν τυχοῦσαν, ἐξετάζοντες τὰ συζητούμενα θέματα ἀπὸ θρησκευτικῆς μόνον πλευρᾶς καὶ συνεργαζόμενοι ἐν ἀρμονίᾳ μετὰ τῶν Ἀντιπροσώπων τῶν ἄλλων Ὁρθοδόξων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν. Νεφύδριον εἰς τὸν φωτεινὸν ὀρίζοντα τῆς συνεργασίας τῶν μετὰ τῶν ἄλλων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν ἀπετέλεσεν ἡ ἀποστολὴ παρατηρητῶν παρὰ μόνης τῆς Ρωσικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας εἰς τὴν Σύνοδον τοῦ Βατικανοῦ, ἀλλ' ἐλπίζομεν, ὅτι εἶναι νεφύδριον μόνον καὶ θὰ παρέλθῃ ταχέως ἄνευ συνεχείας καὶ ἐπαναλήψεως. Ἄν καὶ ἡ Ρωσικὴ θεολογικὴ ἔρευνα διεκόπη ἐν Ρωσίᾳ ἀπὸ τῆς ἐκρήξεως τῆς Ρωσικῆς ἐπαναστάσεως τῷ 1917 ἐπὶ 30 καὶ πλέον ἔτη καὶ μόνον ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τῶν ἐξόχως ἐργαζομένων σήμερον θεολογικῶν Ἀκαδημιῶν τῆς Πετρούπολεως καὶ τῆς Μόσχας, ὡς ἐξ ἰδίας πείρας διεπιστώσαμεν κατὰ τὴν περυσινὴν ἐπίσκεψίν μας τῶν Ἀκαδημιῶν τούτων, ἐλπίζομεν, ὅτι ταχέως θὰ ἀνακτήσῃ αὕτη τὸ παλαιὸν ὑψηλὸν ἐπίπεδον, οὕτως ὥστε οἱ Ρῶσοι Ἀντιπρόσωποι νὰ παρουσιάζονται καὶ ἀπὸ θεολογικῆς δυνάμεως πάνοπλοι καὶ ἔτιμοι ἐν παντὶ ζητήματι. Διὰ τὸν τελευταῖον δὲ τοῦτον λόγον φρονοῦμεν, ὅτι ἡ εἴσοδος τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας εἰς τὸ Π.Σ.Ε. καὶ ἡ ἀποστολὴ ἀντιπροσώπων τῆς εἰς τὸ Π.Σ.Ε. δὲν πρέπει νὰ γίνῃ εἰς βάρος τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ καὶ ἐξορία Ρωσικῶν Ἐκκλησιῶν, αἱ ὁποῖαι μέχρι τοῦδε διὰ διακεκριμένων Θεολόγων τῶν ἐπέδειξαν θαυμασίαν θεολογικὴν σκέψιν καὶ δρᾶσιν ἐν τοῖς διαφόροις συνεδρίοις τοῦ Π.Σ.Ε. Δὲν ἀμφιβάλλομεν, ὅτι οὐδαμῶθεν θὰ προβληθῇ ἀντίρρησης τῆς διὰ τὴν συνέμισιν τῆς τῆς αὐτῆς ἀντιπροσωπεύσεως τῶν δι' ἰδικῶν τῶν Ἀντιπροσώπων.

3. Παρὰ πάντων ἀνομολογεῖται, ὅτι αἱ ἐργασίαι ἐν Ν. Δελχὶ κατέδειξαν, ὅτι τὸ συντηρητικὸν ἢ καθολικὸν στοιχεῖον καὶ ἡ προσέγγις πρὸς τὴν παράδοσιν καὶ τὴν ζωὴν τῆς ἀρχαίας καὶ ἀδιαιρέτου Ἐκκλησίας ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἐπικρατοῦν ἐν τῇ Οἰκουμένῃ Κινήσει. Πρῶτον εὐόωνον σημεῖον διὰ τὰς καλὰς ταύτας τάσεις ἀποτελεῖ ἡ ἐπιψήφισις παρὰ τῆς μεγίστης πλειονότητος τῶν συνέδρων τοῦ Βασικοῦ Ἄρθρου τοῦ Καταστατικοῦ τοῦ Π.Σ.Ε. ὑπὸ τὴν τριαδικὴν αὐτοῦ διατύπωσιν, ὡς εἶχεν ἐκφρασθῆ τούτου ἐν St. Andrews τῆς Σκωτίας τῇ ἐπιμονῇ ἡμῶν τῶν Ὁρθοδόξων Ἀντιπροσώπων, ὅτινες ἐπὶ ἔτη ἡγωνιζόμεθα νὰ κάμψωμεν τὴν ἐπιμονὴν τῶν Προτεσταντικῶν Ἐκκλησιῶν, ὅπως ἀφήσωμεν ἀπλοῦν, ξηρὸν τὸ ἄρθρον ὡς διευτώθη τῷ 1948 κατὰ τὴν ἰδρυσιν τοῦ Π.Σ.Ε. Δεύτερον εὐχάριστον σημεῖον τῆς τῆς αὐτῆς προόδου ἐν τῇ ὁδῷ τῆς προσεγγίσεως πρὸς διδασκαλίαν καὶ τὴν παράδοσιν τῆς Ὁρθοδόξιας ἀποτελεῖ τὸ ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς Ἐνότητος διατυπωθῆν καὶ ὑπὸ τῆς ὀλομελείας ἐγκριθῆν ἄρθρον

ἐκεῖνο, ἐν τῷ ὁποίῳ ἀναπτύσσεται τὸ εἶδος καὶ τὸ περιεχόμενον τῆς ἐνότητος, ἣν ἐπιδιώκει ἡ Οἰκουμένη Κίνησις, δοθέντος, ὅτι πολλακίς ἔχει τεθῆ τὸ ἐρωτήμα ποίου εἴδους καὶ ποίας ἐκτάσεως καὶ ποίας φύσεως ἐνότητος τῶν Ἐκκλησιῶν ἀναζητεῖ τὸ Π.Σ.Ε. (ιδὲ ἀνωτέρω ὅλον τὸ κείμενον τοῦ ἄρθρου τούτου ἐν κεφ. 6 παραγρ. α' ἐπιτροπῆς ἐνότητος καὶ τὰς ἐπ' αὐτοῦ παρατηρήσεις μας). Τὸ βασικὸν ὅμως στοιχεῖον, ὅπερ ἐλλείπει ἐν τῷ ἄρθρῳ τούτῳ, εἶναι τὸ τῆς Ἱεραρχίας, διότι ἐν αὐτῷ δὲν γίνεται λόγος πῶς θὰ διατηρηθῆ ἢ ἐν τῇ θεῖᾳ βουλῇ μόνον πραγματοποιηθῆσῃ ἐνότητος τῶν Ἐκκλησιῶν ὁρατῶς. Πάντως ὁ καθορισμὸς τοῦ περιεχομένου τῆς ἐπιδιωκόμενης ἐνότητος ἐν τῷ ἄρθρῳ ἐκεῖνον περιλαμβάνει πολλὰ γνωρίσματα τῆς ἀληθοῦς Ἐκκλησίας καὶ τοῦτο ὀφείλει ἀσφαλῶς, ὡς παρὰ πάντων ὀμολογεῖται εἰς τὸν διάλογον μετὰξὺ Προτεσταντῶν καὶ Ὁρθοδόξων Ἀντιπροσώπων καὶ ἐν τῇ Ἐπιτροπῇ Ἐνότητος καὶ ἐν τῇ Ἐπιτροπῇ «Πίστις καὶ τάξις» (Faith and Order).

4. Κατὰ τὴν μελέτην καὶ συζήτησιν τῶν διαφορῶν θεμάτων ἐν ταῖς Ἐπιτροπαῖς καὶ ἐν τῇ ὀλομελείᾳ, ὅπως παρετηρήσαμεν καὶ ἐν τῇ Ἐκθέσει ἡμῶν τῆς Συνελεύσεως ἐν Evanston (πρβλ. «Ἡ Β' Γεν. Συνέλευσις τοῦ Π. Σ. Ε. ἐν Evanston τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν», Θεσσαλονίκη 1955, σελ. 62) ἐξακολουθεῖ νὰ ἐπικρατῇ πολὺς ὑποκειμενισμὸς—ἴδιον τῶν Προτεσταντῶν—καὶ ἀγγλοσαξωνικὴ νοοτροπία καὶ διαδικασία, τῶν ὁποίων πολλοὶ συνέδριοι δὲν ἔχουν πείραν καὶ παρακάθηνται ἄφωνοι καὶ ἀδρανεῖς. Οἱ ὀμιληταί, κατὰ μεγίστην πλειονότητα Προτεστάνται, ἐκφράζουσι τὰς ἀντιλήψεις των ἐπὶ τοῦ ἐξεταζομένου θέματος ἐπὶ τῇ βάσει ἴσως μόνον τῆς Ἀγ. Γραφῆς κατὰ τὴν ἰδικὴν των προσωπικὴν ἐρμηνείαν ταύτης, περισσότερον δὲ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἰδίου των θεολογικοῦ καταρτισμοῦ καὶ προσανατολισμοῦ. Οὐδέποτε γίνονται μνεία καὶ χρήσις τῆς ζωῆς καὶ τῆς διδασκαλίας τῆς ἀρχαίας καὶ ἀδιαιρέτου Ἐκκλησίας καὶ τῶν Πατέρων αὐτῆς. Ἄλλ' οὔτε κἄν τῆς ὀμολογίας καὶ Ἐκκλησίας, ἣτις ἀπέστειλεν αὐτοὺς ὡς ἀντιπροσώπους, ὅλον τῶν Μεθοδιστῶν, τῶν Βαπτιστῶν, Ἀγγλικανῶν καὶ ἐξῆς, ἐκφράζουσι τὴν διδασκαλίαν καὶ τὰς ἀπόψεις, ἀλλὰ μόνον τὰς ἰδίας προσωπικὰς των ιδέας. Τὸ Π.Σ.Ε. ὅμως ἀποτελοῦσιν, οὐχὶ ἄτομα, ἀλλ' Ἐκκλησίαι μόνον, οἱ δὲ συνέδριοι ὀμιλοῦν καὶ ὀφείλουσι νὰ ὀμιλοῦν ὡς ἐρμηνευταὶ τῶν ὑπ' αὐτῶν ἀντιπροσωπευομένων Ἐκκλησιῶν. Ἄλλὰ πολλοὶ Προτεσταντικαὶ Ἐκκλησίαι δὲν εἶναι Ἐκκλησίαι με ἰδίας δοξασίας καὶ με ἰδίαν ὀμολογίαν, ἀλλ' ἐνίοτε ἀπλᾶ ὀμάδες χριστιανῶν, συνδεόμενα μόνον με κοινούς χριστιανικούς σκοπούς, διὰ τοῦτο τὸ μέγα καὶ βασικὸν θέμα ἐν τῇ Οἰκουμένῃ Κινήσει εἶναι καὶ θὰ εἶναι πάντοτε τὸ ζήτημα τῆς Ἐκκλησίας με ὀρισμένην διδασκαλίαν, θεῖαν λατρείαν, μυστήρια, διοικήσιν καὶ παράδοσιν, εἰς ἣν Ἐκκλησίαν τὰ μέλη ὀφείλουσι ἐν πειθαρχίᾳ νὰ συνεργάζωνται καὶ νὰ ἀλληλογωροῦνται. Ἐντεῦθεν σπουδαία εἶναι ἡ ἀποστολὴ τῆς Ὁρθοδόξου Ἀντιπροσωπείας εἰς τὸ νὰ ἐπιζητῆ νὰ θέσῃ τάξιν εἰς τὴν νεφελώδη καὶ συγχυμένῃ αὐτῇ κατάστασιν ἐν τῷ Π. Σ. Ε. προβαλοῦσης μετὰ σθένους καὶ σαφηνείας ποία ἢ κατὰ τὴν

παράδοσιν καὶ διδασκαλίαν τῆς ἀληθοῦς Ἐκκλησίας ἀποφίς ἐν παντί ζητήματι. Ἐν τῷ συνεδρίῳ τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς ἐν Παρισίοις τὸν παρελθόντα Αὐγούστου (1962), ὅταν συνεζηρεῖτο τὸ θέμα τῆς ὑποστηρίξεως διὰ γενναίων εἰσφορῶν καὶ διὰ προσωπικοῦ τῶν ἐν Ἀφρικῇ καὶ Ἀσία Προτεσταντικῶν θεολογικῶν Σχολῶν καὶ Ἰνστιτούτων, εἶπον εἰς τὸν Πρόεδρον, ὅτι εἰς πᾶσαν συζήτησιν πρέπει νὰ ρίπτῃ τὸ βλέμμα του καὶ πρὸς τὴν πτέρυγα τῶν Ὁρθοδόξων Ἀντιπροσώπων, οἱ ὅποιοι ἀποτελοῦν καὶ ἀντιπροσωπεύουν μίαν πολὺ διάφορον Ἐκκλησίαν τῆς τῶν Προτεσταντῶν. Καὶ ἐφ' ὅσον καὶ ἡμεῖς οἱ Ὁρθόδοξοι λαμβάνομεν μέρος εἰς τὰς ἀποφάσεις περὶ τῶν ἐν Ἀσία καὶ Ἀφρικῇ Θεολογικῶν Σχολῶν πρέπει νὰ λεχθῶσιν ὀλίγα λόγια ποῖον προσανατολισμὸν καὶ πνεῦμα πρέπει νὰ ἔχωσιν αὐταί, διότι ἡμεῖς οἱ Ὁρθόδοξοι δὲν εἴμεθα ἐδῶ νὰ ἐργαζώμεθα διὰ τὴν διάδοσιν τοῦ Προτεσταντισμοῦ (ιδεῖ περὶ τούτων ἐφημ. «La Croix» 15 καὶ 16 Αὐγούστου 1962 καὶ Ecumenical Press Service 21 Αὐγ. 1962, ὡς καὶ «Minutes» τοῦ συνεδρίου τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς ἐν Παρισίοις). Ἴσως τοῦτο δυσηρέσησε τινὰς, οὐχ ἤτιον αὐτὴ εἶναι ἡ θέσις τῶν Ὁρθοδόξων ἐν τοῖς τοιούτοις συζητήμασιν παρὰ τὸ οἰκουμενικὸν πνεῦμα, τὸ ὅποιον συνιστῶσιν ἀνεκαθεν εἰς ἡμᾶς οἱ Προτεστάνται σύνοδροι—ἐξ οὗ καὶ δυσαρροστοῦνται, ὅταν γίνονται ὑπὸ τῆς ὀρθοδόξου ἀντιπροσωπείας («χωρισταὶ Δηλώσεις») ἠὲ χαριστήθησαν δὲ μεγάλως καὶ ἐχαιρετίστη ὡς ἀλλαγὴ τῆς μέχρι τοῦδε πολιτικῆς τῶν Ὁρθοδόξων, ὅτι ἐν Ν. Δελχί δὲν ἐγένετο ἰδιαιτέρα χωριστὴ Δήλωσις παρὰ τῆς Ὁρθοδ. Ἀντιπροσωπείας, ὡς ἐξεθέσαμεν ἐκτενῶς ἐν τοῖς προηγουμένοις. Ἄλλ' ὁ διαρκὴς διάλογος Ὁρθοδοξίας καὶ Προτεσταντισμοῦ ἐν τῇ Οἰκουμενικῇ Κινήσει θὰ φέρῃ ἐπὶ σκηνῆς πάντοτε τὰ τοιαῦτα ἀκανθώδη καὶ περίπλοκα προβλήματα, ἐφ' ὅσον συνεργάζονται καὶ συναποφασίζουσι τὸσον διάφοροι κόσμοι, ἡ Δύσις καὶ ἡ Ἀνατολή, ὁ Προτεσταντισμὸς καὶ ἡ Ὁρθοδοξία, ἕως ὅτου ἔλθῃ ἡ εὐλογημένη ὥρα τῆς συναντήσεως τῶν ἐν πᾶσιν καὶ πραγματοποιήσεως μιᾶς καὶ μόνης ἐν τῇ Οἰκουμένῃ Ἀγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας.

5. Ἄλλ' ὁ διάλογος οὗτος Ὁρθοδοξίας καὶ Προτεσταντισμοῦ ἐν τοῖς κόλποις τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως θὰ εἶναι καρποφόρος καὶ ἀποφασιστικός, ἐάν οἱ Ὁρθόδοξοι Ἀντιπρόσωποι λάβωσι μέρος περισσότερο ἐνεργὸν καὶ περισσότερο πρωτοβουλίαν εἰς τὰ ἔργα καὶ τὰς συζητήσεις τοῦ Π. Σ. Ε. συμφώνως πρὸς τὴν μεγάλην εὐθύνην τῶν, ἣν ἔχουν, ἀφ' οὗ διατείνονται πολὺ ὀρθῶς, ὅτι ἡ Ἐκκλησία τῶν εἶναι ἡ Una Sancta, ἡ κατέχουσα τὴν πληρότητα τῶν χαρισμάτων καὶ γνωρισμάτων τῆς ἀληθινῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ. Οἱ ὀρθόδοξοι ἀντιπρόσωποι, ὄντες θεματοφύλακες τῆς ἀρχαίας Ἀποστολικῆς διδασκαλίας καὶ παραδόσεως, ὀφείλουσι νὰ εἶναι πειστικοὶ μετ' ἀγάπης κατὰ τὰς συζητήσεις καὶ συναντήσεις ἐν τῷ Π. Σ. Ε. βέβαιοι ὄντες ὅτι θὰ ἐπιβληθῇ ἡ ἀλήθεια, ὅταν ὀρθῶς καὶ σαφῶς παρουσιάζηται καὶ διατυπώται, διότι,

ὀφείλομεν νὰ ἀναγνωρίσωμεν τοῦτο μετὰ θάρρους, οἱ Προτεστάνται σύνοδροι καὶ συναδελφοὶ εἶναι τίμιοι εἰς τὸ ἦθος καὶ εἰς τὴν σκέψιν, οὕτως ὥστε συντάσσονται πάντοτε ἀνεκδοιάτως πρὸς τὸ μέρος, ὅπερ κατὰ τὴν συνείδησίν των καὶ ἀντίληψιν ὑποστηρίζει τὸ ὀρθὸν καὶ ἀληθές, καθ' ἃ μαρτυροῦν ἡ ἀλλαγὴ τοῦ βασικοῦ ἄρθρου τοῦ Καταστατικοῦ, καὶ τὸ ἄρθρον περὶ τοῦ εἶδους καὶ τοῦ περιεχομένου τῆς ἐνότητος, ἣν ἀναζητεῖ ἡ Οἰκουμενικὴ Κίνησις.

6. Καὶ οἱ Ὁρθόδοξοι ἀντιπρόσωποι θὰ ὑστερῶσι πάντοτε ἐν τῷ ἔργῳ τῆς μαρτυρίας των καὶ τῆς ἐνεργοῦ συμμετοχῆς εἰς τὴν οἰκουμενικὴν κίνησιν καὶ δι' ἓνα πρακτικὸν μὲν, ἀλλὰ σοβαρώτατον λόγον, διότι δηλαδὴ συνήθως ἀγνοοῦν μίαν τῶν ἐπισήμων ὀμιλουμένων καὶ γραφομένων γλωσσῶν, τῆς ἀγγλικῆς, τῆς γερμανικῆς καὶ τῆς γαλλικῆς. Οὐ μόνον ἡ ἀγγλοσαξωνικὴ νοοτροπία, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀγγλικὴ γλῶσσα ὀμιλεῖται καθ' ὅλας τὰς συζητήσεις καὶ διατυπώσεις τῶν ἀποφάσεων, αἱ δὲ ἄλλαι ἀντιπροσωπεῖται ὀφείλουσι νὰ γνωρίζουσι καλῶς τὴν ἀγγλικήν, ἵνα παρακολουθῶσιν ἐπακριβῶς καὶ ἐν συνεχείᾳ πᾶν ὅ,τι λέγεται καὶ ὁποφασίζεται. Ἡ μεγάλη αὐτὴ ἔλλειψις πρέπει ὅπως δὴποτε νὰ ἀναπληρωθῇ, διότι δὲν εἶναι ὀρθὸν νὰ ὀμιλοῦν ὀλίγοι μόνον ὀρθόδοξοι ἀντιπρόσωποι, γνωστοὶ τῆς ἀγγλικῆς, οἱ ὅποιοι καὶ δὲν εἶναι οἱ καλύτεροι ἐρμηνευταὶ τῆς ὀρθοδόξου σκέψεως καὶ παραδόσεως. Θὰ ἀναπληρωθῇ δὲ τὸ σοβαρὸν τοῦτο μειονέκτημα τῶν ἱεραρχῶν μας καὶ λοιπῶν ὀρθοδόξων ἀντιπροσώπων, ἐὰν ἐκάστη ἀντιπροσωπεῖα προσλάβῃ ἓνα ἢ δύο διερμηνεῖς θεολόγους, γνώστας τῆς ἀγγλικῆς γλώσσης, ὅπως εἶναι δυνατόν νὰ ὀμιλῶσιν εἰς τὴν ἰδίαν αὐτῶν γλῶσσαν ἑλληνιστὶ ἢ ρωσιστὶ ἢ ρουμανιστὶ ἢ ἀραβιστὶ καὶ εὐθὺς ἀμέσως νὰ γίνεται ἡ μετάφρασις εἰς τὴν ἀγγλικήν. Ἡ ρωσικὴ ἀντιπροσωπεῖα ὀρθῶς τὴν τελευταίαν στιγμὴν τῆς λήξεως τοῦ συνεδρίου τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς ἐν Παρισίοις ἐζήτησεν, ὅπως ληφθῶσι μέτρα, ἵνα ἀκούονται οἱ λόγοι καὶ αἱ συζητήσεις καὶ εἰς τὴν ρωσικὴν, δοθέντος ὅτι αὐταὶ μετεφράζοντο καὶ ἠκούοντο ἀμέσως ὑπὸ τῶν ἐιδικῶν μεταφραστῶν εἰς τὰς τρεῖς προαναφερθείσας ἐπισήμους γλώσσας, διὰ τὰς ἰδικὰς των δὲ ὀμιλίας εἶχον προσλάβῃ μεταφραστὰς, διότι ὀμιλοῦν διαρκῶς ρωσιστὶ, ἂν καὶ ἐγνώριζον ὀλίγον τὴν ἀγγλικὴν μερικὸν ἐξ αὐτῶν. Ἡ ἀγνοία τῆς γλώσσης δὲν πρέπει ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ νὰ παρουσιάζεται ὡς αἰτία τῆς ἐλλιποῦς ἐμφανίσεως τῆς ὀρθοδόξου ἀντιπροσωπείας. Οἱ ὀρθόδοξοι ἱεράρχαι ἦσαν πολλοὶ τὸν ἀριθμὸν ἐν Ν. Δελχί καὶ θὰ ἦτο ἀλλοίᾳ ἡ ἀτμόσφαιρα ἐν τοῖς συνεδρίοις τῆς Ὀλομελείας καὶ τῶν Ἐπιτροπῶν καὶ ἐπιβλητικὸν τὸ θέαμα, ἂν ἐβλεπέ τις τούτους συνεχῶς ἀνερχομένους εἰς τὸ βῆμα πρὸς ἔκθεσιν τῶν ὀρθοδόξων ἀπόψεων, ἐν ᾧ τῶρα ἐλάχιστοι ἔλαβον τὸν λόγον οὕτως ὥστε μερικοὶ, περιγράψαντες τὸ ἐν Ν. Δελχί συνέδριον τοῦ Π. Σ. Ε. ἐσημεσίωσαν μόνον—εἰρωνικῶς ἴσως—ὅτι αὐτὴν τὴν φορὰν εἶχον μέγαν ἀριθμὸν «παγωνοτρόφων καὶ καρηχομοσῶντων» καὶ μαυροφορεμένων ρασσοφῶν κληρικῶν: ««No doubt many have been struck by [the prominence of black

robes ant bushy beards at N. Delhi. Thanks to the admission of the Russian, Rumanian and Bulgarian Churches, this assembly was much better bearded than the previous ones» («Ἀναμφιβόλως πολλοὶ κατεπλάγησαν διὰ τὴν ὑπεροχὴν τῶν μαύρων ράσων καὶ τῶν πυκνῶν γενειάδων ἐν Ν. Δελχί. Χάρις εἰς τὴν εἰσοδοχὴν τῆς Ρωσικῆς, Ρουμανικῆς καὶ Βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας ἡ Συνέλευσις αὕτη εἶχε περισσοτέρους πωγωνοτρόφους ἢ αἱ προηγούμεναι τοιαῦται). The Ecumenical Review, No 2 January 1962, σελ. 241, ἄρθρον ὑπὸ R. Nelson. Ἐν τούτοις οἱ ὀρθόδοξοι καὶ διὰ τοῦ σεβασμίου μαύρου ράσου, συμβολίζοντες ἄρνησιν τῶν τοῦ κόσμου θεληγῆτρων καὶ ὑπερκόσμιον ἀσκητισμόν, διδάσκουν πολλὰ εἰς τὸν ὑπὲρ τὸ δέον ἐκκοσμικευμένην ζωὴν διάγοντα κληῖρον τῶν Προτεσταντῶν. Καὶ ἐν τῷ ζητήματι δηλαδὴ τούτῳ πρέπει κάποτε νὰ εὑρεθῇ τὸ σημεῖον συναντήσεως.

Ἄλλ' ἀνεξαρτήτως τῆς ἐξωτερικῆς ταύτης ἐντυπώσεως, ἡ ὁποία δὲν δύναται νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν παρὰ τῶν σοβαρῶς σκεπτομένων εἰς ἀμφοτέρας τὰς πτέρυγας τοῦ Π. Σ. Ε., ποία ὑπῆρξεν ἡ συμβολὴ τῆς ὀρθοδόξου ἀντιπροσωπείας ἐν τῇ Γεν. Συνελεύσει τοῦ Ν. Δελχί. «Πολὺ κατὰ πάντα τρόπον». Ἐν πρώτοις ἀναφέρομεν τὸ εὐχάριστον γεγονός, τὸ ὁποῖον ἀνεγνωρίσθη παρὰ πάντων, ὅτι οἱ ὀρθόδοξοι ἀντιπρόσωποι παρουσίασαν ἀγαστὴν καὶ λαμπρὰν συνεργασίαν καὶ ἐνότητα σκέψεων εἰς τε τὰς ἐπιτροπὰς καὶ κατὰ τὰς συνεδριάσεις τῆς ὀλομελείας. Πουθενὰ καὶ οὐδέποτε παρουσιάσθη ὀρθόδοξος ἀντιπρόσωπος νὰ διαφωνῇ καὶ νὰ ἀνασκευάζῃ ἀπόψεις ὀρθοδόξου ἀντιπροσώπου. Μία τοιαύτη διαφωνία θὰ ἔφερεν εἰς δύσκολον θέσιν τὸν πρόεδρον, ὁ ὁποῖος θὰ διερωτᾶτο τότε ἀφ' οὗ ὑπάρχει διαφορά, ποία εἶναι ἡ ἀληθινὴ ὀρθόδοξος ἀπόψις. Ἐντεῦθεν ἡμεῖς οἱ Ἀντιπρόσωποι τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος δὲν συνεμορφώθημεν πρὸς τινὰς ὀδηγίας τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, διότι θὰ ἤρχόμεθα εἰς ἀντίθεσιν πρὸς τὴν ἀποψιν ὄλων τῶν ἄλλων ὀρθοδόξων ἀντιπροσώπων, διότι ἐξ αὐτῆς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου εἶχομεν τὴν ἐντολὴν νὰ διατηρήσωμεν τὴν συνεργασίαν καὶ τὴν ἐνότητα μετὰ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ἄλλων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν τῆς Ὀρθοδοξίας. Πάντοτε καὶ κατὰ τὰς συζητήσεις καὶ κατὰ τὰς ἀποφάσεις καὶ κατὰ τὰς ψηφοφορίας, ἐμπνεόμενοι ἀνωθεν, ἐδείξαμεν ἐνότητα, ἥτις ἐθαυμάσθη παρὰ πάντων. Ἐν ἄλλο γεγονός, ὅπερ παρουσίασεν ἡ Συνέλευσις ἐν Ν. Δελχί, θὰ προσδιορίσῃ, λέγει ὁ P. Le Guillou τὸ μέλλον τοῦ Π. Σ. Ε.: ἡ παρουσία εἰς τοὺς κόλπους αὐτοῦ μιᾶς Ὀρθοδοξίας, ἐκδηλούσης τὴν ἐνότητα, ἡ ὁποία ἤρχισε νὰ ἀποκαλύπτεται εἰς τὴν Ρόδον. Ἐν Ν. Δελχί εἰς πᾶσαν συνεδρίαν τῆς ὀλομελείας ἢ τῶν Ἐπιτροπῶν, ἢ ὁμιλία ἐκάστου ἀντιπροσώπου—Ἄραβος, Ἑλληνοσ, Ρώσος τῆς Ἐκκλησίας ἐν ἐξορίᾳ ἢ τοῦ Πατριάρχου τῆς Μόσχας ἀδιακρίτως, διότι ἡ Ἱερουσαλήμ ἐνότητα ἦτο εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν—δὲν ἐξέφραξε προσωπικὰς ιδέας, ἀλλ' ἦτο προσφορά γαλήνιος τῆς μιᾶς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ ὅλης τῆς Παραδόσεώς της» (Vers l'Unité Chrétienne

3-4 Mars—Avril 1962 σελ.13). Ἡ σύνταξις «τῆς Ὀρθοδόξου Συμβολῆς» ἐπίσης ὑπῆρξεν ἀξιόλογος καὶ ἐπέιχε δι' ἡμᾶς τὴν θέσιν τῆς «χωριστικῆς Δηλώσεως» εἰς προηγούμενας γενικὰς Συνελεύσεις, μολονότι δὲν κατεβάλομεν τὴν δέουσαν προσπάθειαν καὶ πρὸ τῆς ὀλομελείας νὰ ἀναγνωσθῇ—ὄχι ἐνώπιον τῆς Ἐπιτροπῆς Ἐνότητος—καὶ ἐν τοῖς Πρακτικοῖς τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως νὰ περιληφθῇ. Σθεναρὰ καὶ πρωτότυπος ὑπῆρξε καὶ ἡ τοῦ κ. Ν. Νησιώτη ὁμιλία πρὸ τῆς ὀλομελείας περὶ τῆς ἐνότητος καὶ τῆς μαρτυρίας κατὰ τὴν ὀρθόδοξον ἀντίληψιν. Ἦτο ὡραία ἡ πρωτότυπος ἡ στροφή του, ὅτι ἡμεῖς οἱ Ὀρθόδοξοι δὲν πρέπει νὰ παραπέμπωμεν τοὺς Προτεστάντας συνέδρους ἐκάστοτε εἰς τὴν διδασκαλίαν καὶ τὴν παράδοσιν τῆς Ἀρχαίας καὶ ἀδιαιρέτου Ἐκκλησίας τῶν ὀκτῶ πρώτων αἰώνων, ἀλλ' ὀφείλομεν νὰ δεῖξωμεν εἰς αὐτοὺς ὅτι εἰς τὴν σημερινὴν Ὀρθοδοξίαν, εἰς τὴν ζωὴν καὶ τὴν παράδοσιν τῆς θὰ εὐρωσι τὴν πίστιν καὶ ζωὴν τῆς ἀληθινῆς Ἐκκλησίας τὴν ὁποίαν ἀναζητοῦσιν. Τοῦτο οὐκ ὀρθῶς παρεξηγήθη παρὰ πολλῶν, ἀλλὰ τί λογικώτερον νὰ προβάλλωμεν εἰς ὄλους ἐκεῖνο, πού εἴμεθα τώρα, οὐχὶ δὲ τί ὑπῆρξαμεν ἄλλοτε, ὡσάν νὰ ὑπῆρχε διαφορά τις ἐν τῇ πίστει καὶ τῇ παραδόσει καὶ τῇ ἐν εὐσεβείᾳ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας μεταξὺ τοῦ ἄλλοτε καὶ τώρα.

7. Εἰς τὰς κατ' ἰδίαν συζητήσεις καὶ συναντήσεις εἴτε μόνον τῆς ἑλληνικῆς ἀντιπροσωπείας, εἴτε ὄλων ὁμοῦ τῶν ὀρθοδόξων ἀντιπροσώπων παρουσιάσθησαν ἐνίοτε ἀδικαιολόγητοι ὀξύτητες καὶ προστριβαὶ κατὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἰδίων ἐκάστου ἀπόψεων, ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἐπέδρασεν εὐτυχῶς τὴν στάσιν ἡμῶν ἐν ταῖς Ἐπιτροπαῖς καὶ ἐν τῇ ὀλομελείᾳ, ἔθθα, ὡς προελέχθη, ἐτηρήσωμεν καὶ ἐπεδείξαμεν τὴν προσήκουσαν ἐνότητα καὶ ὁμοφροσύνην ὡς ἀντιπρόσωποι μιᾶς μόνης Ἐκκλησίας.

8. Ἀσφαλῶς δὲ θὰ ἦτο σπουδαιότερα ἢ συμβολὴ τῶν ὀρθοδόξων ἀντιπροσώπων, ἐὰν ὑπῆρχεν ἡ δέουσα προπαρασκευὴ ἐπὶ τῶν θεμάτων τῆς ἡμερησίας διατάξεως καὶ ἂν εἶχον ὄλοι τὴν ἀπαιτούμενην πείραν ἐκ τῆς παρακολουθήσεως τῶν τοιούτων συνεδρίων καὶ τῆς ἀγγλοσαξωνικῆς νοοτροπίας καὶ διαδικασίας εἰς τὰς συζητήσεις καὶ εἰς τὴν λῆψιν ἀποφάσεων. Πολλοὶ παρίσταντο διὰ πρώτην φοράν καὶ ἐλάμβανον διὰ πρώτην φοράν γνώσιν τῶν θεμάτων, τὰ ὁποῖα ἀπησχόλουν ἐπὶ ἔτη τὰς διασκέψεις τοῦ Π. Σ. Ε. ἐπὶ πλέον δὲ ἠγνοῦν καὶ τὰς τρεῖς ἐπισήμους γλώσσας τοῦ Π. Σ. Ε., συνεπῶς ἦτο πολὺ φυσικὸν νὰ κατέχωνται ὑπὸ δειλίας καὶ ἀπὸ τὸ αἰσθημα τῆς μειονεκτικότητος καὶ νὰ εἶναι ἀσημαντος ἢ συμβολὴ των εἰς τὰ ἔργα τῆς Γεν. Συνελεύσεως. Ἐν Ἀθήναις, ὡς εἶδομεν, ἔγιναν πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως διὰ τὸ Ν. Δελχί προπαρασκευαστικὰ τινες συσκέψεις, ἀλλὰ δὲν ἦσαν ἐπαρκεῖς. Καὶ τώρα λοιπὸν καὶ πάντοτε εἶναι ἀνάγκη νὰ γίνηται πολυχρόνιος μελέτη, πρὸ τῆς συγκλήσεως τῶν γενικῶν συνελεύσεων καὶ τῶν ἐπιτροπῶν, τῶν θεμάτων τῆς ἡμερησίας διατάξεώς των,

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΘΕΟΛΟΓΙΑ;*

Τὸ θέμα «τί εἶναι θεολογία καὶ ποία ἡ ἀποστολή της» ὑπῆρξε πάντοτε ἐπίκαιρον. Σήμερον ἀπασχολεῖ ἰδιαίτερος καὶ τὰς τρεῖς μεγάλας ὁμολογίας τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἡ Ῥωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία καὶ ὁ Προτεσταντισμὸς ἀναζητοῦν μίαν νέαν θεολογίαν, ἡ ὁποία νὰ θεραπεύῃ τὰς συγχρόνους ἀνάγκας, ἐνῶ ἡ Ὁρθοδοξία, ἐξερχομένη ἀπὸ μίαν μακραίωνά περῖοδον ἀντιξοοτήτων, ἀρχίζει ἐντὸς μῆς νέας προοπτικῆς νὰ ἀνακαλύπτῃ τὸν ἑαυτὸν της καὶ νὰ προσπαθῇ νὰ ὀρίσῃ τὰς σχέσεις της πρὸς τὸν κόσμον.

* Εἰσήγησις ἀναγνωσθεῖσα εἰς τὸ Γ' Συνεδρίον Θεολόγων «Ἐφεσος», ἐν Ἀθήναις, Αὐγουστος, 1962. Τὸ θέμα τοῦ Συνεδρίου ἦτο «Τί εἶναι Θεολογία».

ἡ δὲ ἐκλογή τῶν μελλόντων νὰ ἀντιπροσωπεύσωσι τὴν Ἐκκλησίαν νὰ γίνῃται ἐγκαίρως καὶ ἐκ τῶν ἱκανωτέρων—ἐν τῷ καταρτισμῷ τῆς ἐλληνικῆς ἀντιπροσωπείας ἔγιναν καὶ τὰς τελευταίας ἡμέρας πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως ἐξ Ἀθηνῶν μεταβολαὶ εἰς τὴν σύνθεσιν αὐτῆς!—οὐχὶ διότι οἱ ἐκλεγέντες δὲν ἦσαν ἱκανοὶ καὶ ἀξιοί, ἀλλὰ διότι ἴσως εἶναι ἄλλοι πολὺ καλύτεροι, πού ἠδύνατο νὰ περιληφθῶσιν.

9. Καὶ τελειώνοντες τὰς γενικὰς ἡμῶν κρίσεις περὶ τῆς Γ' Γενικῆς Συνελεύσεως ἐν Ν. Δελχί, θὰ ἐπαναλάβωμεν καὶ ἐνταῦθα, ὅτι καὶ εἰς ἄλλας ἐκθέσεις ἔχομεν τονίσει, ὅτι τὸ σπουδαιότερον σημεῖον, ἡ κορυφὴ πάσης τῶν φύσεως ἐργασιῶν καὶ ἐκδηλώσεων, καὶ τῆς συνελεύσεως ταύτης ἦσαν αἱ πρῶται καὶ ἑσπεριναὶ προσευχαὶ καθ' ἐκάστην καὶ αἱ θεῖαι Λειτουργίαι ὀριζόμεναι Ἐκκλησιῶν, αἱ ἀνοικταὶ διὰ πάντας τοὺς συνέδρους καὶ τοὺς Ἰνδοὺς. Κατὰ τὰς προσευχὰς ταύτας πρὸς τὸν Ὑψιστον ἐπεκαλούμεθα τὴν χάριν τοῦ Κυρίου ἐν ταπεινοφροσύνῃ καὶ ἀμοιβαίᾳ ἀγάπῃ, ὅπως ἄρῃ διὰ τῆς δεξιᾶς αὐτοῦ τὰς ὀδυνηρὰς διαφορὰς καὶ διαιρέσεις τῶν Ἐκκλησιῶν του. Κατ' αὐτὰς ἠσθανόμεθα ὁ εἷς ἐγγύτερον τοῦ ἄλλου ἢ κατὰ τὰς διαφόρους συζητήσεις ἐν τοῖς συσυνεδρίοις. Καὶ ἀπὸ τὰς συζητήσεις αἱ θερμαὶ προσευχαὶ εἶναι ἀποτελεσματικώτεραι εἰς τὸ νὰ φέρωσι τὸν ἕνα πληροῖον τοῦ ἄλλου, διότι θὰ ἦτο φρικτὴ ἀσέβεια νὰ διαλογίζηται τις κατὰ τὰς προσευχὰς ταύτας ὡς ὁ Φαρισαῖος: «Εὐχαριστῶ σοι, ὅτι οὐκ εἰμι ὡσπερ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, ἄρπαγες, ἄδικοι κ.έ., καὶ ἢ καὶ ὅτι οὐκ εἰμι προτεστάντης, ἢ ρωμαιοκαθολικός, ἀλλὰ μέλος τῆς ἀληθινῆς σου ὀρθοδόξου ἐκκλησίας». Ἐν Παρισίοις εἰς συγκέντρωσιν ρωμαιοκαθολικῶν φοιτητῶν τοῦ πανεπιστημίου ὠμίλησεν ὀρθόδοξος κληρικὸς περὶ τῆς ὀρθοδοξίας. Μετὰ τὸ τέλος τῆς διαλέξεως ὁ δομινικανὸς ἱερεὺς ἀντὶ προσευχῆς εἶπε τὰ ἑξῆς: «Καὶ ἄφες ἡμῖν Κύριε τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν καὶ συγχώρησον ἡμᾶς, διότι κατεδιώξαμεν τοὺς προτεστάντας· οἱ παριστάμενοι ψάλλοντες ἐν χορῷ ἔλεγον: Κύριε συγχώρησον ἡμῶν τὴν ἁμαρτίαν ταύτην, διότι δὲν ἐδείξαμεν κατανόησιν ἀπέναντι τῶν ἀδελφῶν μας Ὁρθοδόξων. Καὶ ὁ λαὸς: «Κύριε συγχώρησον ἡμῖν τὴν ἁμαρτίαν ταύτην». Ἀποβάλλοντες

εἶναι πολὺ χαρακτηριστικὸν τὸ γεγονός ὅτι ἕνας ὄμιλος θεολογικῶν συζητήσεων εἰς τὴν Θεσσαλονικὴν εἶχε ὡς θέμα τοῦ ἐφέτος τὸ θέμα τοῦ παρόντος Συνεδρίου, ἐνῶ ἡ Ἀδελφότης «Ζωή», πού ἔχει καὶ τὴν πρωτοβουλίαν ὀργανώσεως τοῦ Συνεδρίου, ἐξέδωκε μόλις πρὸ ὀλίγων μηνῶν συλλογὴν δοκιμίων ὑπὸ τὸν τίτλον «Θεολογία».

Ἐχὼ τὴν ἐντύπωσιν ὅτι, ἐνῶ μετὰ τὸν 15ον αἰῶνα ἡ ὀρθόδοξος θεολογικὴ σκέψις, καὶ εἰς τὸν ἐλληνικὸν καὶ εἰς τὸν ρωσικὸν αὐτῆς κλάδον, προσεπάθει νὰ ὀρίσῃ ἑαυτὴν μετὰ τὴν βοήθειαν τῆς θεολογικῆς σκέψεως ἄλλων ὁμολογιῶν κατὰ ἕνα τρόπον τεχνητὸν καὶ τυπικόν, σήμερον φαίνεται νὰ

καὶ ἡμεῖς πᾶν πνεῦμα αὐταρκεσίας καὶ ἐγωισμοῦ, ἄς δεχθῶμεν, ὅτι δὲν ἐπράξαμεν ὅσα πρέπει, καὶ πολλὰ ἔχομεν παραλείψῃ, ὥστε νὰ ἀποφευχθῇ τὸ σχῆμα τῶν Ἐκκλησιῶν μας ἢ αὐτοῦ γενομένου, δὲν ἐκινήθημεν ὅσον καὶ ὅπως πρέπει δραστηρίως καὶ διὰ συνεχοῦς ἐπικλήσεως τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν ἄρσιν του. Ὅταν ἐρίζουν δύο, εἶναι δυνατὸν ὁ εἷς νὰ εἶναι μάλλον ἐνοχος καὶ ἀξιοκατάκριτος, ἀσφαλῶς ὅμως καὶ ὁ ἄλλος κατὰ τι θὰ πταίῃ.

Αἱ Ὁρθόδοξοι Ἀντιπροσωπεῖται εἶχον ὀργανώσει ὡς εἶδομεν, τὴν καθημερινὴν τέλεσιν τοῦ Ὁρθρου καὶ τοῦ Ἑσπερινοῦ (ἐλληνιστί, σλαβιστί, ἀραβιστί) ἐν μεγάλῃ αἰθούσῃ τοῦ ξενοδοχείου μας, τὴν δὲ πρὸ τοῦ κοινοῦ καὶ δι' ὅλους τοὺς συνέδρους θεῖαν Λειτουργίαν ἐν τῇ μεγάλῃ σκηνῇ Σαμιάνα. Καὶ αἱ καθημεριναὶ προσευχαὶ μας, ἀλλὰ πρὸ πάντων ἡ θεῖα Λειτουργία ἀν παρεσκευάζοντο καλῶς καὶ ἐτελοῦντο μετὰ τὴν ἀπαιτουμένην τάξιν θὰ προσεῖλκον ἀναρίθμητα πλήθη, ὅπως παρακολουθήσουσαν ταύτας, διότι ὅλοι ἐκτιμῶσι τὸ ἕξοχον ὕψος, τὸ ἱερὸν μεγαλεῖον, καὶ τὴν εὐεργετικὴν θρησκευτικὴν ἐπίδρασιν τῆς θείας μας Λειτουργίας. Πολλοὺς θαυμαστάς ἡ Ὁρθοδοξία ὀφείλει εἰς τὴν θεῖαν τῆς Λειτουργίαν, εἰς τὴν μυστηριακὴν ζωὴν της. Ὁ προμνημονευθεὶς κ. Nelson, ὁ παρατηρήσας ἰδιαίτερος ὅτι ἔκαμεν ἰδιαίτεραν ἐντύπωσιν ἢ παρουσία πολλῶν ρασοφόρων ἐν τῇ γενικῇ συνελεύσει, ἐν τῷ αὐτῷ ἄρθρῳ γράφει, ὅτι ἦτο κρῖμα πού δὲν παρέστησαν πολλοὶ εἰς τὴν ὀρθόδοξον θεῖαν Λειτουργίαν ἐν τῇ Σαμιάνα, διότι ἤρχισεν αὐτὴν λίαν πρῶτ, ὅπως ἐν ταῖς ὀρθοδόξοις χώραις. Ἠδύνατο πράγματι νὰ ἀρχίσῃ ἐκεῖ βραδύτερον.

Πρὸς ἐπισφράγισιν τῆς ἐκθέσεως ταύτης περὶ τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως τοῦ Π. Σ. Ε. ἐν Ν. Δελχί, ἀντὶ τῶν ὀραίων εὐχῶν τοῦ προμνημονευθέντος δομινικανοῦ ἱερέως, θὰ παραθέσω τὴν λαμπρὰν ἐπίσης ὀρθόδοξον Εὐχὴν, ἀναφερομένην εἰς τὴν ἱερὰν ὑπόθεσιν τῆς ἐνόττητος πάντων: Καὶ δὸς ἡμῖν, «Δέσποτα, ἐν ἐνὶ στόματι καὶ μιᾷ καρδίᾳ δοξάζειν καὶ ἀνυμνεῖν τὸ πάντιμον καὶ μεγαλοπρεπὲς ὄνομα σου, τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ἀμήν.

(Τέλος)

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Χ. ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ

προσπαθῆ, με ἰδίας δυνάμεις καὶ εἰς σχέσιν «ζωῆς» εὐρισκομένη πρὸς τὸ περιβάλλον της, νὰ ἀνακαλύψῃ τὸν ἑαυτὸν της ἐντὸς τῆς συγχρόνου πραγματικότητος. (Βλ. Ἄμ. Ἀλιβιζάτου, Αἱ σύγχρονοι θεολογικαὶ τάσεις ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Ὁρθοδοξίᾳ, Ἄθηναι 1949). Ἐντὸς τῆς Ἑλληνικῆς περιοχῆς, τὴν ὁποίαν γνωρίζομεν ἐκ τοῦ ἐγγύς, ἡ ἀνάπτυξις τῆς θεολογικῆς σκέψεως ἦτο εἰς τὸ παρελθὸν καὶ ἐξακολουθεῖ ἀκόμη νὰ εἶναι δύσκολος λόγῳ ἐλλείψεως τῆς σχέσεως ἐκείνης «ζωῆς» μεταξὺ Ἐκκλησίας καὶ διανοήσεως, πού ἀποτελεῖ ἀπαραίτητον προϋπόθεσιν διὰ τὴν ὑπαρξίν θεολογίας. Δὲν ἔλειψε οὔτε ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν οὔτε ἀπὸ τὸν λαὸν ὁ ζῆλος διὰ τὴν πίστιν καὶ ἡ ἀγιοσύνη. Οὔτε ἔλειψαν, καὶ εἰς αὐτοὺς ἀκόμη τοὺς σκοτεινοὺς χρόνους τῆς δουλείας, οἱ ἄνδρες οἱ ὅποιοι, ἐντὸς τῶν ὁρίων πού διέγραψε δι' αὐτοὺς ἡ ἐποχὴ των, προσεπάθησαν νὰ θεολογήσουν. Δὲν ἦτο ὅμως δυνατόν εἰς τὴν ἀπέραντον αὐτοκρατορίαν τῶν μουζικῶν καὶ εἰς τὸν χῶρον τῶν ραγιαδῶν νὰ ἀναπτυχθῆ ἡ θεολογία. Βεβαίως, ἡ ρωσικὴ θεολογία ἐδέχθη κάποιαν ἐπίδρασιν ἀπὸ τοὺς μεγάλους ρώσους συγγραφεῖς καὶ διανοητὰς τοῦ 19ου αἰῶνος. Ἄλλὰ καὶ ἡ ᾄθησις αὐτῆ μικρὰ ἀποτελέσματα ἔφερε, διότι πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως εἰς τὴν Ρωσίαν τὰ θεολογικὰ προβλήματα ἐνδιέφεραν πολὺ ὀλίγους μεταξὺ τῶν διανοουμένων. Εἰς τὸν Ἑλληνικὸν χῶρον ἡ Ἐκκλησία, καὶ μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν, ἐξηκολούθησε νὰ ἀσκῆ τὴν ἐπιρροὴν της κυρίως ἐπὶ τῶν ἀπαιδευτῶν, ἀγροτικῶν κατὰ τὸ πλεῖστον, μαζῶν τῆς χώρας, τὰ δὲ θεολογικὰ προβλήματα παρέμειναν ξένα εἰς τὸν λαὸν καὶ εἰς τοὺς διανοουμένους, οἱ ὅποιοι ὅπως ἀκριβῶς καὶ οἱ προεπαναστατικοὶ Ρῶσοι διανοούμενοι, ἀπ' ἀρχῆς καὶ μέχρι σήμερον τελοῦν ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς χειραφετημένης εὐρωπαϊκῆς σκέψεως. Πρὸς πρόληψιν οἰασδῆποτε παρεξηγήσεως, ἄς σημειωθῆ εὐθὺς ἀμέσως, ὅτι αἱ σοφαὶ θεολογικαὶ καὶ ἀκαδημαϊκαὶ συγγραφαὶ καὶ ἡ σοφὴ ἀκαδημαϊκὴ θεολογικὴ διδασκαλία δὲν πρέπει νὰ ταυτίζονται πρὸς τὴν «θεολογίαν». Ἐνθ' αἱ φιλολογικαὶ καὶ ἱστορικαὶ κριτικαὶ μελέται εἰς ὄλους τοὺς θεολογικοὺς κλάδους παρουσιάζουν παρ' ἡμῖν ἀξιόλογον ἄνθησιν, ἡ θεολογικὴ σκέψις—πρέπει νὰ ὁμολογηθῆ—ἐξακολουθεῖ νὰ διατηρῆ ἀπὸ τοὺς χρόνους τῆς ἀμυντικῆς προσπαθείας τοῦ ἔθνους καὶ τῆς Ἐκκλησίας ἓνα τυποποιημένον χαρακτήρα, ἐπαναλαμβάνει δηλ. φράσεις καὶ τύπους χωρὶς νὰ ἐννοῆ τὰ πάντα ἐπαρκῶς, χαρακτηρίζεται ἀπὸ κάποιαν παραδοσιαρχίαν καὶ κάποιο μέτρον σχολαστικισμοῦ, ἀπέφυγε δὲ τὴν ἐπαφὴν με τὴν σύγχρονον διανόησιν συστηματικῶς ἐκ τοῦ φόβου, ὅτι ἡ ἐπαφὴ αὐτῆ θὰ ἔθετε εἰς κίνδυνον τὰς παραδεδομένας ἀρχὰς τῆς πίστεως.

Εἶναι ἄξιον ἰδιαιτέρας προσοχῆς ὅτι πολλοὶ θεολόγοι πανεπιστημιακοὶ διδάσκαλοι ἀνεγνωρίσθησαν καὶ ἀναγνωρίζονται ὑπὸ τοῦ κόσμου τῶν γραμμάτων καὶ τῆς τέχνης ὡς ἄνδρες σοφοὶ καὶ πεπαιδευμένοι. Πρέπει ὅμως ἐξ ἄλλου νὰ ὁμολογηθῆ ὅτι ὁ κόσμος τῶν γραμμάτων καὶ τῆς τέχνης, τῶν κοινωνικῶν ζυμώσεων καὶ τῆς πολιτικῆς, εὐρίσκειται μακρὰν οἰασδῆποτε «θεολογικῆς» ἐπιρροῆς.

Ἡ συμβολὴ ὀρισμένων θεολόγων καθηγητῶν εἰς τὴν καταπολέμησιν τοῦ κοσμοθεωριακοῦ ὕλισμοῦ ἢ τοῦ ἀθέου σοσιαλισμοῦ δὲν εἶχε τι τὸ ἰδιαζόντως χριστιανικὸν καὶ ὀρθόδοξον καὶ ἐν πάσῃ περιπτώσει οὐδεμίαν σχέσιν με τὴν «θεολογίαν». Χωρὶς νὰ παραγνωρίζῃ κανεὶς τὴν σημασίαν τῶν συμβολῶν αὐτῶν πρέπει νὰ σημειωθῆ, ὅτι αὗται εἶχον καὶ ἔχουν γενικὰς ἰδεαλιστικὰς προϋποθέσεις. Εἰς τὸν ὄμιλον τῶν θεολογικῶν συζητήσεων τῆς Θεσσαλονίκης ἐτέθη τὸ ἐρώτημα: διατί εἰς τόσους νεοέλληνας φιλοσόφους καὶ διανοητὰς, οἱ ὅποιοι ἐσπούδασαν θεολογίαν καὶ ἤρχισαν τὴν σταδιοδρομίαν των ὡς θεολόγοι δὲν εὐρίσκει κανεὶς ζωηρὰν τὴν ἐπίδρασιν τοῦ Ὁρθοδόξου πνεύματος καὶ τῆς ἀνατολικῆς πνευματικότητος. Ἐδόθησαν διάφοροι ἀπαντήσεις: Ἄλλοι εἶπαν ὅτι οἱ διανοούμενοι θεολόγοι συμπατριῶταί μας ἐδέχθησαν ἰσχυροτάτην τὴν ἐπίδρασιν τῶν ξένων ρευμάτων, μετέφεραν δὲ εἰς τὸν τόπον μας εἴτε αὐτοῦσια εἴτε με ἐπουσιώδεις μόνον μεταβολὰς φιλοσοφήματα ξένα. Ἄλλοι εἶπαν ὅτι, ἐπειδὴ ἔλειπε ἡ βαθυτέρα πνευματικὴ ζωὴ, ἡ θεολογία εἰς τὰ χρόνια, τοῦλάχιστον, τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν ἦτο πλέον τυποποιημένη καὶ με μιὰ τέτοια θεολογία ἡ Ἐκκλησία δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἀσκήσῃ σπουδαίαν ἐπίδρασιν ἐπ' αὐτῶν. Ἄλλοι εἶπαν ὅτι ἦτο καὶ ἐξακολουθεῖ ἀκόμη νὰ εἶναι τόσον «συντηρητικὴ» ἡ ἐκκλησιαστικὴ πνευματικὴ ἡγεσία, ὥστε ὀρισμένοι νέοι με πτήσεις διανοητικὰς ἐξ ἀντιδράσεως ἐπέταξαν εἰς ἄλλας φωλεὰς, διὰ νὰ εὕρουν ἐκεῖ ἱκανοποίησιν τῶν πνευματικῶν ἀνησυχιῶν, πού δὲν ἠδυνήθη νὰ ἱκανοποιήσῃ τὸ ἐκκλησιαστικὸν καὶ θεολογικὸν των περιβάλλον. Θὰ ἠδύνατο νὰ ὑποστηρίξῃ κανεὶς ὅτι τὸ σταμάτημα τοῦ ροῦ τῆς πατερικῆς θεολογικῆς σκέψεως, πού προεκάλεσε ἡ τουρκοκρατία, ἡ ἔλλειψις ἐνδογενοῦς θεολογίας ἐντὸς ἀνεγνωρισμένου Ἑλληνικοῦ κράτους ὑπῆρξεν ἴσως ἡ κυριώτερα αἰτία τοῦ γενικωτέρου πνευματικοῦ προσανατολισμοῦ τῆς διανοήσεως τοῦ τόπου μας πρὸς τὴν Δύσιν καὶ τῆς ἀποξενώσεως τῆς πνευματικῆς ἡγεσίας τοῦ τόπου ἀπὸ τὰς παραδεδομένας μεσαιωνικὰς καὶ νεοελληνικὰς ρίζας τοῦ λαοῦ μας.

Ἡ κίνησις διὰ μίαν θρησκευτικὴν ἀναγέννησιν, ἡ ὁποία ἤρχισε εἰς τὸν τόπον μας με τὴν ἀγῆν τοῦ αἰῶνος, ὑπῆρξε σοβαρωτάτη προσπάθεια προσωπικῆς βιώσεως τῆς θρησκευτικῆς μας παραδόσεως. Παρὰ δὲ τὸν εὐσεβιστικὸν καὶ ἠθικοκρατικὸν χαρακτήρα, πού ἐπέβαλαν εἰς τὴν κίνησιν αὐτὴν διάφοροι παράγοντες, θὰ ἔπρεπε νὰ ὀδηγήσῃ κάποτε πρὸς τὴν αἴσθησιν τῆς ἀνάγκης μιᾶς θεολογικῆς ἀναγεννήσεως. Φαίνεται ὅτι εὐρισκόμεθα εἰς τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ τοῦ σταδίου. Ἡ συντελεσθεῖσα παρ' ἡμῖν μέχρι τοῦδε πρόοδος εἰς τὰς θεολογικὰς μελέτας καὶ ἡ ὀρίμανσις τῶν καλῶν σπόρων τοῦ χριστιανικοῦ κινήματος ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὰς ἐφ' ἡμῶν ἀπηχῆσεις τῆς ἐπαφῆς τῆς Ὁρθοδοξίας πρὸς τὴν δυτικὴν διανόησιν (Ρωσικὴ θεολογία τῆς Διασποράς, Οἰκουμενικὴ Κίνησις) συνετέλεσαν, φαίνεται, εἰς τὴν δημιουργίαν ἑνὸς νέου ρεύματος καὶ παρ' ἡμῖν. Ὅλα αὐτὰ εἶναι ἐνδεικτικὰ τοῦ ἐνδιαφέροντος, πού

ἔχει διὰ τὸν Ἑλληνα θεολόγον τὸ ὑπὸ διαπραγμά-
τευσιν θέμα.

Τί εἶναι θεολογία; Σήμερον παρά ποτε εἶναι ἀνάγκη ἢ ἀπάντησις μας εἰς τὸ ἐρώτημα αὐτὸ νὰ εἶναι ὅσον τὸ δυνατὸν σαφές. Καὶ πρῶτα-πρῶτα ἄς ἴδωμεν τί δὲν εἶναι θεολογία. (Εἵμεθα σήμερον ἐκ τῶν πραγμάτων ὑποχρεωμένοι νὰ κάμωμεν ὄρισμένας διακρίσεις, αἱ ὁποῖαι ἄλλοτε θὰ ἐξένιζαν πολὺ). Δὲν πρέπει νὰ συγγέεται ἡ «θεολογία» πρὸς τὴν θρησκευτικὴν πίστιν οὔτε πρὸς τὴν θεολογικὴν ἐπιστήμην. Βεβαίως, εἶναι ἀδύνατον εἰς τὴν θρησκευτικὴν πίστιν νὰ εἶναι πλήρης καὶ σαφὴς χωρὶς κάποιο μέτρον κατανοήσεως τῶν βιωμάτων τῆς πίστεως ὑπὸ τοῦ πιστευομένου καὶ χωρὶς τὴν κάποιαν ἀναμέτρησιν τῶν πιστευομένων πρὸς τὰς ἐπιρροὰς καὶ τὰς πνευματικὰς προκλήσεις τοῦ περιβάλλοντος. Αὐτὸ ὅμως δὲν εἶναι θεολογία, διότι αὕτη προϋποθέτει συνειδητὴν συστηματικὴν προσπάθειαν. Οὔτε πρέπει κατ' ἀρχὴν νὰ ταυτίζεται ἡ «θεολογία» πρὸς τὴν θεολογικὴν ἐπιστήμην, ἢ ὁποῖα εἶναι δυνατὸν νὰ εἶναι καὶ ἄθεος ἢ ἀδιάφορος πρὸς τὸ ἀξιολογικὸν περιεχόμενον τῆς πίστεως. Εἶναι ἀδύνατον νὰ ὑπάρξῃ θεολογία ἀξία τῆς ἀποστολῆς της χωρὶς τὴν θεολογικὴν ἐπιστήμην, ἢ ὁποῖα διὰ τῆς εφαρμογῆς τῶν κοινῶς παραδεδεγμένων μεθόδων διαφαίνεται τὸ πρὸς ἐρμηνείαν ἀντικείμενον ἐξ ἐπόψεως ἱστορικῆς, ψυχολογικῆς, ἠθικῆς καὶ κοινωνικῆς. Ἡ πολὺπλευρος αὕτη ἀνάλυσις τῶν θρησκευτικῶν ἐκδηλωμάτων ὑπὸ τῆς θεολογικῆς ἐπιστήμης ἀποτελεῖ τὸν ἀπαραίτητον κρίκον ἐπαφῆς πρὸς τὸν τρόπον τοῦ σκέπτεσθαι, πρὸς τὰ προβλήματα καὶ τὰς ἀνάγκας κάθε ἐποχῆς· διὰ τοῦτο ἡ θεολογικὴ ἐπιστήμη εἶναι ἀπαραίτητος. Ὅσον ὅμως ἀπαραίτητος καὶ ἂν εἶναι ἡ θεολογικὴ ἐπιστήμη εἰς τὴν θεολογίαν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ταυτισθῇ μετ' αὐτῆς, διότι ἡ θεολογία ἔχει ὄχι μόνον τυπικῶς ἀλλ' οὐσιαστικῶς ὡς ἀφετηρίαν της καὶ ὁδηγὸν της τὴν θείαν ἀποκάλυψιν. Ὁ συνδυασμὸς τῶν δύο παραγόντων «πίστεως» καὶ θεολογικῆς ἐπιστήμης συνιστᾷ τὴν καθαρὸν «θεολογίαν».

Γενικῶς εἰπεῖν, τὸ ἔργον τῆς θεολογίας εἶναι «ἐρμηνευτικόν». Κατ' οὐσίαν ἡ θεολογία δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ ἀνάπτυξις καὶ ἐρμηνεία τοῦ ἀρχικοῦ «κηρύγματος», ἢ θεωρητικὴ ἔκφρασις τοῦ κεντρικοῦ τῆς Ἐκκλησίας βιώματος περὶ τῆς ἐν Χριστῷ ἀπολυτρώσεως. Δύο, δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, εἶναι τὰ κύρια χαρακτηριστικὰ τῆς θεολογίας: Ἡ ἐρμηνεία καὶ κατανόησις τοῦ περιεχομένου τῆς πίστεως εἶναι τὸ πρῶτον χαρακτηριστικόν. Καὶ ἡ προβολὴ τοῦ περιεχομένου τῆς πίστεως εἰς πᾶσαν ἐποχὴν — εἰς τὴν γλῶσσαν τὴν ὁποῖαν ἡ ἐποχὴ κατανοεῖ, καθὼς καὶ ἡ υπερασπίσις τῆς πίστεως ἔναντι τῶν προσβολῶν τοῦ κόσμου, εἶναι τὸ δευτέρον χαρακτηριστικόν. Ἀμφότερα εἶναι ἀδύνατα διὰ τὴν ἐπιστήμην τῆς θεολογίας ἄνευ τοῦ παράγοντος τῆς «πίστεως». Διὰ νὰ ἐπιτελέσῃ τὸ ἔργον της αὐτὸ ἡ θεολογία προϋποθέτει τὴν ὑπαρξιν τῆς θρησκευτικῆς πίστεως ἅφ' ἑνὸς καὶ ἀνεπτυγμένης θεολογικῆς ἐπιστήμης ἅφ' ἑτέρου. Ἀλλὰ θὰ εἶπη κάποιος

ἄμέσως, αὐτὸ εἶναι ἔργον τῆς Δογματικῆς καὶ τῆς Ἀπολογητικῆς. Ἡ παρατήρησις αὕτη δὲν εἶναι ὀρθή. Βεβαίως ἡ δογματικὴ καὶ ἀπολογητικὴ θεολογία εἶναι κατ' ἐξοχὴν θεολογία, ὅταν ἡ μὲν Δογματικὴ δὲν περιορίζεται εἰς ἐρμηνείας τῆς χριστιανικῆς πίστεως παρελθουσῶν ἐποχῶν καὶ δὲν ἐμφανίζει δόγμα μόνον ἀπὸ τῶν προϋποθέσεων τῶν πρώτων ἐξ αἰώνων, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἰδικῶν μας προϋποθέσεων, ἢ δὲ ἀπολογητικὴ δὲν ἀπολογεῖται πρὸς σκιῶδεις ἀντιπάλους, οὔτε βασιζέται ἢ προσπάθειά της εἰς τὴν ἀφέλειαν τῶν ἄλλων. Ὅλοι ὅμως οἱ κλάδοι τῆς θεολογικῆς ἐπιστήμης, ἐκεῖ πού τελειώνει ἡ ἐπιστήμη, ἢμποροῦν νὰ κάμουν θεολογίαν. Ἡ καλλίτερα, ὅλοι οἱ κλάδοι τῆς θεολογικῆς ἐπιστήμης δύνανται νὰ ἐκκινήσουν μὲ τὴν βεβαιότητα τοῦ Εὐαγγελίου, νὰ διέλθουν διὰ τῆς ἐπιστήμης καὶ ἐρεῦνης τοῦ ἀντικειμένου των καὶ νὰ καταλήξουν εἰς τὰ δύο κύρια χαρακτηριστικὰ τῆς θεολογίας, νὰ γίνουν δηλαδὴ θεολογία διὰ τῆς κατανοήσεως καὶ ἐρμηνείας τοῦ περιεχομένου τῆς πίστεως, καθὼς τοῦτο ἐκδηλοῦται ὑπὸ τὴν ἰδιαιτέραν μορφήν τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ θεολογικοῦ κλάδου, διὰ τῆς προβολῆς του εἰς τὴν γλῶσσαν τῆς ἐποχῆς μας καὶ τῆς υπερασπίσεώς του ἔναντι τῶν προσβολῶν τοῦ κόσμου. Ἡ θεολογικὴ ἐπιστήμη εἰς τοὺς διαφόρους κλάδους της ἐνδιαφέρεται νὰ γνωρίσῃ τὸ ἀντικείμενον πού ἐρευνᾷ κατ' ἀρχὴν ἀπὸ καθαρὰν ἔφεσιν πρὸς γνώσιν· ἐφαρμόζει τὰς καθιερωμένας καὶ ἐν χρήσει μεθόδους ἐρεῦνης· τὸ πρόσωπον καὶ αἱ προτιμήσεις τοῦ θεολόγου ἐπιστήμονος κατ' ἀρχὴν δὲν ἐπιδρῶν εἰς τὴν ἔρευναν καὶ ἀδιαφοροῦν διὰ τὴν ἀξιολογικὴν ἀπαίτησιν τοῦ ἀντικειμένου τῆς ἐρεῦνης. Εἰς τὴν θεολογίαν ὅμως τὰ πράγματα ἔχουν ἄλλως πως: αὕτη δὲν ἄρκεῖται μόνον εἰς τὴν ἔρευναν καὶ τὴν γνώσιν· αὕτη ἐνδιαφέρεται κυρίως διὰ τὴν ἀξίαν τοῦ ἐρευνωμένου ἀντικειμένου διὰ τὸν ἐρευνῶντα καὶ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους. Ὅσάκις εἰς τὴν παροῦσαν μελέτην κάμνωμεν λόγον περὶ θεολογίας ὡς ἐρμηνείας καὶ κατανοήσεως τοῦ περιεχομένου τῆς πίστεως, δὲν ἐννοοῦμεν ἁπλῶς τὴν μεθοδολογίαν ἐκείνων τῶν ἱστορικῶν καὶ φιλολογικῶν ἐρευνῶν, δι' ὧν ἐξακριβοῦται ἡ ἀλήθεια ὡς πρὸς τὸ ἱστορικὸν μέγεθος πού ὀνομάζεται χριστιανικὴ θρησκεία, ἀλλὰ πρὸ παντὸς καὶ κυρίως τὴν ἐντὸς τοῦ ἀνθρώπου πορείαν ἐκείνῃ τῆς ἀξιολογήσεως, δι' ἧς ὁ ἐπιστήμων θεολόγος φθάνει μετ' ἐπιστήμης εἰς τὴν ἀποδοχὴν τῆς ἀπαιτουμένης ὑπὸ τοῦ ἀντικειμένου ἀξίας καὶ ἐκφράζει τὸ γεγονός αὐτὸ εἰς τοὺς συγχρόνους του εἰς τὴν γλῶσσαν τῆς ἐποχῆς του. Καὶ μὴ διερωτηθῆ κανεὶς, διατὶ κάμνωμεν τὴν διάκρισιν αὕτην μεταξὺ θεολογικῆς ἐπιστήμης καὶ θεολογίας, ἐφ' ὅσον τὰ δύο αὐτὰ ἔχουν λάβει παρ' ἡμῶν μίαν καὶ τὴν αὐτὴν σημασίαν. Ὁρισμένοι, μάλιστα, ἴσως καὶ νὰ θυμώσουν διὰ τὴν διάκρισιν αὕτην. Ἡ διάκρισις παρουσιάζεται σήμερον ἀναγκαία, διότι τονίζει, συμφώνως πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς ἐποχῆς μας, τὸν ἀξιολογικὸν χαρακτῆρα τῆς θεολογίας καὶ τὴν παρουσίαν της παρὰ τὸ πλευρὸν τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου ὡς «ὁμολογίας» ἢ «κηρύγματος». Ἐπειτα, παρ' ἡμῶν ἢ ταυτότης τῶν ὄρων

(θεολογία) και «θεολογική ἐπιστήμη»— ἀρίστη καθ' ἐαυτήν— ἔχει τόσον τοποθετηθῆ, ὥστε ἡ διάκρισις μεταξύ των νὰ καθίσταται ἀναγκαία πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς οὐσιαστικῆς ἐκτιμήσεως τῆς ταυτότητός των.

Εἶπομεν ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἔχωμεν θεολογίαν χωρὶς θρησκευτικὴν πίστιν καὶ χωρὶς θεολογικὴν ἐπιστήμην. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν αἱ μεγάλαι ἐποχαι τῆς θεολογίας συνδέονται πρὸς τὰς ἐποχὰς μεγάλων θρησκευτικῶν ἀναγεννήσεων ἀφ' ἑνὸς καὶ μεγάλης πνευματικῆς καὶ ἐπιστημονικῆς ἀναπτύξεως ἀφ' ἑτέρου. Θὰ ἦτο λάθος νὰ θεωρηθῆ ἡ θεολογία ὡς μία ὑποχώρησις τῆς πίστεως πρὸς τοὺς διανοουμένους, εἴτε ὡς μία περιττὴ πολυτέλεια τῆς πίστεως διὰ νὰ ἐπιτελέσῃ τὸ ἱεραποστολικὸν τῆς ἔργον μεταξύ τῆς intelligentia. Ἡ θεολογία δὲν εἶναι ἕνα κατὰ τὸ μάλλον καὶ ἦτοιν χρήσιμον accessoir τῆς πίστεως. Εἶναι μία ἀναγκαία ἐκφρασίς τῆς. Τοῦτο καθίσταται φανερόν καὶ ἐκ τούτου, ἐκ τοῦ ὅτι δηλ. ἡ ἐρμηνεία καὶ κατανόησις τῆς πίστεως δὲν εἶναι ἔργον χρήσιμον καὶ ἀπαραίτητον, ὅταν γίνεται ἀπὸ τὴν θεολογίαν ὑπὸ τὴν ιδιότητα τοῦ ὄργανου τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ ὅταν γίνεται ἀναγκαστικῶς ἀπὸ τὸ ἴδιον τὸ ἄτομον χάριν τοῦ ἑαυτοῦ καὶ τῶν ἄλλων συνανθρώπων. Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ νοηθῆ πιστός, ὁ ὅποιος εἰς τὴν θρησκευτικὴν του ζωὴν ἠμπορεῖ νὰ παρακάμψῃ τὸ ζήτημα τῆς κατανοήσεως καὶ ἐρμηνείας τοῦ περιεχομένου τῆς πίστεώς του. Ἀπλούστατα διότι ἡ κατανόησις καὶ ἐρμηνεία τοῦ περιεχομένου τῆς πίστεως εἶναι ἀρρήκτως συνυφασμένη μετὰ τὴν process, μετὰ τὸ γεγονός πὸν ὀνομάζομεν πίστιν. Εἰς πᾶν ἄτομον πὸν ἀντιμετωπίζει τὸν Χριστὸν ἐπαναλαμβάνεται κατὰ τινὰ τρόπον ὅ,τι συνέβη κατὰ τὴν συνάντησιν τοῦ Ἰησοῦ μετὰ τῶν συγχρόνων του.

Λόγω τῶν εὐσεβιστικῶν καὶ ἀντιθεολογικῶν τάσεων πὸν κρατοῦν παρ' ἡμῖν εἰς ὀρισμένους θρησκευτικοὺς κύκλους εἶναι ἀναγκαῖον νὰ λεχθοῦν ἐπὶ τοῦ θέματος αὐτοῦ κάπως περισσότερα. Τὸ περιεχόμενον τῆς χριστιανικῆς πίστεως, πὸν εἶναι ἡ διὰ τοῦ Χριστοῦ σωτηρία τῶν ἀνθρώπων καὶ τοῦ κόσμου, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ γίνῃ οἰκείον εἰς τὸν ἄνθρωπον παρὰ μόνον κατόπιν ὀρισμένης ψυχικῆς κατεργασίας, εἰς τὴν ὁποίαν ἡ συνολικὴ πείρα τῆς ζωῆς, ἐπομένως καὶ τὸ λογικὸν στοιχεῖον τοῦ ἀνθρώπου, παίζει προφανῶς σπουδαιότατον ρόλον. Διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ ὁ ἄνθρωπος ὄχι μόνον κατανοεῖ τὰ συμβαίνοντα εἰς αὐτὸν γεγονότα ἐκ τῆς ἀντιμετωπίσεως τοῦ Χριστοῦ, τὰ κατατάσσει, τὰ ἀποσαφηνίζει, ἀλλὰ μετὰ τὴν βοήθειάν του τὰ συγκροτεῖ εἰς ἕνα σύνολον, εἰς μίαν ἐνότητα, ἡ ὁποία ἐνότης, παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι περιλαμβάνει καὶ ἀντιθέσεις πρὸς τὸ λογικόν, ὅπως καὶ πρὸς τὸ συναισθηματικόν καὶ τὰ ἐνστικτα τοῦ ἀνθρώπου, δὲν παύει νὰ εἶναι ἐνότης, δὲν παύει νὰ διατηρῆ τὸν ἄνθρωπον ὡς ἐνιαίαν προσωπικότητα σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ διὰ μιᾶς λογικῆς ἐνεργείας, ἡ ὁποία καὶ τὰς ἀντιθέσεις ἀνέχεται καὶ τὴν ἐνότητα αἰτιολογεῖ. Ἀνήκει εἰς τὴν οἰκειώσιν τοῦ περιεχομένου τῆς πίστεως ἡ ἐρμηνεία τούτου πρὸς ἡμᾶς αὐτούς. Ὁ ἄνθρωπος δὲν

ἠμπορεῖ νὰ πιστεύσῃ εἰς τὴν ἐκ τοῦ Χριστοῦ σωτηρίαν, ἂν δὲν τὴν ἐρμηνεύσῃ εἰς τὸν ἑαυτὸν του κατὰ κάποιον τρόπον, πρὶν τὴν ἀποδεχθῆ. Ἡμπορεῖ νὰ πιστεύῃ κάτι ἕνας ἄνθρωπος, ἂν καὶ εἶναι ἀδύνατον νὰ τὸ ἐννοήσῃ ἢ ἀκόμη διότι εἶναι ἀνόητον, κατὰ τὸ credo quia absurdum est. Ἡ κατανόησις ὅμως αὐτῆ καὶ ἡ ἀποδοχὴ τοῦ περιεχομένου τῆς πίστεως προϋποθέτει μίαν ἐπίπονον διανοητικὴν ἐργασίαν.

Τι ἀκριβῶς ἐννοοῦμεν, ὅταν λέγομεν ἐρμηνεία καὶ κατανόησις τοῦ περιεχομένου τῆς πίστεως; Ἡ ἐρμηνεία εἶναι μία πνευματικὴ λειτουργία, μία ψυχικὴ πορεία ἀξιολογήσεως ἐκ τῶν γενικῶν πρὸς τὰ ἐπὶ μέρους, ἐκ τῶν παλαιῶν πρὸς τὰ νέα καὶ ἡ ἀναγωγή τῶν τελευταίων εἰς τὰ πρῶτα, δημιουργουμένης τοιουτοτρόπως μιᾶς μεταβολῆς ἐντὸς τοῦ ψυχικοῦ εἶναι τοῦ ἀνθρώπου. Εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐννοήσωμεν τὸ νέον ἄνευ ἀναγωγῆς εἰς τὸ παλαιόν· εἶναι ἀδύνατον νὰ κατατάξωμεν καθ' οἷονδήποτε τρόπον τὰς ἐντυπώσεις μας ἄνευ ἀναγωγῆς τοῦ ἐπὶ μέρους εἰς τὸ γενικόν. Ἡ ἀναγωγή αὐτῆ δὲν εἶναι πάντοτε μία ρουτίνα, μετὰ τὰς συνήθειαις τῆς συνεπειᾶς ὡς πρὸς τὴν αὐξήσιν τῆς πείρας τοῦ κάθε ἀτόμου. Ἐχει ἐνίοτε ἐπαναστατικὸν χαρακτήρα. Ὁρισμένα νέα ἐντυπώσεις, ἐνῶ κατανοοῦνται διὰ τῆς ἀναγωγῆς, καθίστανται κατὰ ἕνα τρόπον τόσον κυριαρχικαὶ εἰς τὴν συνειδήσιν, ὥστε ἐφεξῆς ἡ ἀναγωγή τοῦ συνόλου τῆς πείρας εἴτε τοῦ παρελθόντος, εἴτε τοῦ παρόντος, εἴτε τοῦ μέλλοντος νὰ γίνεται ἐντὸς τοῦ ἀνθρώπου βάσει αὐτῶν. Εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς ἐρμηνείας τοῦ περιεχομένου τῆς πίστεως, πὸν εἶναι ἡ διὰ τοῦ Χριστοῦ σωτηρία, εἶναι ἀδύνατον ἡ ἐννοια τῆς σωτηρίας ταύτης νὰ γίνῃ κατανοητὴ ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου ἄνευ ἀναγωγῆς τῆς εἰς τὴν ὑπάρχουσαν ἐντὸς τῆς συνειδήσεως πείραν τοῦ ἀνθρώπου περὶ τῆς ἀνάγκης τῆς σωτηρίας, περὶ ἁμαρτίας καὶ περὶ τῶν προσφερομένων τρόπων διεξόδου. Εἶναι ἀδύνατον ὁ ἄνθρωπος νὰ βιώσῃ τὴν διὰ τοῦ Χριστοῦ σωτηρίαν πέραν καὶ μακρὰν τοῦ νοήματος πὸν ἔχουν ὅλα αὐτὰ διὰ τὸν ἄνθρωπον. «Ἐχομεν τὸν θησαυρὸν τοῦτον ἐν ὀστρακίνοις σκεύεσιν» (Β' Κορ. 4,7). Τὸν διάφορον βαθμὸν κατανοήσεως τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ, ἀναλόγως τῶν προϋποθέσεων ἐκάστου ἀνθρώπου, ὑπαινίσσονται αἱ παραβολαὶ τοῦ σπορέως καὶ τῶν ταλάντων.

(Συνεχίζεται)

ΣΑΒΒΑΣ ΑΓΟΥΡΙΔΗΣ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΣΑΜΟΥ ΕΙΡΗΝΑΙΟΥ

ΔΙΑΦΟΡΑ ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΑ

ΤΟΜΟΙ 1 — 5

ΕΚΑΣΤΗ ΣΕΙΡΑ ΔΡΧ. 300

Πωλοῦνται εἰς τὰ Βιβλιοπωλεῖα καὶ εἰς τὰ Γραφεῖά μας, ἀποστέλλονται δὲ καὶ ταχυδρομικῶς, ἐλεύθερα ταχυδρομικῶν τελῶν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Τὸ μῆκος κύματος.

Ὡς Χριστιανοί, ἀναζητοῦντες τὴν ἄνω πόλιν «ἣς τεχνίτης καὶ δημιουργὸς ὁ Θεός», δὲν δυνάμεθα νὰ διαβῶμεν τὸ κατώφλιον τοῦ Νέου Ἔτους, χωρὶς νὰ στρέψωμεν τὰ βλέμματά μας πρὸς τὴν ὁδὸν ποὺ διηγήσαμεν καὶ χωρὶς νὰ προεκτείνωμεν ταύτην εἰς τὸ μέλλον, εἰς τὸ ὁποῖον ἕκαστος ἐξ ἡμῶν θέλει νὰ εὔρη τὴν εὐτυχίαν καὶ τὴν σωτηρίαν του. «Ἐχομεν καθήκον —λέγει προσφθέστατα ὁ σεπτὸς Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπός μας κ. Χρυσόστομος εἰς τὸ ἀλλαχοῦ δημοσιευόμενον πλήρες ὁραίων πατρικῶν συμβουλῶν καὶ εὐχῶν Μήνυμά του ἐπὶ τῷ Νέῳ Ἔτει— νὰ ἀναπολήσωμεν μὲν τὸ παρελθόν, ἐν καρδίᾳ δὲ συντετριμμένη καὶ ἐν πνεύματι ταπεινώσεως νὰ προσπέσωμεν τῷ Κυρίῳ καὶ δεηθῶμεν Αὐτοῦ ἐν κατανύξει, ἵνα αἱ ἐκ τῶν μυρῶν καρδιῶν καὶ στομάτων διατυπούμεναι σήμερον εὐχαὶ πραγματοποιηθῶσι πρὸς τὸ καλὸν καὶ τὴν σωτηρίαν ἀτόμων, κοινωνιῶν καὶ ἐθνῶν».

Ἄς εὐχηθῶμεν, εἰσερχομένη εἰς τὸ Νέον Ἔτος ἡ ἀνθρωπότης, νὰ εὔρη τὸ μῆκος κύματος, εἰς τὸ ὁποῖον ἀκούεται ἡ φωνὴ τοῦ Θεοῦ.

Ἀξιέπαινος πρωτοβουλία.

Ἡ ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Ρουμανίας κ. Ἰουστινιανοῦ καὶ τῶν Θεολογικῶν μας Σχολῶν ἀναληφθεῖσα ἐσχάτως πρωτοβουλία διὰ τὴν προπαρασκευαστικὴν τοῦ ἐδάφους πρὸς σύγκλησιν κατὰ τὸ προσεχὲς μέλλον ἐν Βουκουρεστίῳ τοῦ Β' Πανορθόδοξου Θεολογικοῦ Συνεδρίου εἶναι κατὰ πάντα ἀξιέπαινος καὶ ἀξία ἰδιαίτερας ἐξάρσεως. Ἡ σύγκλησις τοῦ Συνεδρίου τούτου ἐπιφέρει καὶ ἐπιβάλλεται ὡς ἀναγκαῖα μετὰ τὴν πάροδον μακροτάτου χρόνου ἀπὸ τῆς συγκλήσεως τοῦ Α' Πανορθόδοξου Θεολογικοῦ Συνεδρίου. Εἶναι τόσον πολλὰ τὰ ζητήματα τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ μελετηθῶν ὑπὸ τῆς Ὁρθοδόξου Θεολογίας, ὥστε ἡ ἀναβολὴ τῆς συγκλήσεως τοῦ Β' Πανορθόδοξου Θεολογικοῦ Συνεδρίου νὰ εἶναι πρόξενος ζημίας διὰ τὴν καθ' ὅλον Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν.

Διὰ τοῦτο ἀξία ἰδιαίτερας μνείας καὶ ἐξάρσεως εἶναι ἡ ὑπὸ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης διατυπωθεῖσα καὶ ἐκφρασθεῖσα εὐχή, ὅπως κατὰ τὸ συγκληθησόμενον Συνέδριον τοῦτο «ὀρισθῆ θέμα πρὸς συζήτησιν καὶ λήψιν ἀποφάσεως, περὶ τῆς ἀνάγκης, ὅπως οἱ Ὁρθόδοξοι Θεολόγοι συχνότερον συνέρχονται εἰς Συνέδρια, ἀνὰ πᾶσαν τοῦλάχιστον τετραετίαν, ἂν αἱ εἰς συντομώτερα χρονικὰ διαστήματα συνελύσεις αὐτῶν εἶναι ἐκ τῶν πραγμάτων ἀνέφικτοι». Ἐπειδὴ δὲ λόγῳ τῆς συγχρόνου οἰκουμενικῆς ἐκκλησιαστικῆς κινήσεως ἀναφέρονται καθ' ἑκάστην φλέγοντα θέματα, διὰ τὰ ὁποῖα ὀφείλει νὰ ἐκφέρῃ τὴν γνώμην αὐτῆς

ἡ Ὁρθόδοξος Θεολογία, ἐδκταῖον ἐπίσης εἶναι, κατὰ τὴν ἀντίληψιν τῆς Σχολῆς, ὅπως αἱ κατὰ τόπους Θεολογικαὶ Σχολαί, τῇ ἐγκρίσει τῶν Ἐκκλησιῶν των, ἐγκαινιάσωσι καὶ διατηρῶσιν ἐφεξῆς μόνιμον καὶ διαρκῆ ἐπαφὴν καὶ κοινωνίαν, ἵνα δύναται ἀπὸ κοινοῦ νὰ μελετῶσι τὰ θέματα ταῦτα καὶ ἀποφαινῶνται ἐγκυρότερον περὶ τῶν ἀφορωσῶν εἰς αὐτὰ ἀπόψεων τῆς Ὁρθοδοξίας.

Ἐπιδιώκει τὴν συνεργασίαν.

Ὁρθῶς ἐτονίσθη εἰς τὸν Τύπον, ὅτι ἡ ἀνακοίνωσις τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Βορείου καὶ Νοτίου Ἀμερικῆς, ἐν σχέσει πρὸς τὴν «Μόνιμον Σύνοδον τῶν Κανονικῶν Ὁρθοδόξων Ἐπισκόπων Ἀμερικῆς», παρεσιάζει ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον. Σκοπὸς τῆς Συνόδου ταύτης εἶναι ἡ ἐνίσχυσις τῆς ὀρθοδόξου ἐνότητος διὰ τῆς συνεργασίας ὅλων τῶν κανονικῶν ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀμερικῆς.

Ἡ ἀνακοίνωσις, ἐπενημιζουσα ὅτι αἱ ἀποφάσεις λαμβάνονται μὲ πλειοψηφίαν δύο τρίτων, ὅτι ἐκάστη Ἐκκλησία διατηρεῖ τὴν αὐτοτέλειαν τῆς καὶ ὅτι πρόθεσις τῆς ἰσχυρότερας μεταξὺ αὐτῶν, τῆς ἑλληνικῆς, δὲν εἶναι ἡ ἀπορρόφησις πασῶν τῶν ἄλλων, ἀπαντᾷ ὀρθῶς εἰς κακόβουλον δημοσίημα ἑτεροδόξου ἐμπνεύσεως, ὅτι σκοπὸς τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀμερικῆς εἶναι ἡ ὑποδούλωσις τῶν μὴ ἑλληνικῶν ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν. Τὸ ὅτι τινὲς ἐκ τῶν μὴ ἑλληνικῶν Ἐκκλησιῶν, ὡς ἡ Οὐκρανικὴ τῆς Ἀμερικῆς, ὑπάγονται εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, τοῦτο οὐδόλως σημαίνει ἀπορρόφησίν των. Ἡ ἑλληνικὴ Ὁρθοδοξία, ὑποστηρίζουσα τὴν ἀδιάβλητον δημοκρατικότητα καὶ τὴν αὐτοτέλειαν τῶν Ἐκκλησιῶν, ἐπιδιώκει τὴν συνεργασίαν καὶ τὸν συντονισμόν τῶν ἐνεργειῶν αὐτῶν.

Λαμπρὰ ἐνέργεια.

Εἰς τὰς φωτεινὰς ἐκδηλώσεις τῆς κοινωνικῆς δράσεως τῶν Σεβασμιωτάτων Ἱεραρχῶν μας προσετέθη προσφάτως καὶ μία ἄλλη λαμπρὰ ἐνέργεια τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Δημητριάδος κ. Δαμασκηνοῦ. Καθ' ἃ ἐπληροφορήθημεν ἐκ τοῦ Τύπου, ὁ δραστήριος οὗτος ἱεράρχης ἐξώφησε τὰ χρέη κρατυμένων εἰς τὰς φυλακὰς δι' ὀφειλὰς πρὸς τὸ Δημόσιον, διὰ νὰ δυνηθῶν οἱ κρατούμενοι αὐτοὶ νὰ διέλθουν τὰς μεγάλας αὐτὰς ἡμέρας τοῦ Χριστιανισμοῦ μὲ τὰς οἰκογενεῖας των.

Ὅτως ὁ Ἅγιος Δημητριάδος ἀνενέωσε τὴν πρᾶξιν τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας, ἣτις κατέβαλλεν ὑπερ-ανθρώπους καὶ ἡρωϊκὰς προσπάθειας πρὸς ἐξαγορὰν καὶ ἀπελειθέρωσιν τῶν ἐν φυλακαῖς εὑρισκομένων. Αὐτὸ ἔχει ἐπ' ὅψιν του ὁ Ποιμὴν τοῦ Ἑρμῆ, ὅταν δίδῃ τὴν ἐξῆς χαρακτηριστικὴν παραγγελίαν. «Ἄντι ἀγρῶν ἀγοράζετε ψυχὰς θλιβομένης, καθὰ τις δυνατὸς ἐστίν».

Ἰνστιτούτον βυζαντινῶν ἐρευνῶν.

Ὁφείλονται ἀληθῶς συγχαρητήρια εἰς τὴν Κοβέρνησιν διὰ τὴν ἀπόφασιν αὐτῆς, ὅπως διατεθοῦν αἱ ἀνάλογοι πιστώσεις πρὸς ἴδρυσιν Ἰνστιτούτου Βυζαντινῶν Ἐρευνῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ, συνηρημένου πρὸς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Συμπρωτεύουσας.

Ἐὰν πολλαὶ ἐκ τῶν ξένων χωρῶν ἔχουν νὰ ἐπιδείξουν λαμπρὰ βυζαντινολογικὰ ἰνστιτούτα, τὰ ὅπερ ἴα μελετοῦν συστηματικῶς καὶ προβάλλουν τὸν βυζαντινὸν πολιτισμὸν, πολὺ περισσότερον πρέπει νὰ συμβαίη, τοῦτο ἐν Ἑλλάδι, ἥτις εἶναι ἡ ἄμεσος κληρονομία τοῦ Βυζαντινοῦ πολιτισμοῦ.

Ἐπὶ πλέον πρέπει νὰ τονισθῇ, ὅτι ἡ ἐκλογή τῆς Θεσσαλονίκης ὡς ἔδρας τοῦ Ἰνστιτούτου εἶναι λίαν ἐπιτυχῆς οὐ μόνον διὰ τὰς πνευματικὰς δυνάμεις, τὰς ὁποίας διαθέτει τὸ Πανεπιστήμιον Θεσσαλονίκης καὶ αἱ ὁποῖαι ἐγγυῶνται τὴν τελεσφόρον λειτουργίαν ἰδρύματος, τὸ ὁποῖον ἀπαιτεῖ δαφιλή καὶ συστηματικὴν ἐπιστημονικὴν ἐργασίαν, ἀλλὰ κυρίως καὶ διότι ἡ ἑλληνικωτάτη Μακεδονία μας, μὲ τὸ πλῆθος τῶν θαυμασιῶν βυζαντινῶν μνημείων τῆς καὶ τὸν μοναδικὸν εἰς τὸν κόσμον πνευματικὸν πλοῦτον τοῦ Ἁγίου Ὄρους, πρέπει νὰ ἐπισχυθῇ καὶ ἀξιοποιηθῇ ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότερον πνευματικῶς.

Πρέπει νὰ δώσῃ τὸ χρῶμα καὶ τὸν πνευματικὸν παλμὸν.

Ἐν συνεχείᾳ πρέπει νὰ ὑπομνησθῇ, ὅτι ἡ ὁργάνωσις τοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ ἰδρυθησομένου Βυζαντινολογικοῦ Ἰνστιτούτου ἐρευνῶν δὲν πρέπει νὰ ἀποβλέψῃ μονομερῶς εἰς τὴν ἀνάπτυξιν ὄρισμένων μόνον τομέων τῆς βυζαντινολογικῆς ἐρεῦνης, ἀλλὰ πρέπει νὰ ἀπορᾷ τόσον εἰς τὴν ἐνδελεχῆ μελέτην πασῶν τῶν ἐπὶ μέρος πτυχῶν καὶ ἐκδηλώσεων τοῦ βυζαντινοῦ πολιτισμοῦ, ὅσον καὶ εἰς τὴν συστηματικὴν διερεύνησιν καὶ τὴν προβολὴν τοῦ πνευματικοῦ ἰδεώδους, ὅπερ ὡς δραστικὴ ἐντελέχεια ἐνεφύλαξε καὶ συνήρου ταῦτα εἰς ἐν ἑνιαῖον ὁργανικὸν ὅλον.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος Ἰνστιτούτου δὲν πρέπει νομιζομεν νὰ ἐρευνᾷ πτυχὰς τινὰς μόνον τῆς βυζαντινῆς γραμματείας ἢ τέχνης· ἀλλὰ πάσας τὰς ἐπὶ μέρος ἐκδηλώσεις τοῦ βυζαντινοῦ πολιτισμοῦ καὶ πρὸ πάντων τὴν κινητήριον δύναμιν αὐτοῦ, ποὺ εἶναι ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία καὶ ἡ Ὁρθόδοξος πνευματικὴ παράδοσις. Ὅθεν ἡ περισσότερον σχετιζομένη πρὸς τὴν Ὁρθόδοξον Βυζαντινὴν παράδοσιν Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, ἐν ἀρμονικῇ συνεργασίᾳ μετὰ τῶν λοιπῶν Σχολῶν αὐτοῦ καὶ δὴ τῶν Θεωρητικῶν Φιλοσοφικῆς καὶ Νομικῆς, πρέπει νὰ δώσῃ τὸ χρῶμα καὶ τὸν πνευματικὸν παλμὸν εἰς τὸ ὑπὸ ἴδρυσιν Ἰνστιτούτου. Ἐὰν δὲν συμβῇ αὐτό, φοβούμεθα ὅτι τὸ ἴδρυμα τοῦτο θὰ φθοζώσῃ καὶ δὲν θὰ δυναθῇ νὰ ἀνταποκριθῇ εἰς τὴν ὑψηλὴν αὐτοῦ ἀποστολήν.

Ὁ Χριστιανισμὸς καὶ ἡ ἔννοια τοῦ Ἔθνους.

Ὁ ἐν ἐπιφυλλίδι τινὶ τῆς «Καθημερινῆς», ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἑλληνισμὸς καὶ Χριστιανισμὸς» παρουσιασθεὶς προσφάτως ἰσχυρισμὸς, ὅτι «ὁ Χριστιανισμὸς καταργεῖ τὰ ἔθνη», εἶναι τελείως ἀστήρικτος καὶ ἀντίθετος πρὸς τὴν καθ' ὅλον ὀρθόδοξον παράδοσιν.

Ὁ Κύριος ἀνεγνώρισε τὴν ἔννοιαν τῆς ἐθνότητος, ἐντειλάμενος εἰς τοὺς Ἀποστόλους αὐτοῦ, ὅπως «πορευθέντες μαθητεύσωσι πάντα τὰ ἔθνη» (Ματθ. κη', 19). Ὁ Κύριος παρουσιάζεται ὡς τέκνον τοῦ Ἰσραὴλ καὶ ἐνδιαφέρεται διὰ «τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραὴλ» (Ματθ. ιε', 24). Καὶ ὁ Ἁπ. Παῦλος τονίζει τὴν ἰουδαϊκὴν του ἐθνικότητα: «Ἐγὼ μὲν εἰμι ἄνθρωπος Ἰουδαῖος, γεγεννημένος ἐν Ταρσοῦ τῆς Κιλικίας... πεπαιδευμένος κατὰ ἀκριβείαν τοῦ πατρῷου νόμου» (Πράξ. κβ', 3). Συγκινητικὴ εἶναι ἡ ἀγάπη του πρὸς τοὺς συμπατριώτας του: «Ἡδύομη γὰρ αὐτὸς ἐγὼ ἀνάθεμα εἶναι ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μου, τῶν συγγενῶν μου κατὰ σάρκα, οὕτινες εἰσιν Ἰσραηλίται... καὶ ἐξ ὧν ὁ Χριστὸς τὸ κατὰ σάρκα» (Ῥωμ. θ', 3-5). Ὁ Παῦλος ἐπὶ πλέον εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ Ἀρε'ου Πάγου ὁμιλίαν του ἐτόνισεν ἐπὶ πλέον, ὅτι ὁ Θεὸς καθώρισεν «τὰς ὁδοθεσίας τῆς κατοικίας» τῶν ἐθνῶν (Πράξ. ιε', 26).

Ἡ πίστις εἰς τὴν ἄνω ἢ ἐπουράνιον Ἱερουσαλήμ, πρὸς τὴν ὁποῖαν δεῖν νὰ εἶναι ἐστραμμένα τὰ βλέμματα ἡμῶν, οὐδόπως συνεπάγεται τὴν ἐν τῇ παρουσίᾳ ζωῆς κατάργησιν τῆς ἐννοίας τῆς ἐπιγείου πατρίδος, ὡς ἡ ἐν μιᾷ πνευματικῇ οἰκογενεῖᾳ ζωῆ κατὰ τὸν μέλλοντα αἰῶνα δὲν συνεπάγεται τὴν κατάργησιν τῆς ἐννοίας τῆς οἰκογενείας καὶ τῶν συγγενικῶν δεσμῶν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι. Δι' αὐτὸ ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος ἀναφωνεῖ, ὅτι «οὐδὲν πατρίδος γλυκύτερον».

Προδίδουν ἄγνοιαν.

Ἐν συνεχείᾳ πρέπει νὰ σημειώσωμεν, ὅτι ἐν τῇ ἐπιφυλλίδι, τὴν ὁποῖαν μνημονεύομεν εἰς τὴν προηγουμένην παρατήρησιν, διατυποῦται καὶ ἄλλη ἀπομνηστικὴ παραγνωρίζουσα τὸ γνήσιον χριστιανικὸν πνεῦμα. Ἀναφέρεται, πρὸς τοὺς ἄλλοις, ὅτι «δὲν χρειάζεται διὰ τὸν χριστιανὸν ἄγὼν διὰ τὴν κατάκτησιν τῆς ἠθικῆς τῆς ἐλευθερίας. Ὁ Χριστιανισμὸς τοῦ ἀσπιοῦ τὰ περὰ διὰ τὴν ἄνοδον εἰς ὀρίζοντα ἐλεύθερον καὶ συνάντησιν τοῦ ἀπολύτου, τοῦ στενεύει τὸ πεδῖον τῆς πνευματικῆς δραστηριότητος, τοῦ ἀχρηστεύει τὴν ἀγωνιζομένην ἀνθρωπίνην προσωπικότητα. Ταῦτα ἀντικαθιστᾷ μὲ τὴν ἠθικὴν ἀναγέννησιν τοῦ ἀνθρώπου, διὰ τῆς ὁποίας τελεσιουργεῖται ἡ ἀπολύτρωσις, πάντοτε μὲ τὴν ἐνέργειαν τῆς θείας χάριτος».

Ἀπορεῖ τις πῶς, βλέποντες τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος σοβαροφανεῖς ἐπιφυλλίδες μὲ τοιαύτας ἀπόψεις, αἵτινες προδίδουν ἄγνοιαν καὶ τῶν στοιχείων τῆς χριστιανικῆς καὶ δὴ τῆς ὀρθοδόξου διδασκαλίας. Ὁ ἐπιφυλλιδιογράφος ἀγνεῖ, ὅτι ἡ ἠθικὴ ἀναγέννησις διὰ τῆς θείας Χάριτος ἐπιτυγχάνεται ἀκριβῶς μόνον κατόπιν ἐντατικῆς ἀγῶνος ἐναντίον τῶν μεθοδεῶν τοῦ Διαβόλου, τοῦ κακοῦ περιβάλλοντος καὶ τοῦ ἐν

ἡμῖν «παλαιοῦ ἀνθρώπου». Ἡ προσωπικότης τοῦ Χριστιανοῦ δὲν εἶναι τι στατικόν, ἀλλ' εὐρίσκεται πάντοτε εἰς ἐξέλιξιν καὶ κίνησιν, εἰς τὸ γίνεσθαι καὶ διαμορφοῦσθαι. Ἡ συγκρότησις τῆς χριστιανικῆς προσωπικότητος δὲν εἶναι ἀφιξις εἰς τὸ τέλος, κάματος ἢ νοχέλευα, ἀλλὰ συνεχῆς δυναμικὴ προσπάθεια, πορεία, δρόμος, ἀγών.

Δίκαιον αἴτημα.

Τὸ πρὸς τοὺς ἀρμοδίους ὑποβληθὲν αἴτημα τῶν βοηθῶν τῆς Θεολογικῆς καὶ Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τῶν δύο Πανεπιστημίων μας περὶ χορηγήσεως καὶ εἰς αὐτοὺς τοῦ ἐπιδόματος ἐπιστημονικῆς ἐρεῦνης, τὸ ὁποῖον λαμβάνουν οἱ βοηθοὶ τῶν θετικῶν Σχολῶν, εἶναι καθ' ὅλα δίκαιον, δοθέντος ὅτι οἱ πλείστοι ἐκ τῶν βοηθῶν τῶν Θεωρητικῶν Σχολῶν ἔχουν μετεκπαιδευθῆ ἐπὶ μακρὸν εἰς τὸ ἐξωτερικόν, ἔχουν συγγραφικὴν καὶ ἄλλην ἐπιστημονικὴν ἐργασίαν, κατέχουν διδακτορικά διπλώματα καὶ προσφέρουν θετικὰς ὑπηρεσίας εἰς τε τὴν Ἐπιστήμην καὶ τὸ Ἔθνος δι' ἀξιολόγων ἐρευνῶν, ὑπὸ τὴν καθοδήγησιν τῶν καθηγητῶν των, ἐπὶ διαφόρων χειρογράφων, κωδίκων, ἀρχείων, κ.λ.π., τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν ἀνεκτίμητον ἐθνικὸν πλοῦτον.

Πρέπει νὰ κατανοηθῆ ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων, ὅτι ἡ ἐπιστημονικὴ ἔρευνα εἶναι ἀπαραίτητος οὐ μόνον εἰς τὰς θετικὰς ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς πνευματικὰς ἐπιστήμας. Ἐξ ἄλλου ἐφ' ὅσον ἡ Ἑλλάς, ἐλλείπει τεχνικῶν μέσων, δὲν δύναται, τοῦλάχιστον ἐπὶ τοῦ παρόντος, νὰ εἶναι πρώτη εἰς τὸν τομέα τῶν Φυσικῶν Ἐπιστημῶν, εἶναι ἀπολύτως δυνατόν νὰ γίνῃ πρώτη καὶ νὰ ἀκτινοβολήσῃ εἰς ὀλόκληρον τὸν κόσμον ἐπὶ τοῦ τομέως τῶν Πνευματικῶν Ἐπιστημῶν. Ὁ ξένος ἐπιστημονικὸς κόσμος μετ' ἰδιαίτερον ἐνδιαφέροντος παρακολουθεῖ πάντοτε τὴν ἑλληνικὴν συμβολὴν εἰς τὰς ἐν ἀναπτύξει αὐτόθι μελέτας ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς Θεολογίας, τῆς Βυζαντινολογίας καὶ τῶν Κλασσικῶν Σπουδῶν. Ὅθεν ἡ ἱκανοποίησις τοῦ αἰτήματος τῶν βοηθῶν τῶν Θεωρητικῶν Σχολῶν θὰ ἔχη ἄμεσον ἀντίκτυπον εἰς αὐτὸ τὸ Ἔθνος ἡμῶν.

Θλιβεραὶ διαπιστώσεις.

Κατ' ἐπανάληψιν ἔχει διακηρυχθῆ ἀπὸ τῆς στήλης ταύτης ἡ ἀνάγκη τῆς καλλιέργειας τοῦ «ἑξανθρωπισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου» διὰ τοῦ γνησίου ἀνθρωπιστικοῦ πνεύματος τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολῆς, πὸν θεωρεῖ τὸν ἄνθρωπον ὡς τὴν κορυφαίαν ἐπὶ γῆς ἀξίαν, ἀφοῦ ὁ Χριστὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ αὐτοῦ.

Ἄν πάντες οἱ ἀρμοδίοι εἰς τὸν τόπον μας ἐνεπνέοντο ὑπὸ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ, ἀσφαλῶς δὲν θὰ ὑπῆρχον αἱ θλιβεραὶ διαπιστώσεις, τὰς ὁποίας ἔκαμε προσφάτως ἡ κυρία Ἐλένη Βλάχου, ἥτις ἔγραψε τὰ ἐξῆς: «Ἄν χαλάσουν οἱ Ἕλληνες, ἂν τὸ κράτος δὲν ἀφήσῃ γιὰ λίγο τὰ καλλιμάρμαρα ἄχρηστα ἔργα... καὶ δὲν κοιτάξῃ πὸ χαμηλά, στὸν ἄνθρωπον, στὸν πολίτη, στὸ ἄτομον, ἂν δὲν ἐνδιαφερθῆ γιὰ τὸ ἦθός του, γιὰ τὴν ἀξία του, γιὰ τὸν πολιτισμὸ του, τότε ὅλα τὰ σπουδαῖα

ἀλλὰ, τὰ ἔργα καὶ οἱ προῶδοι θὰ γίνων στᾶχτη, καὶ ἢ θὰ θάφον τὴν μικρὴ αὐτὴ γωνιά, ἢ θὰ τὴν καταστήσουν διεθνὲς κέντρον Τουρισμοῦ χωρὶς ἐθνικότητα, χωρὶς προσωπικότητα, χωρὶς χαρακτήρα. Χαλᾶνε οἱ Ἕλληνες, ξεπέφτον, χαλᾶνε στὴν πόλιν, ἀγριεύουν στὴν ὑπαιθρον, χαλᾶνε, δὲν πιστεῦν πιά σὲ τίποτε, χαλᾶνε οἱ πολλοὶ οἱ ἄγνωστοι. Καὶ οἱ λίγοι καὶ γνωστοὶ ἔχουν χαλάσει καὶ αὐτοί, διότι δὲν ἀνησυχῶν. Μετροῦν μὲ ἄλλα μέτρα καὶ γελιοῦνται. Λογαριάζουν τὸ κατὰ κεφαλὴν εἰσόδημα καὶ ξεχνοῦν τὴν κατὰ κεφαλὴν, κατ' ἄτομον ἀξίαν.»

Ἄς εὐχηθῶμεν, ὥστε ἡ ρεαλιστικὴ αὐτὴ γλῶσσα καὶ περιγραφή τῆς καταστάσεως, ἥτις ἐπικρατεῖ εἰς τοὺς κύκλους τῶν ἀποτέρω τῆς Ἐκκλησίας ζώντων, νὰ ἀφῃνίση πάντα, ἐκ τοῦ ἐπικινδύνου ληθάργου καὶ νὰ καταστήσῃ συνειδητὴν τὴν ἀνάγκην τῆς ἐπικρατήσεως τῆς Ὁρθοδόξου ἀντιλήψεως περὶ ἀνθρώπου.

Ἐξιδανικεύουν τὴν διαφθοράν.

Εἶναι εὐχάριοτον, ὅτι ἡ εἰς προηγούμενα φύλλα τῆς «Ἐκκλησίας» μνημονευθεῖσα ἑβδομάς «Νεότης καὶ θέαμα» εἶδεν ἀπήχησιν οὐ μόνον εἰς τὰς τάξεις τοῦ λαοῦ, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς τάξεις τῶν δημοσιογράφων, πολλοὶ τῶν ὁποίων μὲ θάρρος περιέγραψαν διὰ μίαν ἀκόμη φορὰν τὰς καταστρεπτικὰς συνεπειὰς καὶ τὰ συμπτώματα τῆς σήψεως τοῦ σημερινοῦ κινήματογράφου.

Τοιοῦτοτρόπως λ.χ. ὁ γνωστὸς χρονογράφος κ. Δημ. Ψαθῆς, ὅστις πᾶν ἄλλο ἢ πορευτιανὸς δύναται νὰ θεωρηθῆ, δὲν ἐδίστασε, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς ἑβδομάδος «Νεότης καὶ θέαμα» νὰ γράψῃ τὰ ἐξῆς: «Τί προσφέρει ὁ κινήματογράφος στὰ πλήθη τῶν πιστῶν του; Ἄν ἐξαιρέσουμε ἓνα μικρὸ ποσοστὸ καλῶν ταινιῶν—πολλὰς ἀπὸ τίς ὁποῖες δικαιῶνται ἀκόμα καὶ τὸν τίτλον τοῦ ἀριστοτεχνικοῦ— ὅλη ἡ ὑπόλοιπη προσφορὰ του εἶναι ἀσήμαντη καὶ τιποτένια καὶ τίς περισσότερες φορὰς ἀπαράδεκτα καὶ ἐξοργιστικὰ ἀνήθικη. Οἱ πηγὰς ἀπὸ ὅσων ἀντλεῖ τὴν ἔμπνευσή του εἶναι συνήθως τὰ καταγῶγια, ὁ ὑπόκοσμος, ὁ γκακοτερισμὸς καὶ οἱ ἥρωες τῶν ἀνθρώπων τῆς ἐσχάτης ὑποστάθμης. Γιατί; ἀπλοῦστατα ἐκεῖνοι πὸν διευθύνουν τὴν παραγωγὴν δὲν ἀποβλέπουν παρὰ στὸ χρῆμα καὶ ἐκεῖνοι πὸν ἀναλαμβάνουν νὰ τὴν διεκπεραιώσουν εἶναι καλλιτέχνες—σκηνοθέτες, σεναριοῖστες καὶ ἠθοποιοὶ—μὲ εἰδικὴ νοσοτροπία καὶ ἀντίληψη... Τὸ μεγαλύτερον μέρος ἀπὸ αὐτοὺς δὲν σέβεται τίποτα ἀπὸ ὅσα καθιερώθηκε νὰ σέβωνται οἱ κοινωνίαι τῶν ἀνθρώπων καὶ ζῶντας οἱ ἴδιοι μία ζωὴ διεφθαρμένη καὶ «ἐλεύθερη», προσφέρουν μὲ πλήρη ἀνεση ἔργα βγαλμένα ἀπ' τὴν ἴδια τους νοσοτροπία, ἐξιδανικεύοντας τὴν κάθε εἶδους διαφθορὰ καὶ τὴν πορνεία μὲ ὅλα τὰ τεράστια μέσα πὸν διαθέτουν, τῆς ὑποβολῆς καὶ τῆς σαγήνης.»

Μετὰ τὰς διαπιστώσεις ταύτας, μόνον ἡ κακοήθης ὑποκρισία θὰ ἠδύνατο νὰ κατηγορήσῃ τὴν Ἐκκλησίαν ἐπὶ στενότητι ἀντιλήψεων, ὅταν αὐτὴ ζητῆ νὰ προσωλάξῃ τὰ τέκνα τῆς ἀπὸ τῶν φθοροποιῶν ἐπιδράσεων τοῦ κακοῦ κινήματογράφου.

Δέν θά παύσωμεν.

Σεμνός, ύποδειγματικῆς συμπεριφορᾶς νέος, καί ἄριστος τεχνίτης ἦτο μέχρι πρό ὀλίγων μηνῶν ὁ κωνικός καί ἀπαίσιος δολοφόνος τῶν γονέων του. Ἄλλ' ἐσχάτως εἶχεν ἀλλάξει, διότι εἶχε ἐμπλακῆ εἰς τὰ δίκτυα γυναιού, τὸ ὁποῖον τὸν ἀπεμόζα καί τοῦ διήγειρεν ἁμαρτωλοῦς ἡμέρους καί ἀνεμοστρόβιλον παθῶν, πού τὸν ἐτύφλωσαν καί τὸν ἀπεκτῆνωσαν. Αὐτὸ ἰσχυρίζονται οἱ γνωστοί του καί οἱ φίλοι καί ἀπεκάλυψεν ἡ διενεργηθεῖσα, μετὰ τὴν σύλληψίν του, ἀνάκρισις. Χάριν τοῦ γυναιού αὐτοῦ ἐγκατέλειπεν τὴν ἐργασίαν του καί περιεφέρετο εἰς τὰ καταγῶγια τῆς Τρούμπας, διὰ ν' ἀκούῃ «ρεμπέτικα» τραγούδια καί τὰ ἐκμανλιστικά καί βαρβαρόγηχα «μπουζούκια», ὁδηγηθεὶς εἰς τὴν κλοπὴν πρώτον καί κατόπι εἰς τὸ εἰδεχθὲς ἐγκλημα.

Ἀσφαλῶς θά μᾶς κατακρίνουν καί πάλιν ὡς ἀντιπροοδευτικούς οἱ διάφοροι πνευματώδεις «ἐρωτολόγοι» καί εἰκοκλάσιαι «σεξολόγοι». Ἡμεῖς ὁμῶς δὲν θά παύσωμεν νὰ τονίζωμεν, ὅτι «τὰ ὄνῳνια τῆς ἁμαρτίας θάνατος». Καί νὰ διακηρύσσωμεν, ὅτι πρέπει ν' ἀναζητῶμεν τὴν λύτρωσίν μας καί τὴν προόδόν μας εἰς τὴν κατὰ Χριστὸν ζωὴν καί εἰς τὸν σεβασμὸν πρὸς τὰς τιμᾶς ἑλληνικᾶς παραδόσεις μας. Ἄλλως, χωρὶς ἰδανικά, χωρὶς πίστιν, καί μιμούμενοι τυφλῶς τὰ ἐξωτερικὰ σχήματα τῆς ξένης ζωῆς, θά κατολισθήσονται συνεχῶς πρὸς τὸ βάραθρον τῆς ἠθικῆς μας ἐκπτώσεως καί θά πληθύνονται οἱ ἐγκληματῆαι πατροκτόνοι καί οἱ ἀπαίσιαι φαρμακευταί.

Πνευματικὴ προσφορὰ.

Ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, συνεχίζουσα τὴν ἀξιοσημελιώτον ἐκδοτικὴν δρασίαν της, ἐξέδωκε κατ' αὐτὰς «Ἡμεροδεικτὴν τοῦ ἔτους 1963» καί «Ἡμερολόγιον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τοῦ ἔτους 1963».

Πρόκειται περὶ δύο ἐκδόσεων λίαν ἀφελίμων ἀπὸ ἀπόψεως περιεχομένου καί λίαν καλαισθητῶν ἀπὸ ἀπόψεως ἐμφανίσεως. Ἡ πλουσία ὕλη τοῦ Ἡμεροδεικτοῦ εἶναι ἀφιερωμένη εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος, τοῦ ὁποῖου ἡ χιλιετηρὶς θά ἐορτασθῆ ἐφέτος, καί δίδει τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐκτιμηθῆ ἡ συμβολὴ τοῦ προπονητοῦ αὐτοῦ τῆς Ὁρθοδοξίας εἰς τὴν χριστιανικὴν τέχνην, τὰ Γράμματα καί τὴν ἀναζωπύρωσιν τοῦ ἐθνικοῦ φρονήματος. Τὸ δὲ Ἡμερολόγιον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος βοηθεῖ εἰς τὴν ὁμοίμορφον τέλεσιν τῶν ἱερῶν Ἀκολουθιῶν καθ' ἅπασαν τὴν χώραν καί παρέχει ἀνάγλυφον εἰκόνα τῆς σημερινῆς οργανώσεως καί δυνάμεως τῶν ἐπὶ μέρος Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν.

Αἱ ἀνωτέρω δύο ἐκδόσεις τιμοῦν τοὺς συντάκτας

των καί τὴν Ἀποστολικὴν Διακονίαν, διότι ἀποτελοῦν οὐ μικρὰν πνευματικὴν προσφορὰν.

Ἀπάντησις εἰς ἀπορίας.

Ὁ χρονογράφος πρωϊνῆς ἀθηναϊκῆς ἐφημερίδος ἀπορεῖ διατὶ ἡ Ἐκκλησία» ἐσχολίασε μὲ πικρίαν τὴν δημοσίευσιν ἄρθρου ἀθεϊστικοῦ περιεχομένου, ὡς καί τὴν ἐπιδεικτικὴν σπατάλην μῶς ἠθοσοιοῦ. Ἐδειξεν ἐπίσης ὅτι στενοχωρεῖται διότι ἡ Ἐκκλησία» ἐπιλαμβάνεται πολλῶν καί ποικίλων θεμάτων τῆς ἑλληνικῆς ζωῆς, ἐνῶ, κατὰ ἐντόπωσίν του, σιωπᾶ ἐσκεμμένως ἐπὶ ἄλλων. Αἱ ἀπορίαι αὐταί, διατυπούμεναι μὲ λεκτικὸν τὸ ὁποῖον δὲν ἔχει πολλὴν σχέσιν πρὸς τὴν εὐπρέπειαν, προβάλλονται ὅχι ὡς ἀπορία ἐνός, ἀλλὰ τοῦ συνόλου». Νομίζομεν ὅτι δὲν ἔχει βάσιν οὔτε τὸ περιεχόμενον των οὔτε ἡ γενίκευσις τῆς προελεύσεως των. Διότι ἀσφαλῶς δὲν διεξημενεῖ τὴν ἑλληνικὴν κοινὴν γνώμην ὁ χρονογράφος, ὅταν ἀπορῆ διατὶ τὸ ἐπίσημον ὄργανον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος δὲν ἀντιπαρῆλθεν τὴν δημοσίευσιν κειμένον διακηρύσσοντος προσητῶς τὴν ἀθεϊαν καί δὲν ἀντιπαρέρχεται γεγονότα τῆς καθημερινῆς ζωῆς, τῶν ὁποῖων ὁ χαρακτηρισμὸς ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἐπιβάλλεται πρὸς προφύλαξιν καί ἐποικοδομὴν τοῦ εὐσεβοῦς ἑλληνικοῦ λαοῦ. Ὁ λαὸς οὗτος δὲν εἶναι ἄθεος καί δὲν ἀνέχεται νὰ πλήττεται ἢ πιστις του. Ὁ λαὸς οὗτος ἐπίσης δὲν εἶναι ἀνήθικος, ὥστε νὰ μὴ τὸν ἐνδιαφέρουν ὅσα συμβαίνουν παρὰ τοὺς κανόνας τῆς ἠθικῆς. Καί ἂν ὑπάρχουν τρωτὰ εἰς τὴν ποιμαίνουσαν Ἐκκλησίαν, ὁ λαὸς οὗτος τὰ βλέπει, ἀλλ' οὐδέποτε ταῦτα εἶναι ἱκανὰ νὰ τοῦ σκοτίσουν τὸν λογισμὸν καί νὰ τοῦ μειώσουν τὴν ἀγάπην, τὸν σεβασμὸν καί τὴν ἀφοσίωσιν πρὸς αὐτήν, ὡς φαίνεται ὅτι ἐπιθυμοῦν οἱ ἀνευθύνως γράφοντες καί κατακρίνοντες τὴν Ἐκκλησίαν. Ὁ λαὸς οὗτος βλέπει τὰ πράγματα πολὺ σοβαρότερον καί κατὰ πολὺ φωτεινότερον τρόπον ἀπὸ τοὺς προσπαθοῦντας νὰ διαβρώσουν τὴν πίστιν του ἐπιτιμητάς. Δὲν δυνάμεθα νὰ ἱκανοποιήσωμεν τὸν χρονογράφον τῆς ἀθηναϊκῆς ἐφημερίδος καί νὰ παύσῃ ἡ Ἐκκλησία» νὰ ἀσχολῆται μὲ ὅ,τι προσκρούει εἰς τὸ Ἐὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. Ἄν δὲ ὁ χρονογράφος ἔχει τὴν ἐντόπωσιν ὅτι ἡ ἀπασχόλησις αὕτη γίνεται μὲ «νοοτροπίαν παλαιότεραν κατὰ ἓνα αἰῶνα», τὸν πληροφοροῦμεν ὅτι ἡ νοοτροπία αὕτη εἶναι πολὺ παλαιότερα, ἢτοι κατὰ εἴκοσιν αἰῶνας. Εἶναι ἡ νοοτροπία τοῦ Ἐὐαγγελίου, ἀπέναντι τῆς ὁποίας ὅλαι αἱ λεγόμεναι «προοδευτικά» ἀντιλήψεις ἀποδεικνύονται καί θά ἀποδεικνύονται θλιβεροὶ ἀναχρονισμοί. Ὅσον ἀφορᾷ δὲ εἰς τὴν ἄλλην ἀπορίαν τοῦ χρονογράφου περὶ τοῦ καταμελισμοῦ τῶν ὁσῶν τοῦ Ἁγίου Νεκταρίου,

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Έιερὰ Σύνοδος

Άποστολική Διακονία. Είς τήν τράπεζαν του Θεολογικού Οίκοτροφείου παρεκάθησαν και ώμίλησαν λίαν έπικαίρως προς τους τροφίμους φοιτητάς α) τήν 9-12-62 ό Σεβ. Μητροπολίτης Παραμυθίας κ. Τίτος, Συνοδικόν Μέλος του Κεντρικού Συμβουλίου τής Άπ. Διακονίας, β') τήν 16ην Δ/βρίου ό Σεβ. Μητροπολίτης Γορτύνης και Άρκαδίας κ. Τιμόθεος, γ) τήν 18ην Δ/βρίου ό Πανος. Άρχιμ. κ. Παντιελεήμων Μπαρδάκος, Γενικός Διευθυντής τής Άποστολικής Διακονίας, δ) τήν 19ην Δ/βρίου ό Έλλογιώτατος κ. Π. Τρεμπέλας, Καθηγητής Πανεπιστημίου.

— Είς τήν σειράν των έσπερινών κηρυγμάτων του 'Ι. Ναού Άγ. Ιωάννου Γαργαρέτας ώμίλησαν α) 11ην τήν Δ/βρίου ό Παν. Άρχιμ. κ. Παντ. Μπαρδάκος, Γεν. Δ/ντής τής Άπ. Διακονίας, μέ θέμα «ή καινή έντολή έν δψει τής έορτής των Χριστουγέννων», β) τήν 18ην Δ/βρίου ό Πανος. Άρχιμ. κ. Παύλος Πολυμερόπουλος, Δ/ντής Θ. Κηρύγματος παρά τή Άπ. Διακονία, μέ θέμα «ή πνευματική προετοιμασία διά τὰ Χριστούγεννα».

— Τήν 20ην Δ/βρίου, έπί ταίς μεγάλας έορταίς των Χριστουγέννων, έτελέσθη έν τώ Καθολικώ τής 'Ι. Μονής Πετράκη Θ. Λειτουργία δι' άπαν τώ εργατούπαλληλικόν προσωπικόν τής Άπ. Διακονίας και τους τροφίμους του Θεολ. Οίκοτροφείου φοιτητάς. Κατ' αυτήν ώμίλησεν έπικαίρως ό Παν. Άρχιμ. κ. Άλέξ. Καντώνης, Δ/ντής Τύπου παρά τή Άπ. Διακονία. Ώσαύτως τήν 21ην Δ/βρίου έτελέσθη Θ. Λειτουργία έν τώ 'Ι. Ναώ Άγ. Βαρβάρας Δαφνίου διά τας τροφίμους του Οίκου Φοιτητρίας καθώς και διά τώ προσωπικόν του 'Ιδρύματος. Κατ' αυτήν τόν Θεϊόν Λόγον εκήρυξε ό Παν. Άρχιμ. κ. Παντ. Μπαρδάκος.

— Τήν 22αν Δ/βρίου όμας φοιτητών του Θεολ. Οίκοτροφείου τής Άπ. Διακονίας έπεσκέφθη τώ Έκκλ. Όρφανοτροφείον έν Βουλιαγμένη και έπραγματοποίησεν πρόγραμμα ψυχαγωγίας των μικρών τροφίμων του 'Ιδρύματος, προς τού όποιους και διέειμε δώρα και γλυκίσματα.

Άρχιεπισκοπή Άθηνών

Κατά τώ διαρρεΰσαν 15ήμερον ό Μακαριώτατος Άρχιεπίσκοπος Άθηνών και πάσης Έλλάδος κ. Χρυσόστομος έχοροστάτησεν είς τους κάτωθι 'Ι. Ναούς:

— Τή 16η Δεκεμβρίου έν τώ 'Ι. Ναώ τής Μητροπόλεως κατά τήν θείαν Λειτουργίαν και τώ μνημόσυνον του άοιδίμου Μητροπολίτου Έρμουπόλεως κυρού Εύαγγέλου.

— Τή 23η του αύτου μηνός έν τώ 'Ιερώ Μητροπολιτικώ Ναώ, κατά τήν θείαν Λειτουργίαν.

— Τή 25η του αύτου μηνός, έορτήν των Χριστουγέννων έτέλεσε τήν θείαν Λειτουργίαν έν τώ 'Ι. Ναώ τής Μητροπόλεως.

— Τή 30η του αύτου μηνός έχοροστάτησεν κατά τήν θείαν Λειτουργίαν έν τώ 'Ι. Ναώ τής Μητροπόλεως.

Προήδρευσε συνεδριών:

— Τή 20η Δεκεμβρίου του Μητροπολιτικού Συμβουλίου τής 'Ι. Αρχιεπισκοπής Άθηνών και του 'Υγουμενοσυμβουλίου τής 'Ι. Μ. Πετράκη.

— Τή 21η Δεκεμβρίου τής μικτής Έπιτροπής μελέτης του Καταστατικού Χάρτου.

— Τή 29η τής Συνοδικής Έπιτροπής Παγκοσμίου Συμβουλίου Έκκλησιών και διανομών.

Παρέστη:

ή άπάντησις είς τήν άγνοιάν του του έδόθη είς τώ αύτώ φύλλον τής έφημερίδος του παρά του Σεβ. Μητροπολίτου "Υδρας και Σπετσών κ. Προκοπίου.

Τώ χριστιανικόν θέατρον.

Είται άξία παντός επαίνου ή υπό όγυώς έχόντων περι τήν πίστιν άρμοδίαν προσωπικότητων άναληφθείσα πρωτοβουλία ιδρύσεως θεατρικού οργανισμού, του όποιου ή άποστολή θά είναι τώ άνέβασμα έργων άποπνεόντων τώ άρωμα του χριστιανικού βιώματος και προβαλλόντων τας ευαγγελικάς άξίας. Έξ άφορητής τής προσφάτως διοργανωθείσης Έβδομάδος «Θέαμα και Νεότης», είς τήν όποιαν ή Έκκλησία μετέσχεν ενεργώς, πολλά έγράφησαν και έλέχθησαν περι τώ σοβαρώτατον διά τήν πνευματικήν υγείαν του λαού μας θέμα τής επιδράσεως του θεάματος, ιδίως είς τήν νεότητα. Ό εξαγγελθείς οργανισμός άποτελεί μίαν θετικήν προσφοράν είς τήν σύνολον προσπάθειαν, τήν όποιαν Έκκλησία, Κράτος και ιδιωτική πρωτοβουλία δέον να αναλάβουν προς τήν κατεύθυνσιν αυτήν. Εδχόμεθα είς αυτόν ταχείαν και καρποφόρον άπόδοσιν.

Ή 25ετηρίς του Ι. Κ. Α.

Ό έορτασμός τής 25ετηρίδος του Ι.Κ.Α. δίδει τήν εύκαιρίαν να σκεθώμεν τήν έν πολλοίς άξιοθαύμαστον εξέλιξιν, τήν όποιαν έσημείωσεν ό θεσμός τής κοινωνικής ασφάλισεως κατά τώ διαρρεΰσαν τέταρτον αιώνας είς τήν χώραν μας, αλλά και τας ούκ όλίγας έλλείψεις, άτινες παραμένουν είς τά πλαίσια του άπαραιτήτου όσον άφορᾷ τήν εφαρμογήν των προγραμματικών ιδεών, αί όποίαι τόν συνιστούν είς πᾶσαν πεπολιτισμένην χώραν. Ό έορτασμός, λοιπόν, όδτος δέν έχει τώ νόημα άπλῶς τής ίκανοποιήσεως διά τά έπιτελεσθέντα, αλλά προς παντός τής εύκαιρίας διά τήν βαθύτεραν και άποφασιστικότεραν μελέτην και άντιμετώπισιν των ύφισταμένων κενών είς τώ πεδίον εφαρμογής των ως άνω ιδεών. Αί ιδέαι αύται, έχουσαι τήν πηγήν των είς τώ αίσθημα τής κοινωνικής δικαιοσύνης, τώ όποιον είναι ζωηρόν είς τήν συνείδησιν των άνεπτυγμένων ήθικῶς λαών, ως κατ' έξοχήν ό ήμέτερος, πρέπει να έμπνεύσουν κατά τρόπον πλήρη και βαθύ τήν περαιτέρω πολιτικήν των ελληνικών κυβερνήσεων, ώστε τώ Ι.Κ.Α. να καλύψη όλας τας ασφαλιστικάς άνάγκας των εργαζομένων και να ανταποκριθῆ είς αυτάς καθ' ύψος και πλάτος άνάλογον.

— Τῆ 27ῃ εἰς τὴν πανηγυρικὴν τελετὴν τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν.

— Τῆ 27ῃ Δεκεμβρίου εἰς τὴν τελετὴν τοῦ Παιδικοῦ Σταθμοῦ Βύρωνος.

Ἐδέχθη: Τῆ 17ῃ Δεκεμβρίου τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Ἐλασσώνας κ. Ἰάκωβον καὶ τὸν Διευθυντὴν τῆς Πυροσβεστικῆς Ὑπηρεσίας κ. Ἀγγελόπουλον.

— Τῆ 19ῃ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς τὸν Καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου κ. Βασιλείου Ἰωαννίδην.

— Τῆ 22ῃ Δεκεμβρίου τὸν κ. Βαϊδην, τοῦ Ὑπουργείου Προεδρίας τῆς Κυβερνήσεως.

— Τῆ 27ῃ τὸν Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπον Γεράσων κ. Σίμωνα, τὸν Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπον Τιβερίδος κ. Ἀνατόλιον καὶ τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Τορόντο Καναδᾶ κ. Ἀνατόλιον.

— Τῆ 28ῃ Δεκεμβρίου τοὺς Καθηγητὰς τοῦ Πανεπιστημίου κ. κ. Π. Μηπρασιώτην καὶ Β. Ἰωαννίδην, τὸν Στρατηγὸν κ. Ξανθόπουλον καὶ Ἱερεῖς τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν.

Τῆ 30ῃ παρηκολούθησεν προβολὴν ταινίας τῆς Ρουμανικῆς Προεδρίας εἰς τὸν Κινηματογράφον «Ὀρφεύς».

— Τῆ 31ῃ Δεκεμβρίου, ἐν ἐπισημῶν τελετῇ γενομένη ἐν τῷ Ἀρχιεπισκοπικῷ Μεγάρῳ, ἐκόπη ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου κ. Χρυσόστομου ἡ πίττα τοῦ νέου ἔτους.

Κατὰ τὴν τελετὴν ταύτην παρέστησαν οἱ Σεβ. Μητροπολίται Σάμου καὶ Ἰκαρίας κ. Εἰρηναῖος, πρ. Πάφου κ. Φώτιος, πρ. Θηβῶν κ. Πολυκαρπὸς, Πατάρων κ. Μελέτιος καὶ Ἀργυροκάστρου κ. Παντελεήμων, οἱ Θεοφ. Ἐπίσκοποι Θουμακοῦ κ. Χρυσόστομος, Κερνίτσος κ. Χρυσόστομος καὶ Ἀχαΐας κ. Παντελεήμων, ὁ Διευθυντὴς τοῦ Ἐκκλ. Φροντιστηρίου Πρωτοσ. κ. Χρυσόστομος Γαλιούρης, ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς τοῦ Ὑπουργείου Ὁρησκευμάτων Καθηγητὴς κ. Β. Βέλλας, οἱ Νομικοὶ Σύμβουλοι τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας κ. κ. Μαλαγαρδῆς καὶ Μπαρτσακούλιας, ὁ Διευθυντὴς τοῦ Περιοδικοῦ «Ἐκκλησιαστικῶν Ὑπηρεσιῶν καὶ Ὄργανισμῶν καὶ Κληρικῶν τῆς Ἰ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν». Ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος νύχθηθ καταλλήλως τοὺς παρευρεθέντας, ἀνεγνώσθη δ' ὡσαύτως τὸ Μῆνυμα τοῦ Μακαριωτάτου ἐπὶ τῷ Νέῳ Ἔτει.

— Ὁ Μακαριωτάτος Ἀρχιεπίσκοπος ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς τοῦ Δωδεκαμήνου ἐδέχθη διὰ γραμμάτων, τηλεγραφικῶς καὶ δι' ἐπισκεπτηρίων συγχαρητήρια παρὰ τῶν Πατριαρχῶν, Ἀρχιεπισκόπων, Μητροπολιτῶν καὶ Ἐπισκόπων τῶν Ὀρθόδοξων Ἐκκλησιῶν, τῆς Α. Χάριτος τοῦ Πριμᾶτου τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας, τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἀρμενίου Ἐπισκόπου καὶ τοῦ Ἰ. Κλήρου τῆς Ἰ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν.

Ὁσαύτως νύχθηθσαν τῷ Μακαριωτάτῳ ἡ Α.Μ. ὁ Βασιλεὺς, ἡ Α.Β.Υ. ὁ Διάδοχος, ὁ Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἡ κ. Καραμανλῆ, οἱ Ὑπουργοί, Ἀνώτατοι Δικαστικοί, Ἀνώτατοι καὶ Ἀνώτεροι Ἀξι/κοὶ τοῦ Στρατοῦ καὶ τῶν Σωμάτων Ἀσφαλείας, οἱ Πρωτάνεις τῶν Πανεπιστημίων καὶ Ἀνωτάτων Σχολῶν, Ἀκαδημαϊκοί, Καθηγηταὶ Πανεπιστημίων, Ἀνώτατοι Δημοσιοὶ Ὑπάλληλοι, ὁ Πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, οἱ ἐν Ἀθήναις Πρέσβεις τῶν Ξένων Κρατῶν, ὁ Ναύαρχος—Ἀρχηγὸς τοῦ Ἀμερικανικοῦ Στόλου καὶ πλῆθος εὐσεβῶν χριστιανῶν.

Ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Θουμακοῦ κ. Χρυσόστομος κατὰ τὸν παρελθόντα μῆνα Δεκέμβριον τοῦ παρελθόντος ἔτους 1962, ἐν Κυριακαῖς καὶ ἑορταῖς ἐχοροστάτησεν, ἐλειτούργησε καὶ ὠμίλησεν εἰς διαφόρους ἱερούς Ναοὺς.

— Τῆ 3ῃ, ἐκπροσωπῶν τὸν Μακαρ. Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν κ. Χρυσόστομον, ἐτέλεσε τὸν ἁγιασμὸν ἐπὶ τοῖς ἐγκαίνιοις τοῦ νέου κτιρίου τοῦ Νοσοκομείου Παιδῶν «Ἡ Ἁγία Σοφία», παρῶν τῆς Α.Μ. τῆς Βασιλείσεως καὶ τῆς Α.Β.Υ. τῆς Πριγκιπισσῆς Εἰρήνης.

— Τῆ 9ῃ ἐπεθεώρησε τοὺς ἱερούς ναοὺς Ἁγίου Γεωργίου Νέας Ἰωνίας, Ἁγίου Εὐσταθίου Νεαπόλεως Ν. Ἰωνίας, Ἁγίου Στεφάνου Σαφραμπόλεως, Ἁγίου Κων/νου Νέας Ἰωνίας, Ζωοδόχου Πηγῆς Καλογραϊζῆς, Ἁγίου Σπυριδωνος Ν. Ἰωνίας, Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος Ἀλσουλῶλεως Νέας Ἰωνίας.

— Τῆ 19ῃ, κατόπιν προσκλήσεως τοῦ Παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Ἀθηναγόρα, καὶ εὐλογίας τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου κ. Χρυσόστομου, ἀνεχώρησεν διὰ Κωνσταντινούπολιν δι' ἐκκλησιαστικὸν σκοπὸν, ἀφιχθεὶς ἐκεῖσε τῆ 21ῃ, καὶ ἐγένετο δεκτὸς ὑπὸ τῆς Α.Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, φιλοξενηθεὶς ὑπ' Αὐτοῦ.

Τῆ 22ῃ μετέβη εἰς τὴν Ἱερὰν Θεολογικὴν Σχολὴν τῆς Χάλκης, εἰς τὸν ἱερὸν Ναὸν τῆς ὁμοίας (Ἁγία Τριάς) τῆ ἐπομένη (Κυριακὴ πρὸ τῆς Χριστοῦ Γεννήσεως) ἐχοροστάτησε, ἐλειτούργησε καὶ ἀκολούθως προσεφώνησε τὸν Σχολάρχην Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Σταυρουπόλεως κ. Μάξιμον καὶ τοὺς φοιτητὰς καὶ μαθητὰς τῆς Σχολῆς.

— Τῆ 24ῃ ἐχοροστάτησε κατὰ τὴν Ἀκολουθίαν τῶν Μ. Ὁρῶν καὶ τῆς θείας Λειτουργίας εἰς τὸν εἰρημένον ἱερὸν Ναὸν τῆς Ἁγίας Τριάδος τῆς Ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης.

— Τῆ 25ῃ ἐχοροστάτησε καὶ ἐλειτούργησεν εἰς τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἱερὸν Ναὸν τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου (Ἐλπίδος) Κουτοκαλίου.

— Τῆ 26ῃ ἀνεχώρησεν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, ἀφιχθεὶς εἰς Ἑλλάδα τὴν 28ῃν τοῦ ἰδίου μηνὸς.

Ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Κερνίτσος κ. Χρυσόστομος κυριαρχικῆ ἀδείᾳ τοῦ Μακαριωτάτου κατὰ τὸν παρελθόντα μῆνα ἐλειτούργησε καὶ ὠμίλησε εἰς διαφόρους ναοὺς τῶν Ἀθηνῶν κατὰ Κυριακὰς καὶ ἑορτὰς.

— Τῆ 1ῃ Δεκεμβρίου προήδρευσε συνεδρίας τοῦ Ἐπισκοπικοῦ Δικαστηρίου.

— Τῆ 7ῃ Δεκεμβρίου παρέστη ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ Μακαριωτάτου εἰς τὴν ἐν τῇ Ἀρχαιολογικῇ Ἐταιρείᾳ παρουσίᾳ τῆς Α.Β.Υ. τοῦ Διαδόχου συγκέντρωσιν ἐπὶ τῇ ὀργανώσει τοῦ 11ου παγκοσμίου Τζάμπορη ἐν Ἑλλάδι.

— Τῆ 10ῃ Δεκεμβρίου παρέστη ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ Μακαριωτάτου εἰς τὴν ἐν τῇ Παντείῳ Ἀνωιάτῃ Σχολῇ Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν γενομένην παρουσίᾳ τῆς Α.Β.Υ. τοῦ Διαδόχου τελετὴν ἐγκαταστάσεως τῶν πρυτανικῶν ἀρχῶν καὶ ὀρκωμοσίας τῶν νέων φοιτητῶν τῆς Σχολῆς.

— Τῆ 20ῃ Δεκεμβρίου μετέσχε συνεδρίας τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου.

— Τῆ αὐτῇ παρέστη ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ Μακαριωτάτου εἰς τὴν ἐν τῷ Παρνασσῷ ἑορτὴν τῆς ἐνταῦθα Ἐνώσεως Συμριναίων.

— Τῆ 31ῃ Δεκεμβρίου παρέστη ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ Μακαριωτάτου εἰς τὴν ἐν τῇ Πυροσβεστικῇ Ὑπηρεσίᾳ τῶν Ἀθηνῶν τελετὴν τῆς Βασιλοπτιίας.

Ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Ἀχαΐας κ. Παντελεήμων τῆ 28ῃ Νοεμβρίου προήδρευσε τῆς παρὰ τῷ Ὑπουργεῖῳ Προνοίας Συντονιστικῆς Ἐπιτροπῆς Αἱμοδοσίας.

— Τῆ 29ῃ τοῦ ἰδίου μηνὸς προήδρευσε τοῦ Συμβουλίου τοῦ Ὁρφανοτροφειακοῦ Ἰ. Ναοῦ Ταξιαρχῶν Πύλης Ἀγορᾶς.

— Τῆ 30ῃ Νοεμβρίου ἐντολῇ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου ἐχειροτόνησεν ἐν τῷ ἑορτάζοντι Ἰ. Ναῷ Ἀγ. Ἀνδρέου Κάτω Πατησίων εἰς διάκονον τὸν Σωκράτην Σταματάτον, ἐκλεγεμένον ἐφημέριον τῆς Ἰ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν.

Τῆ ἰδίᾳ ἡμέρᾳ προήδρευσε τοῦ Συμβουλίου τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ἀσύλου Ἁγίου Ἀνδρέου Νέας Σμύρνης.

Κατὰ μῆνα Δεκέμβριον ἐλειτούργησε καὶ ἐκήρυξε τὸν θεῖον λόγον εἰς διαφόρους Ἰ. Ναοὺς τῆς Ἰ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν.

— Τῆ 1ῃ Δεκεμβρίου προήδρευσε τῆς Ἐφορείας τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ὁρφανοτροφείου Βουλαιαγμένης.

— Τῆ 6ῃ Δεκεμβρίου ἐντολῇ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου, ἐν τῷ Ἰ. Ναῷ Ἀγ. Νικολάου Ζωγράφου, ἐχειροτόνησεν εἰς πρεσβύτερον τὸν διάκονον Σωκράτην Σταματάτον.

— Τῆ 7ῃ τοῦ ἰδίου μηνὸς προήδρευσε τοῦ Συμβουλίου τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ἀσύλου Ἀγ. Ἀνδρέου Ν. Σμύρνης.

— Τῆ 18ῃ Δεκεμβρίου, ἐξπροσώπησε τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπον ἐν τῇ Αἰθούσῃ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ἐνθα ἐγένετο ἡ τελετὴ τῆς ἀνακηρύξεως εἰς διδάκτορα τοῦ ἑλληνιστοῦ καθηγητοῦ τοῦ ἐν Βόννῃ Πανεπιστημίου Δρος Χάνς Χέρπερ.

— Τῆ 15ῃ τοῦ ἰδίου μηνὸς προήδρευσε τοῦ Συμβουλίου τοῦ Ὀρφανοτροφειακοῦ Ἱ. Ναοῦ Ταξιαρχῶν Πύλης Ἀγορᾶς.

— Τῆ 16ῃ ἐκπροσωπῶν τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπον ὠμίλησε πρὸ τῆς προαιρετικῶς γενομένης αἰμοληψίας ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Προνοίας εἰς τὴν Αἴθουσαν τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων Ἱ. Ναοῦ Ἀγ. Ἀποστόλων Ὑμηττοῦ.

— Τῆ 20ῃ Δεκεμβρίου ἐτέλεσε τὴν ὀρκωμοσίαν ἐν Τατοῖω ἐνώπιον τῆς Α.Μ. τοῦ Βασιλέως καὶ τοῦ Πρωθυπουργοῦ, τοῦ Ὑπουργοῦ Προνοίας κ. Κ. Τσάτσου.

— Τῆ 27ῃ τοῦ ἰδίου μηνὸς ἐξεπροσώπησε τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπον καὶ προσεφώνησε καταλλήλως κατὰ τὴν τελετὴν τῆς κοπῆς τῆς Πίπτας εἰς τὸ Ὀφθαλμιατρεῖον Ἀθηνῶν.

Θεολογικὴ Σχολή: Κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς Παρασκευῆς 21ης Δεκεμβρίου 1962, ὑποστάς τὴν νόμιμον δοκιμασίαν, ἀνηγορεύθη διδάκτωρ τῆς Θεολογίας ὁ καθηγητὴς τοῦ Πειραματικοῦ Σχολείου τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Ἀθανάσιος Κ. Ἀρβανίτης, ὑποβαλὼν ἐναίσθημον διατριβὴν ὑπὸ τὸν τίτλον: «Ὁ Ἀπόστολος Θωμᾶς καὶ ἡ συριακὴ ἐκκλησία τοῦ Μαλαμπάρ ἐν τῇ ἱστορίᾳ καὶ τῷ παρόντι», Ἀθῆναι 1962.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΩΣΙΑΣ

Εἰς τὸ ἄρτι κυκλοφορήσαν ὑπ' ἀρ. 9 τεύχος τοῦ ἔτους 1962 τοῦ ἐπίσημου ὄργανου τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας δημοσιεύεται ἄρθρον τοῦ ἀρχιμανδρίτου Πιτιρίμ, ἐπιθεωρητοῦ τῆς Θεολογικῆς Ἀκαδημίας Μόσχας, εἰς τὸ ὁποῖον οὗτος περιγράφει τὴν εἰς Ἀθήνας, Ἁγιον Ὅρος καὶ Εὐβοίαν ἐπίσκεψιν τῆς τριμελοῦς ρωσικῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀντιπροσωπείας ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ ἀρχιεπισκόπου Γιαροσλάβ καὶ Ροσιώβ κ. Νικοδήμου. «Ὁ ἀρχιεπίσκοπος Νικόδημος, λέγει τὸ ἄρθρον, εἶχεν ἐντολὴν τοῦ ἀγιοτάτου Πατριάρχου Ἀλεξίου ἀπαραδώσει εἰς τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος Χρυσόστομον προσωπικὴν ἐπιστολήν τοῦ Πατριάρχου Μόσχας καὶ ἐγκόλπιον. Ἡ ἐντολή αὕτη ἐξεπληρώθη κατὰ τὴν πρώτην ἐπίσημον ἐπίσκεψιν. Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος ὑπέβρε δι' ἡμᾶς κατὰ τὴν εἰς Ἀθήνας διαμονὴν μας χρηστός καὶ πλήρης ἀγάπης «γέροντας», προσταύσεως ἡμᾶς διὰ τῆς πατρικῆς τῶ ἀγάπης καὶ ἐνδιαφέροντος. Εἰς τὸ τέλος τοῦ ταξιδίου μας, εἰς τὰς παραμονὰς τῆς ἀναχωρήσεώς μας ἐξ Ἀθηνῶν διὰ τὴν πατρίδα μας ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος μᾶς παρέθεσεν ἀποχαιρετιστήριον γεῦμα, εἰς τὸ ὁποῖον παρεκάθησαν καὶ οἱ στενωτάτοι συνεργάται του. Εἰς ἀτμόσφαιραν εὐκρινείας καὶ φιλίας, ἡ ὁποία ἐπεκράτησε κατὰ τὸ γεῦμα, οὗτος συνωμίλησε μαζί μας με ἐνδιαφέρον καὶ καλὴν διάθεσιν περὶ τοῦ προσωπικοῦ ταξιδίου μας, περὶ τῆς συνεργασίας μεταξὺ τῶν Ρώσων καὶ τῶν Ἑλλήνων θεολόγων καὶ περὶ τῆς μεγάλης ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας εὐθύνης τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐνώπιον τοῦ κόσμου».

Ὁ ἀρχιμανδρίτης Πιτιρίμ περιγράφει ἐν συνεχείᾳ τὰς ἐντυπώσεις ἀπὸ τὴν ἐπίσκεψιν εἰς τὸ Ἁγιον Ὅρος, ὑπογραμμίζων ὅτι παντοῦ ἔτυχον θερμῆς καὶ ἐγκαρδίου ὑποδοχῆς. Οὗτος ἐξαιρεῖ ἐπίσης τὴν ἐγκαρδιότητα καὶ τὰς πρὸς αὐτοὺς περιποιήσεις τῶν καθηγητῶν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν.

— Ὁ νεοδιορισθεὶς Ἐξάρχος τοῦ Πατριαρχείου τῆς Μόσχας εἰς τὴν Μέσην Εὐρώπην Ἀρχιεπίσκοπος Σέργιος ἐπεσκέφθη τὸν Πρόεδρον τῆς Ἐνώσεως τῶν προτεσταντῶν ἐπισκόπων τῆς Ἀνατολικῆς Γερμανίας Dr. Krummacher ἐν Greifswald. Ὡσαύτως ὁ ρώσος ἀρχιεπίσκοπος ἐν τῷ ἐπισκοπικῷ οἴκῳ τοῦ Greifswald ἔσχε συνομιλίαν μετ' ἐκπροσώπων τῆς ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐκπαιδευτικῶν ἰδρυμάτων ἐπὶ τῶν οἰκουμενικῶν σχέσεων μεταξὺ τῆς Ὀρθοδόξου καὶ τῆς Λουθηρανῆς Ἐκκλησίας.

ΡΩΜΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Τὴν 7ην Δεκεμβρίου ἔληξαν αἱ ἐν ὀλομελείᾳ συνεδρίαί τῆς πρώτης περιόδου τῆς Β' ἐν Βατικανῷ οἰκουμενικῆς συνόδου. Ἀπὸ τῆς 11ης Ὀκτωβρίου μέχρι τῆς 7ης Δεκεμβρίου ἐπραγματοποιήθησαν 36 γενικαὶ συνεδρίαί, καθ' ἃς ὠμίλη-

σαν 587 συνοδικοὶ καὶ 525 παρουσίασαν ἐγγράφως τὰς παρατηρήσεις των, ἤτοι ἐν ὅλῳ 1100 συνοδικοί. Ἡ 2α περίοδος τῆς Συνόδου θὰ ἀρχίσῃ τὴν 8ην Σεπτεμβρίου 1963.

— Τὴν 9ην Δεκεμβρίου ἀνεκνήρυσθησαν ἀγιοὶ ἐν τῇ βασιλικῇ τοῦ Ἁγίου Πέτρου παρουσία τῶν συνοδικῶν, πολλῶν ἐπισήμων καὶ πλήθους προσκυνητῶν οἱ Πέτρος Ἰουλιανὸς Ἐυμάρ, ἰδρυτὴς τῆς κοινότητος τῶν ἱερέων καὶ τῶν καλογραίων «λατρευτῶν τοῦ Παναχράντου Μυστηρίου», ὁ καπουκῖνος μοναχὸς Φραγκίσκος Μαρία ντὰ Καμπορόσσο καὶ ὁ ἐφημέριος Ἀντωνίος Μαρία Πούτσι.

— Εὐρίσκεται ὑπὸ ἐκτύπωσιν ὀλόκληρος ἡ Ἁγία Γραφή εἰς ἰαπωνικὴν γλῶσσαν. Ἡ μετάφρασις ἐγένετο ὑπὸ τῶν σαλεσιανῶν Μπαρμπάρο καὶ Ντὲ Κόλλ, φέρει δὲ τὴν ἔγκρισιν τοῦ ἀρχιεπισκόπου τοῦ Τόκυο καρδινάλιου Ντόι.

— Ἐπιβαίνων μικρᾶς μηχανοκινήτου λέμβου διὰ νὰ ἐπισκεφθῇ χωρίον κείμενον παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ Μαγαταλῆ ἐν Κολομβία νεαρὸς 25ετής ἱεραπόστολος, ὁ Π. Κάρολος Γκάρθια, ἐνίγη εἰς τὸν ποταμὸν.

— Τελείως τυφλὸς, ὁ Ἀνσέλμος Φρακάσε, 32 ἐτῶν, ἐχειροτονήθη ἱερεὺς εἰς Βραζιλίαν. Ἡ τυφλότης ἀπέτελε κανονικὸν ἔμπόδιον διὰ τὴν χειροτονίαν του. Ἄλλ' ὁ πάπας Ἰωάννης ΚΓ', πληροφορηθεὶς τὴν σφοδρὰν ἐπιθυμίαν του καὶ τὰς ἀρετὰς του, ἐπέτρεψε τὴν χειροτονίαν.

— Ἡ κυβέρνησις τῆς Αἰτίας διέταξε τὴν ἐκ τῆς χώρας ἀπομάκρυνσιν τοῦ ἐπισκόπου Ρόμπερτ καὶ τριῶν ἄλλων ἱερέων.

— Ὁ ἔρανος, ὅστις ὠργανώθη εἰς Γαλλίαν ὑπὸ τοῦ ρωματοκαθολικοῦ συνδέσμου ἐναντίον τῆς πείνης, ἀπέδωκε κατὰ τὰ ἔτη 1961-1962 τὸ πρὸς τῶν 12.96.170 νέων γαλλικῶν φράγκων.

ΠΡΟΤΕΣΤΑΝΤΙΣΜΟΣ

Κατὰ τὸν παρελθόντα Δεκέμβριον ἐγένετο ἐν Νυρεμβέργῃ τῆς Γερμανίας νέα ὠργανωμένη προσπάθεια τῆς ὑπὸ τῆς «Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας ἐν Γερμανίᾳ» ἰδρυθείσης ὀργανώσεως «Ἄρτος διὰ τὸν κόσμον». Ἡ ὀργανώσις αὕτη ἰδρύθη τὸ ἔτος 1959 καὶ ἔχει διαθέσει μέχρι τοῦδε διὰ τοὺς πεινῶντας 60 ἑκατομμύρια γερμανικῶν μάρκων, προσφερθέντα ὑπὸ τῶν Γερμανῶν εὐαγγελικῶν χριστιανῶν. Μετὰ τὴν διακήρυσιν «ὁ κόσμος πεινᾷ» ἡ ὀργανώσις αὕτη εἰς τὴν τελευταίαν ἐξόρμησίν τῆς ἀποβλέπει εἰς τὴν ἰδρυσιν διαφόρων κέντρων ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδεύσεως, διότι διέπεται ὑπὸ τῆς ὀρθῆς ἀρχῆς, ὅτι ἡ παρεχομένη ὑπ' αὐτῆς βοήθεια δεόν να εἶναι πρωτίστως «βοήθεια πρὸς αὐτοβοήθειαν».

— Δέκα ἔξ διεθνῆ λουθηρανικὰ συνέδρια θὰ γίνουσι κατὰ τὸ ἐρχόμενον θέρος εἰς Σκανδιναβίαν καὶ Γερμανίαν ἐν συναρτήσει μετὰ τὸ γενικὸν συνέδριον τοῦ Παγκοσμίου Λουθηρανικοῦ Συνεδρίου ἐν Helsinki. Ἐν τοῖς συνεδρίοις τοῖτοις θὰ συζητηθοῦν ἱεραποστολικά, παιδαγωγικά καὶ κοινωνικά προβλήματα. Τὰ πλεῖστα τῶν συνεδρίων τούτων θὰ γίνουσι τὸ δεύτερον ἡμῖσι τοῦ προσεχοῦς Ἰουλίου.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ Κ ΝΗΣΙΣ

Καθ' ἃ μεταδίδει τὸ ἐν Γενεύῃ ἐκδιδόμενον Δελτίον Πληροφοριῶν τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, μία ὁμάς ἐξ εἰκοσὶ ἐκκλησιαστικῶν προσωπικοτήτων τῆς Σοβιετικῆς Ἐνώσεως θὰ ἐπισκεφθῇ κατὰ τὸν προσεχῆ Φεβρουάριον καὶ Μάρτιον τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς. Ἐκτὸς τῶν ἐκπροσώπων τῆς Ὀρθοδόξου Ρωσικῆς Ἐκκλησίας θὰ συμμετάσχουσι τῆς ἀποστολῆς καὶ ἐκπρόσωποι τῆς Ἐνώσεως Βαπτιστῶν τῆς Σοβιετικῆς Ἐνώσεως, τῆς Γεωργιανῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, τῶν Εὐαγγελικῶν-Λουθηρανικῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Ἐσθονίας καὶ Λεττονίας κ.λ.π. Ὁ σκοπὸς τῆς ἐπισκέψεως ταύτης θὰ εἶναι ἡ διεξαγωγὴ συζητήσεων μετ' ἀμερικανικῶν ἐκκλησιαστικῶν προσωπικοτήτων ἐπὶ ζητημάτων τῆς Οἰκουμένης, τῆς ἐνοριακῆς ζωῆς, τῆς εἰρήνης, τῆς ἀνταλλαγῆς σπουδαστῶν καὶ καθηγητῶν τῆς Θεολογίας ὡς καὶ θρησκευτικῶν ἐντύπων.

— Συμφώνως πρὸς ἀνακοίνωσιν τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ ἔτους 1962

μετέσχον των οικουμενικών κατασκηνώσεων εργασίας προς άνοιχοδόμησιν 191 νέοι χριστιανοί εκ 56 διαφόρων χωρών.

— Τέσσαρες θρησκευτικά κοινότητες εν Δανία δηλαδή η Έκκλησία των Ουνιταρίων, των Μορμόνων, της Έλευθέρας Καθολικής Έκκλησίας και του «Ίσλάμ εν Δανία» ζήτησαν εκ της δανικής κυβερνήσεως την επίσημον αναγνώρισιν των. Εκτός τούτου ζήτησαν την αναγνώρισιν του δικαιώματος να διδάσκουν εις τα σχολεία το μάθημα των Θρησκευτικών. Προϋπθέσεις διά μίαν κρατικήν αναγνώρισιν των θρησκευτικών κοινοτήτων εν Δανία είναι μέχρι τούδε εις ώρισμένον αριθμόν πιστών, μία σταθερά οργάνωσις και μία κανονική μόρφωσις των Ιερέων. Προς το παρόν μόνον οι διδάσκαλοι της λουθηρανικής λαϊκής εκκλησίας έχουν δικαίωμα να διδάσκουν το μάθημα των Θρησκευτικών εις τα Σχολεία.

— Κατά την Έθνικήν Έκθεσιν, ήτις θα γίνη τῷ 1964 εν Λωζάνη της Έλβετίας, οι προτεστάνται, ρωμαιοκαθολικοί και παλαιοκαθολικοί απέφασισαν να έχουν ένα κοινόν τόπον προσευχής και λατρείας.

— Ο καρδινάλιος Βεα, προϊστάμενος του Γραφείου του Βατικανού επί της ενότητος των Χριστιανών, θα επισκεφθῆ κατά το τέλος του Ιανουαρίου θρησκευτικὰς και πολιτικὰς προσωπικότητας εν Δανία. Προς τοίς άλλοις θα συναντηθῆ μετά του Καθηγητοῦ Skjåsgaars, προϊσταμένου οικουμενικών έρευνών του Παγκοσμίου Λουθηρανικοῦ Συνδέσμου.

— Οι Λουθηρανοί του χωρίου Άγκόπινγκ της Σουηδίας απέφασισαν τα θέσουν τον ένοριακόν των οίκον εις την διάθεσιν των Καθολικών διά να τελούν εκεί την θείαν λειτουργίαν.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Το Πρωτοβάθμιον Συνοδικόν Δικαστήριον

Προς

τόν Διάκονον Εύθύμιον Κουλουμπήν
άγνωστου διαμονής

Καλείσαι να εμφανισθῆς αυτοπροσώπως ενώπιον του Πρωτοβαθμίου Συνοδικού Δικαστηρίου τῆς 13ης Φεβρουαρίου 1963, ημέρα Τετάρτη και ὥρα 9η π. μ., ἵνα δικασθῆς ὡς κατηγορούμενος, περί τῆς κατηγορίας ἀπελογηθῆς ενώπιον του ἐκτελοῦντος χρέη ἀνακριτοῦ κλπ.

Προσπεριηλωμέν σοι, ὅτι ἂν μὴ εμφανισθῆς τῆς ὡς ἄνω ἡμέρας τε και ὥρα, θέλεις δικασθῆ ἑρήμην.

Ἀθήνησι, τῆς 27ης Νοεμβρίου 1962

Ὁ Πρόεδρος

του Πρωτοβαθμίου Συνοδικού Δικαστηρίου

† Ὁ Καλαβρύτων και Αἰγιαλείας Γεώργιος

Ὁ Γραμματεὺς

Ἀρχιμ. Παντελεήμων Χρυσοφάκης

Ἱερά Μητρόπολις Θεσσαλιώτιδος και Φαναριοφερσάλων

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὸ ἄρθρον 46 του Ἀν. Νόμου 2200/40 «περί Ἱερῶν Ναῶν και ἑφημερίων» προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν χηρεύουσαν θέσιν τακτικοῦ ἑφημερίου τῆς ἐνορίας Ἁγίας Τριάδος (Μερίχόβου), ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ σήμερον ὑποβάλωσιν εἰς τὰ Γραφεῖα μας τὰ ὑπὸ του ἄρθρου 48 του αὐτοῦ Νόμου ὀριζόμενα δικαιολογητικά ἔγγραφα τῶν προσόντων αὐτῶν, προκειμένου ἵνα προβῶμεν εἰς ἀνακήρυσιν ὑποψηφίου διὰ τὴν ὡς ἄνω ἐνορίαν.

Ἐν Καρδίτῃ τῆς 3ης Δεκεμβρίου 1962

† Ὁ Θεσσαλιώτιδος και Φαναριοφερσάλων Κύριλλος

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὸ ἄρθρον 46 του Ἀν. Νόμου 2200/40 «περί Ἱερῶν Ναῶν και ἑφημερίων» προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν χηρεύουσαν θέσιν τακτικοῦ

ἑφημερίου τῆς ἐνορίας Ἁγίου Ἀκακίου, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ σήμερον ὑποβάλωσιν εἰς τὰ Γραφεῖα μας τὰ ὑπὸ του ἄρθρου 48 του αὐτοῦ Νόμου ὀριζόμενα δικαιολογητικά ἔγγραφα τῶν προσόντων αὐτῶν, προκειμένου ἵνα προβῶμεν εἰς ἀνακήρυσιν ὑποψηφίου διὰ τὴν ὡς ἄνω ἐνορίαν.

Ἐν Καρδίτῃ τῆς 5ης Δεκεμβρίου 1962

† Ὁ Θεσσαλιώτιδος και Φαναριοφερσάλων Κύριλλος

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὸ ἄρθρον 46 του Ἀν. Νόμου 2200/40 «περί Ἱερῶν Ναῶν και ἑφημερίων» προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν χηρεύουσαν θέσιν τακτικοῦ ἑφημερίου τῆς ἐνορίας Ἁνω Βασιλικῶν ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ σήμερον ὑποβάλωσιν εἰς τὰ Γραφεῖα μας τὰ ὑπὸ του ἄρθρου 48 του αὐτοῦ Νόμου ὀριζόμενα δικαιολογητικά ἔγγραφα τῶν προσόντων αὐτῶν, προκειμένου ἵνα προβῶμεν εἰς ἀνακήρυσιν ὑποψηφίου διὰ τὴν ὡς ἄνω ἐνορίαν.

Ἐν Καρδίτῃ τῆς 12ης Δεκεμβρίου 1962

† Ὁ Θεσσαλιώτιδος και Φαναριοφερσάλων Κύριλλος

Ἱερά Μητρόπολις Ἄρτης

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς σχετικὰς διατάξεις του Α. Ν. 2200 του 1940 «περί Ἱερῶν Ναῶν και ἑφημερίων», ὡς ἐτροποποίηθη, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους και ἔχοντας τὰ νόμιμα και κανονικά προσόντα, ὅπως, ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίσης εἰς τὸ Δελτίον «Ἐκκλησία», ὑποβάλωσιν εἰς τὴν Ἱεράν Μητρόπολιν Ἄρτης τὰ ὑπὸ του Νόμου ὀριζόμενα πιστοποιητικά, πρὸς κατάληψιν τῆς χηρεύουσης θέσεως Ἱεροδιακόνου του Ἱεροῦ Ἑνοριακοῦ Ναοῦ Ἁγίου Δημητρίου Ἄρτης.

Ἐν Ἄρτῃ τῆς 29ης Δεκεμβρίου 1962

† Ὁ Ἄρτης Ἰγνάτιος.

« ΕΚΚΛΗΣΙΑ »

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Ἀθηνῶν και πάσης Ἑλλάδος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

† Ὁ Καλαβρύτων και Αἰγιαλείας ΓΕΩΡΓΙΟΣ

† Ὁ Μονεμβασίας και Σπάρτης ΚΥΠΡΙΑΝΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ Κ. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

Ναὶν Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν:
Δρχ. 50, 75, 100 ἐτησίως.
Λοιπῶν Ναὶν Ἐπικρατείας: Δρχ. 30 ἐτησίως.
Ἐξωτερικοῦ: δολλάρια 3.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν και πάσης Ἑλλάδος κ. Χρυσοστόμου. Ποιμαντορικὴ Ἐγκύκλιος. Τοῦ αὐτοῦ, Μήνυμα ἐπὶ ταῖς ἐορταῖς τῶν Χριστουγέννων.

Τοῦ αὐτοῦ, Μήνυμα ἐπὶ τῷ νέῳ ἔτει 1963.

Ἑόρτια Γράμματα.

Σεβ. Μητροπολίτου Παραμυθίας, Φιλιππῶν και Γηρομερίου κ. Τίτου, Ὁ ἐορτασμὸς τῶν Χριστουγέννων εἰς τὴν παρούσαν κατάστασιν του κόσμου. Βασ. Χ. Ἰωαννίδου, Καθηγητοῦ του Πανεπιστημίου, Ἀθηνῶν, Ἡ ἐν Ν. Δελφί Συνέλευσις του Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν. 18 Νοεμβρίου — 6 Δεκεμβρίου 1961 (Τέλος).

Σάββα Ἀγουρίδου, Καθηγητοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Τί εἶναι Θεολογία.

Παρατηρήσεων Στήλη.

Ἐκκλησιαστικά Χρονικά.

Προκηρύξεις ἐκλογῆς ἱερέων.

Ἐκ του Τυπογραφείου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, Ἰασιού 1 (Μονὴ Πετράκη). Τηλ. 710.734.